UČITEĽSKÁ AKADÉMIA UK

METODICKÁ PRÍRUČKA

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

Lenka Sokolová
Štefan Karolčík
Darina Dvorská
Martin Dovičák
Stanislav Griguš
Zuzana Hrćan

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

2021

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA UK

METODICKÁ PRÍRUČKA

Lenka Sokolová
Štefan Karolčík
Darina Dvorská
Martin Dovičák
Stanislav Griguš
Zuzana Hrćan

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

2021

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Publikácia vznikla vďaka podpore nadácie Fond SK-NIC.

Autori a autorky:

© doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD., Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK, 2021
odborná garantka videotréningov v učiteľskom vzdelávaní, autorka podkladov k tvorbe edukačných videoukážok a učebných úloh zameraných na psychológiu pre učiteľov a didaktiku psychológie

© doc. RNDr. Štefan Karolčík, PhD., Prírodovedecká fakulta UK, 2021
odborný garant videodatabázy videohospitácií a edukačných videoukážok

© PaedDr. Darina Dvorská, PhD., Filozofická fakulta UK, 2021
koordinátorka projektu, autorka podkladov k tvorbe edukačných videoukážok a učebných úloh zameraných na pedagogickú komunikáciu a metodológiu pedagogického výskumu

© Mgr. Martin Dovičák, PhD., Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK, 2021
autor hospitačných videozáznamov vyučovacích hodín a podkladov k tvorbe videoukážok a učebných ukážok zameraných na didaktiku telesnej a športovej výchovy, zodpovedný za technické spracovanie videozáznamov

© Bc. Stanislav Griguš, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky UK, 2021
autor hospitačných videozáznamov vyučovacích hodín a podkladov k tvorbe videoukážok, zodpovedný za technické spracovanie videozáznamov

© Mgr. Zuzana Hrćan, PhD., Filozofická fakulta UK, 2021
autorka podkladov k tvorbe edukačných videoukážok a spoluautorka učebných úloh

Recenzentky:
Prof. PhDr. Gabriela Lojová, PhD.
doc. RNDr. Beáta Brestenská, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, 2021.
Rozsah 100 strán, 4,6 AH, prvé vydanie, vyšlo ako elektronická publikácia.

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou **Creative Commons CC BY-NC-ND** Commons Attribution **4.0.** Viac informácií o licencii a použití diela: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/.

ISBN 978-80-223-5210-9

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

OBSAH

OBSAH 5
ÚVOD 7
PRÍPRAVA UČITEĽOV NA UNIVERZITE KOMENSKÉHO 8
PROJEKTOVANÉ KURIKULUM VŠEOBECNÉHO ZÁKLADU UČITEĽSTVA 9
Digitálne technológie 10
Teoretické základy výchovy 11
Pedagogická komunikácia 11
Psychológia pre učiteľov 1 12
Psychológia pre učiteľov 2 12
Všeobecná didaktika 13
Školský manažment 14
POTREBY A VÝZVY V UČITEĽSKEJ PRÍPRAVE 16
PREČO PRÁVE VIDEO? 17
OBSERVAČNÉ UČENIE 18
PROFESIJNÉ VIDENIE 20
OTVÁRAME OKNÁ DO PRAXE 22
ČO S VIDEOM DOKÁŽEME A ČO NIE 23
UČITEĽSKÁ AKADÉMIA UK 25
VIDEODATABÁZA V ČÍSLACH 26
TECHNICKÉ ZÁZEMIE 27
VIDEOHOSPITÁCIE 28
VIDEOUKÁŽKY 31
ZO ŽIVOTA (BUDÚCICH) UČITEĽOV 35
ZÁVER 38
POUŽITÁ LITERATÚRA 39
PRÍLOHY 43
VIDEOHOSPITÁCIA: PLÁN VYUČOVACEJ HODINY (UKÁŽKA) 44
VIDEOHOSPITÁCIA: PREPIS VYUČOVACEJ HODINY (UKÁŽKA) 45
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 1 – SELEKTÍVNA POZORNOSŤ 60
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 2 – DÔLEŽITÉ MOMENTY 62
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 3 – POUŽÍVANIE DIGITÁLNYCH TECHNOLÓGIÍ 64
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 4 – MIKROSPRÁVANIE UČITEĽA V TRIEDE 66
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 5 – NEVERBÁLNA KOMUNIKÁCIA 68
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 6 – FLANDERSOV SYSTÉM POZOROVANIA KOMUNIKÁCIE V TRIEDE 70

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 7 – ZAZNAMENÁVANIE OTÁZOK NA VYUČOVACEJ HODINE 73
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 8 – POZOROVANIE KOMUNIKAČNÝCH ŠTRUKTÚR 75
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 9 – DOTAZNÍK INTERAKČNÉHO ŠTÝLU UČITEĽA 77
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 10 – ZNAKY VÝVINOVÉHO OBDOBIA 80
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 11 – ROZVOJ TVORIVÉHO A KRITICKÉHO MYSLENIA 81
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 12 – RIADENIE ŠKOLSKEJ TRIEDY 83
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13 – ZÁKLADNÉ PEDAGOGICKÉ KOMPETENCIE 85
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13a – Plánovanie a príprava vyučovania 87
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13b – Realizácia vyučovacej hodiny 88
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13c – Riadenie vyučovacej hodiny 90
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13d – Atmosféra a disciplína v triede 92
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13e – Hodnotenie žiakov 94
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 14 – DIDAKTICKÁ ANALÝZA UČIVA 96
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 15 – TAXONÓMIA UČEBNÝCH ÚLOH 97
VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 16 – METODIKA 3A 99

ÚVOD

E-learningový nástroj **Učiteľská akadémia UK** vznikol ako výstup projektu **Stanem sa učITeľom**, ktorý v roku 2020 podporil Fond SK-NIC. Autori a autorky pôsobia na štyroch rôznych fakultách Univerzity Komenského v Bratislave, ktoré pripravujú učiteľov pre základné a stredné školy v rôznych predmetových aprobáciách. Týmto spoločným projektom sa chcú aktívne spolupodieľať na zvyšovaní prestíže učiteľskej profesie a prispieť k permanentným snahám urobiť z učiteľských študijných programov ľudsky zmysluplné a atraktívne štúdium vychovávajúce výborne pripravených učiteľov druhého stupňa základných škôl, stredných škôl a gymnázií.

Podporujeme myšlienku poskytnúť budúcim učiteľom podporné prostredie **Učiteľskej akadémie UK** ako vzdelávací priestor, ktorý by ich za pomoci ich vysokoškolských učiteľov smeroval, rozvíjal ich pedagogické kompetencie a podporoval individuálne snahy adeptov na ceste stať sa učiteľom. Videonahrávky vyučovacích hodín, videodatabáza so sprievodnými cvičeniami a následná práca s nimi svojou troškou prispejú k dlhodobej spolutvorbe vhodného učebného prostredia, v ktorom je študentom učiteľstva umožňované teóriu a prax a ich následnú reflexiu prepájať v zmysluplný celok tak, aby sa z nich na konci magisterského štúdia učiteľstva stávali učitelia, ktorí budú lepšie pripravení čeliť výzvam v dnešných školách.

Pandémia COVID-19 nám ukázala, že sa musíme v učiteľskej príprave zamerať omnoho flexibilnejšie, aby sme skutočne pripravili učiteľov, ktorých po skončení tejto krízovej situácie budú naše "new normal" školy potrebovať, učiteľov, ktorí budú schopní kriticky uvažovať nad učením sa svojich zverencov, cielene konať v prospech ich rozvoja a citlivo spätne reflektovať a prispôsobovať svoje konanie situáciám a kontextu školy, v ktorej budú pôsobiť.

Východiskovým konceptom tohto výsostne prakticky a edukačne orientovaného projektu boli predovšetkým doterajšie didaktické aj výskumné skúsenosti členov a členiek riešiteľského kolektívu, ale taktiež aktuálne teórie, výskum a prax v oblasti prístupu založeného na práci s videom na Slovensku a v zahraničí, predovšetkým koncept profesijného videnia. Obsahovo sme vychádzali najmä z analýzy aktuálneho projektovaného kurikula tzv. spoločného všeobecného základu učiteľstva na Univerzite Komenského v Bratislave, aby výstupy projektu mali okamžité uplatnenie v edukačnej praxi.

Projekt sa rodil v neľahkých podmienkach druhej a tretej vlny pandémie ochorenia COVID-19. V časoch zatvorených škôl a dištančnej výučby sme viac ako kedykoľvek predtým vďační každej škole, vedeniu, učiteľovi, žiakovi a rodičovi, ktorí nám umožnili vkročiť do osobnej, neraz až intímnej, zóny ich vzdelávacích komunít. Nahrávky vyučovacích hodín, ktoré v rámci projektu vznikli, nie sú len edukačným materiálom, sú aj originálnym, autentickým artefaktom tejto doby a zlomu vo vzdelávaní na slovenských školách. Veríme, že neostanú len pasívnym záznamom pandemického vzdelávania, ale stanú sa aktívnou a interaktívnou učebnou pomôckou na ceste ku kvalitnejšiemu učiteľstvu. A tiež dúfame, že v nich poznanie života v školských laviciach nebudú hľadať len budúci učitelia, ale aj ďalší budúci odborní zamestnanci škôl, napr. školskí psychológovia, asistenti učiteľov, či špeciálni pedagógovia.

autorský kolektív

Poznámka:
Pre úsporu textu používame v publikácii generické maskulínum namiesto rodovo vyváženého jazyka, hoci si uvedomujeme, že za označením „učiteľ" či „študent učiteľstva" sa v praxi našich škôl skrýva viac žien ako mužov.

PRÍPRAVA UČITEĽOV NA UNIVERZITE KOMENSKÉHO

Univerzita Komenského v Bratislave patrí na Slovensku dlhodobo k lídrom v príprave odborníkov v oblasti školstva, pripravuje učiteľov pre všetky stupne vzdelávania, rovnako ako ďalších pracovníkov pomáhajúcich profesií, ktorí môžu v rezorte školstva pôsobiť na pozíciách odborných zamestnancov. Ich príprava si vyžaduje neustály kontakt s praxou a prepojenie ich pregraduálneho vzdelávania s aktuálnymi potrebami škôl. Zabezpečiť kvalitnú praktickú prípravu a dostatok terénnej pedagogickej a odbornej praxe v školách je však neraz extrémne náročné.

V tomto projekte sme sa zamerali na prípravu učiteľov pre nižšie a vyššie sekundárne vzdelávanie, t. j. druhý stupeň základných škôl, osemročné a štvor- resp. päťročné gymnáziá a stredné odborné školy. Pre tento stupeň vzdelávania pripravuje na Univerzite Komenského v Bratislave učiteľov aktuálne šesť fakúlt (**Tabuľka 1**), ktorých študijné programy pokrývajú všetky bežne vyučované všeobecno-vzdelávacie (akademické) a výchovné predmety. Brány univerzity ročne opúšťa niekoľko stoviek absolventov učiteľských študijných programov, v roku 2020 to bolo spolu 565 učiteľov (**Tabuľka 1**). Okrem absolventov učiteľských študijných programov získajú ročne na Univerzite Komenského v Bratislave učiteľskú kvalifikáciu aj desiatky absolventov doplňujúceho pedagogického štúdia.

Tabuľka 1: Absolventi štúdia učiteľstva na Univerzite Komenského v Bratislave v roku 2020 (spracované podľa databázy absolventov UK, https://absolventi.uniba.sk/)

Fakulta	Bakalársky stupeň	Magisterský stupeň	Spolu
Evanjelická bohoslovecká fakulta	0	1	1
Filozofická fakulta	32	41	73
Fakulta matematiky, fyziky a informatiky	13	11	24
Pedagogická fakulta	107	117	234
Prírodovedecká fakulta	42	20	62
Fakulta telesnej výchovy a športu	105	66	171
SPOLU	**299**	**256**	**565**

Hoci má príprava učiteľov jednotlivých predmetových aprobácií svoje špecifiká, všetky učiteľské študijné programy, ktoré pripravujú učiteľov v predmetových aprobáciách, spája tzv. spoločný všeobecný učiteľský základ. Ten tvorí súbor povinných predmetov, ktoré sú rovnaké pre všetky učiteľské študijné programy na všetkých fakultách Univerzity Komenského. Spoločný všeobecný učiteľský základ tvorí približne jednu tretinu kreditovej záťaže študenta učiteľstva v bakalárskom aj v magisterskom stupni štúdia. Zvyšné dve tretiny sa spravidla delia medzi dve predmetové špecializácie (tzv. aprobácie, t. j. predmety, ktoré má študent po ukončení učiteľského štúdia vyučovať). Spoločný všeobecný základ učiteľstva je tak plnohodnotnou a relevantnou súčasťou učiteľského štúdia a má reflektovať meniace sa potreby a požiadavky praxe v oblasti učiteľskej prípravy. Práve projektované kurikulum spoločného všeobecného základu učiteľstva sa stalo východiskom pre napĺňanie obsahu a cieľov e-learningového nástroja **Učiteľská akadémia UK**.

Obsah učiteľskej prípravy rámcovo určuje opis študijného odboru Učiteľstvo a pedagogické vedy platný od 1. 9. 2019. V ňom sa uvádzajú najmä nosné témy jadra znalostí študijného odboru:

„Študijný odbor vo svojom jadre zahŕňa systematické poznatky o javoch pedagogickej reality, výchovno-vzdelávacích procesoch a ich činiteľoch, determinantoch výchovy a vzdelávania, ako aj poznatky o spôsoboch poznávania pedagogickej reality, o pedagogických a didaktických prístupoch, koncepciách a poznatky o riešení rôznorodých pedagogických situácií.

Okrem pedagogického poznania zahŕňa študijný odbor vo svojom jadre taktiež poznatky, v ktorých sa reflektujú otázky relevantného psychologického a sociálnovedného poznania. Zahŕňa zároveň vedecké poznanie disciplín profilových vzdelávacích oblastí alebo špecializácií. Nosnými témami jadra sú oblasti poznania súvisiace so vzdelávacím systémom, právnymi aspektmi a kurikulárnymi aspektmi výkonu profesie, problematika vzdelávacej inklúzie, rozvoja vedeckej, kultúrnej a jazykovej gramotnosti, rozvoja metodických a metodologických spôsobilostí a uplatňovania diagnostických, intervenčných a evalvačných činností." (online www.portalvs.sk/sk/studijne-odbory/zobrazit/ucitelstvo-a-pedagogicke-vedy)

V čase realizácie projektu boli predmety spoločného všeobecného učiteľského základu na Univerzite Komenského v Bratislave zaradené tak, ako uvádzame v Tabuľke 2.

Tabuľka 2: Predmety spoločného všeobecného základu učiteľstva v akademickom roku 2020/21

Bakalársky stupeň štúdia		Počet kreditov	Týždenný rozsah výučby
1	Digitálne technológie	3	2
2	Teoretické základy výchovy	3	2
3	Pedagogická komunikácia	3	2
4	Psychológia pre učiteľov 1	4	4
5	Psychológia pre učiteľov 2	4	4
6	Všeobecná didaktika	4	4
7	Školský manažment	4	3
8	Pedagogická prax 1 (A, B)	2 + 2	1 týždeň/semester
9	Seminár k bakalárskej práci	2	2

Magisterský stupeň štúdia		Počet kreditov	Týždenný rozsah výučby
1	Pedagogická diagnostika	2	2
2	Metodológia pedagogického výskumu	2	2
3	Filozofická antropológia a axiológia	2	2
4	Pedagogická prax 2 (A, B)	2 + 2	2 týždne/semester
5	Pedagogická prax 3 (A, B)	2 + 2	3 týždne/semester
6	Seminár k diplomovej práci	2	2

Obsah a ciele jednotlivých predmetov sú rámcovo stanovené v informačných listoch predmetu. Hoci si uvedomujeme, že konkrétna realizácia projektovaného kurikula jednotlivých predmetov sa líši medzi fakultami či dokonca medzi rôznymi vyučujúcimi toho istého predmetu v rámci tej istej fakulty, pri tvorbe učebných úloh sme vychádzali práve z cieľov a osnovy jednotlivých predmetov.

Do výberu sme pre potreby tohto projektu zaradili predovšetkým povinné predmety bakalárskeho stupňa štúdia učiteľstva, ktorých stručné výsledky vzdelávania a obsahovú osnovu uvádzame v podkapitolách ďalej. Jednotlivé cvičenia či pozorovacie hárky boli vytvorené tak, aby dopĺňali projektované kurikulum týchto predmetov, avšak vysokoškolskí pedagógovia môžu tieto videoukážky aj sprievodné materiály použiť aj medzipredmetovo, ako doplnok predmetov pedagogickej praxe, v rámci záverečných prác študentov alebo odborových didaktík, ktoré sú zaradené mimo spoločného všeobecného základu učiteľstva v rámci predmetov aprobačnej špecializácie.

Digitálne technológie

Počet kreditov: 3
Týždenný rozsah výučby: 2

Výsledky vzdelávania

Študent bude efektívne používať digitálne technológie pre svoje ďalšie štúdium a pre skvalitnenie a zefektívnenie procesu učenia sa, komunikáciu, prácu s informáciami a pod., bude vedieť efektívne a korektne používať knižničné služby a digitálne zdroje univerzity a fakulty, používať pokročilejšie funkcie pri tvorbe a úprave rozsiahlejších dokumentov a tabuliek, bude poznať a vedieť používať rôzne formy prezentovania údajov.

Stručná osnova predmetu

- Práca v akademickom informačnom systéme, v e-learningovom systéme univerzity a fakulty, používanie knižničných služieb (univerzity) a práca s rôznymi digitálnymi zdrojmi (univerzity). Zásady efektívneho a korektného používania zdrojov.
- Pokročilá práca s grafickou informáciou (napr. zmena rôznych vlastností fotografií a iných grafických objektov, používanie filtrov).
- Pokročilá práca s textovým editorom (napr. práca s dlhými dokumentmi vrátane sekcií, registrov a revízie dokumentov, štýly a šablóny dokumentov, vkladanie rôznych objektov, polí, odkazov a pod.).
- Pokročilá práca s tabuľkovým kalkulátorom (napr. práca s rozsiahlymi tabuľkami, podmienené formátovanie, rôzne možnosti a funkcie na spracovanie textov, pokročilá práca s grafmi).
- Pokročilá práca s prezentačným softvérom, online prezentácie (napr. vlastné šablóny, predlohy, pokročilé možnosti a formy prezentovania na počítači a na internete).

Teoretické základy výchovy

Počet kreditov: 3
Týždenný rozsah výučby: 2

Výsledky vzdelávania
Získanie základných vedomostí o podstate výchovy, filozofických východiskách pedagogického myslenia a teoretických koncepciách výchovy v historickom kontexte.

Stručná osnova predmetu
- Chápanie výchovy a jej explanácia. Socializácia a výchova.
- Filozofické východiská pedagogického myslenia.
- Teoretické koncepcie výchovy. Sociálny kontext výchovy a vzdelávania.
- Výchova v premenách času (základné vývinové trendy pedagogiky – J. A. Komenský, J. J. Rousseau, J. H. Pestalozzi, J. F. Herbart a pedagogické prúdy 20. storočia).
- Inštitucionalizácia výchovy. Škola, jej vývin a funkcie. Alternatívne školy.
- Žiak a jeho sociálna rola, rodina a jej výchovná funkcia, žiak a vnútorný život školy.

Pedagogická komunikácia

Počet kreditov: 3
Týždenný rozsah výučby: 2

Výsledky vzdelávania
Prostredníctvom teoretického poznania zásad a princípov efektívnej komunikácie pochopiť význam efektívnej komunikácie vo výchovno-vzdelávacom procese v práci učiteľa. Aplikovať získané teoretické poznatky realizáciou mikrovýstupov a iných foriem nácviku efektívnej komunikácie v školskej praxi.

Stručná osnova predmetu
- Sociálna komunikácia. Pedagogická komunikácia – jej funkcie, roviny, spôsoby, zložky, smery, efektivita, základné pravidlá, organizačné formy pedagogickej komunikácie.
- Učebnica z hľadiska pedagogickej komunikácie.
- Neverbálna komunikácia – vymedzenie pojmu. Extralingvistické prostriedky komunikácie – mimika, pohľady, gestika, haptika, proxemika, posturika, kinezika, úprava zovňajšku, paralingvistické aspekty reči.
- Verbálna komunikácia – slovo, slovná zásoba, monológ, intrakomunikácia, dialóg, rozhovor, tvorba otázok, otázky a odpovede, presviedčanie, argumentácia. Komunikácia činom.
- Pedagogická komunikácia v praxi. Chyby v pedagogickej komunikácii. Porozumenie slovu, porozumenie textu. Písomná komunikácia.
- Vekové osobitosti z hľadiska pedagogickej komunikácie. Nelegálna komunikácia v škole. Humor v školskej triede.

Psychológia pre učiteľov 1

Počet kreditov: 4
Týždenný rozsah výučby: 4

Výsledky vzdelávania
Cieľom predmetu Psychológia pre učiteľov 1 je sprístupniť základné informácie o všeobecných zákonitostiach ľudského prežívania a správania tak, aby mohli tvoriť platformu pre pochopenie fungovania ľudskej psychiky a syntetizovať psychologické poznatky, fakty, teórie, výskumné prístupy do uceleného pohľadu na psychiku jedinca pre potreby tvorivej profesionálnej aplikácie v pedagogickej praxi. Študent/ka po absolvovaní predmetu sa vie orientovať v terminológii všeobecnej, kognitívnej a vývinovej psychológie, dokáže aplikovať poznatky všeobecnej, kognitívnej a vývinovej psychológie v edukačnom kontexte, pozná zákonitosti vývinu psychiky najmä s ohľadom na potreby nižšieho a vyššieho sekundárneho vzdelávania, pozná zákonitosti vývinu kognitívnych procesov a ich uplatnenie v edukačnom procese.

Stručná osnova predmetu:

- ***Všeobecná a kognitívna psychológia:***
  1. Úvod do psychológie: psychológia ako veda, predmet psychologického skúmania, formovanie psychologického poznania a psychologická metodológia. Psychické procesy a stavy.
  2. Senzorické procesy: pociťovanie a vnímanie.
  3. Nižšie kognitívne procesy: predstavivosť a pamäť.
  4. Vyššie kognitívne procesy: myslenie (myslenie a inteligencia, myslenie a reč).
  5. Učenie, kognitívne procesy a pozornosť.
  6. Dynamika psychiky: motivácia a emócie.
- ***Vývinová psychológia:***
  7. Predmet skúmania a metódy vývinovej psychológie.
  8. Psychický vývin všeobecne - vývinové zmeny a zákony, činitele vývinu.
  9. Teoretické modely a koncepcie psychického vývinu.
  10. Vývin kognitívnych procesov.
  11. + 12. Vývinové úlohy jednotlivých období – prenatálny vývin, novorodenec, dojča, batoľa, predškolský vek, mladší školský vek, dospievanie, dospelosť a staroba.

Psychológia pre učiteľov 2

Počet kreditov: 4
Týždenný rozsah výučby: 4

Výsledky vzdelávania
Cieľom predmetu Psychológia pre učiteľov 2 je zvýšiť citlivosť študentov a študentiek k interindividuálnej rozmanitosti v prostredí školy, rozvíjať ich psychologickú gramotnosť a schopnosť uplatňovať aktuálne poznatky aplikovaných psychologických disciplín v edukačnej praxi. Študent/ka po absolvovaní predmetu pozná základné prvky štruktúry osobnosti a vie tieto poznatky aplikovať pre konkrétne situácie edukačnej

praxe, vie využiť poznatky psychológie osobnosti a edukačnej psychológie pri projektovaní edukačnej jednotky. Pozná psychologické súvislosti procesu edukácie a manažmentu školskej triedy (napr. v kontexte skupinovej dynamiky, školskej úspešnosti a hodnotenia, interindividuálnych osobitostí žiakov a osobnosti učiteľa).

Stručná osnova predmetu

- ***Psychológia osobnosti a interindividuálne rozdiely:***
  1. Chápanie osobnosti v psychológii – definície a metódy skúmania osobnosti.
  2. Štruktúra osobnosti – temperament, charakter, schopnosti, motivácia.
  3. Vlastnosti a schopnosti osobnosti. Moderné prístupy k úlohe inteligencie, emočnej a sociálnej inteligencie v edukácii.
  4. Typológie osobnosti a ich význam v edukačnej praxi.
  5. Psychické zdravie – zvládanie záťažových situácií, odolnosť voči záťaži. Duševné zdravie a psychohygiena v škole.
  6. Osobnosť učiteľa – typológie osobnosti učiteľa, záťažové situácie v školskej praxi, prevencia syndrómu vyhorenia.
- ***Edukačná psychológia:***
  7. Psychológia učenia sa – druhy, zákony a podmienky učenia, kognitívne modely učenia.
  8. Školská úspešnosť a výkonnosť, psychologické aspekty hodnotenia v škole.
  9. Sociálna klíma školskej triedy a možnosti jej ovplyvňovania. Komunikácia v triede.
  10. Tvorivosť a jej rozvíjanie edukačnom procese.
  11. Riadenie a zvládanie školskej triedy. Štýly riadenia. Riešenie konfliktov a záťažových situácií.
  12. Poruchy učenia a správania. Psychologické aspekty školskej inklúzie.

Všeobecná didaktika

Počet kreditov: 4
Týždenný rozsah výučby: 4

Výsledky vzdelávania

Osvojenie si základných teoretických poznatkov v didaktike – predmetový a metodologický profil didaktiky, rozvinutie znalostí, spôsobilostí a postojov spojených s profesiou učiteľa, znalostí a spôsobilostí plánovania a organizovania učebných činností žiakov.

Stručná osnova predmetu

- Historické a súčasné poňatia didaktiky. Teórie vzdelania a vzdelanosti. Modernizácia obsahu vzdelania.
- Projektovanie výučby. Základné programové pedagogické dokumenty. Učiteľovo plánovanie výučby.
- Procesuálne aspekty výučby. Princípy procesu výučby. Výučbová komunikácia.
- Prostriedky a podmienky výučby. Metódy výučby. Organizačné formy výučby.
- Učenie sa žiaka - kognitívno-vývinové aspekty. Diferenciácia výučby podľa špecifík žiakov.
- Vyhodnocovanie procesov a výsledkov výučby.
- Teoretické modely a koncepcie výučby.

Školský manažment

Počet kreditov: 4
Týždenný rozsah výučby: 3

Výsledky vzdelávania

Porozumenie podstate riadenia školstva v SR na všetkých úrovniach riadenia školstva s akcentom na vnútorné riadenie školy a v kontexte manažérskych funkcií. Znalosť základných právnych dokumentov, ktoré upravujú činnosť základnej a strednej školy. Pochopenie špecifík riadiaceho procesu škôl a školských zariadení z pohľadu komplexného riadenia kvality. Schopnosť aplikovať poznatky iných disciplín na oblasť: imidž, kultúra a klíma školy. Znalosť základov teórie rozvoja školy, vrátane autoevaluácie školy. Schopnosť výberu a hodnotenia evaluačných metód pre prax autoevaluácie v základnej a strednej škole.

Stručná osnova predmetu

- Základná terminológia, možnosti štúdia školského manažmentu, pramene štúdia.
- Školy a koncepcie manažmentu. Špecifiká školského manažmentu.
- Systém riadenia školstva v SR a systém vnútorného riadenia školy. Právne predpisy, ktoré upravujú činnosť základnej a strednej školy (zákony, vyhlášky, pracovný poriadok, pedagogicko-organizačné pokyny).
- Osobnosť vedúceho pedagogického zamestnanca – právne a osobnostné požiadavky.
- Vedúci pedagogický zamestnanec v procese motivácie a komunikácie, štýly vedenia, podpora rozvoja tímov, rozvoj školy ako organizácie.
- Interná evaluácia a rozvoj školy, manažment inovácií.
- Riadenie a rozvoj kvality. Imidž školy, kultúra školy. Klíma školy.

Poznámka:
Texty v tejto časti sú prevzaté z informačných listov predmetov všeobecného učiteľského základu učiteľstva platných na Univerzite Komenského v Bratislave v akademickom roku 2020/21 a dostupných v akademickom informačnom systéme AIS2.

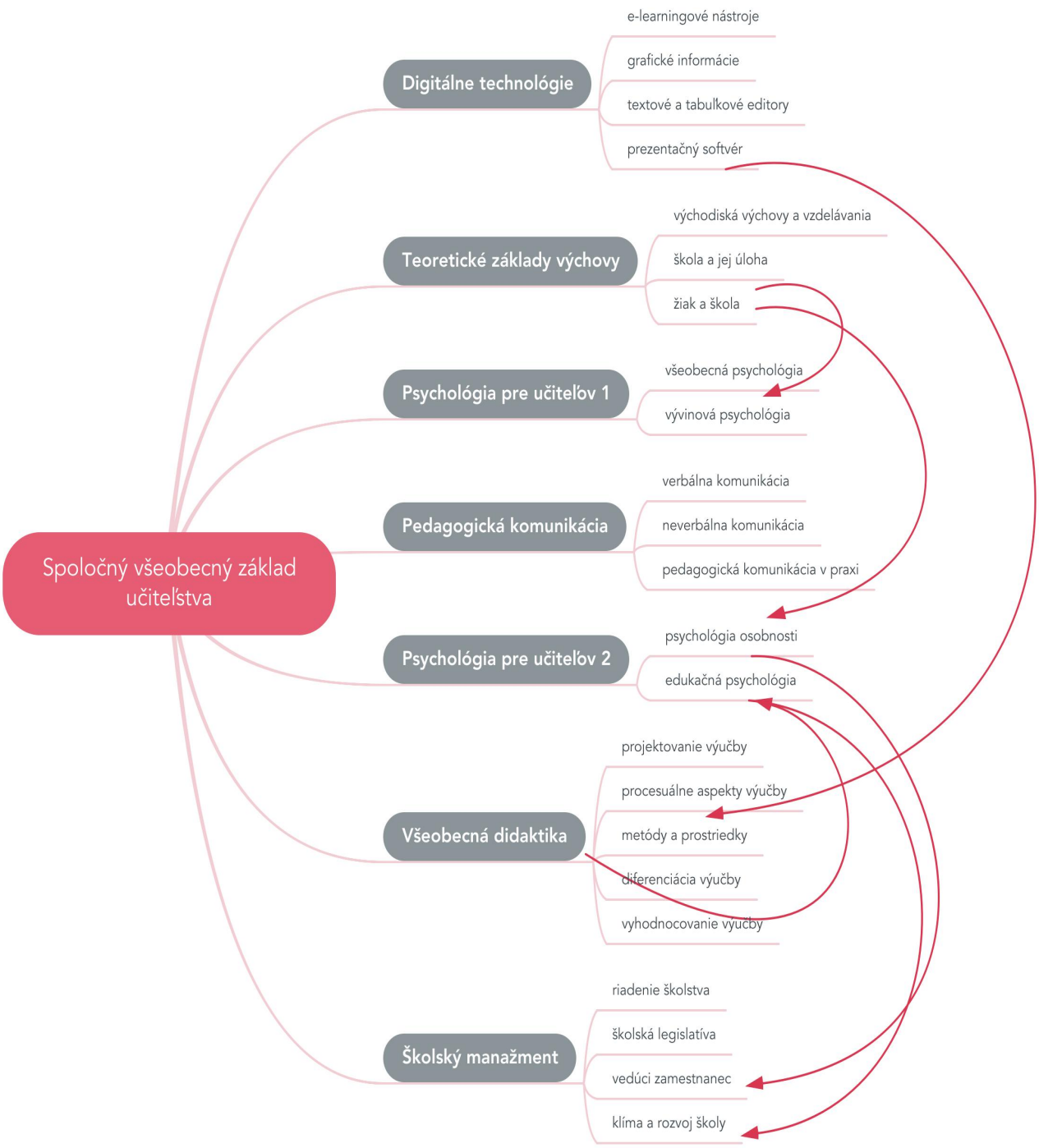

Obr. 1 Prehľad hlavných tematických okruhov jednotlivých predmetov všeobecného učiteľského základu

POTREBY A VÝZVY V UČITEĽSKEJ PRÍPRAVE

Cieľom tejto publikácie nie je detailná analýza problémov učiteľskej prípravy, napriek tomu sa pokúsime stručne zhrnúť a reflektovať niektoré z nich, pretože práve tieto potreby a výzvy nás viedli k tvorbe **Učiteľskej akadémie UK**.

Jedným z najpálčivejších problémov učiteľskej prípravy je už dlhodobejšie **otázka prepájania teórie a praxe**. Na tento problém upozorňujú viacerí autori v zahraničí (napr. Korthagen & Kessels, 1999), ale aj z prostredia slovenských univerzít (pozri napr. Lemešová, 2013). Aj obsahová analýza subjektívnych výpovedí študentov v študentskej ankete nám dlhšie poukazuje na to, že povinné predmety pedagogicko-psychologického a spoločenskovedného základu dvaja z troch študentov subjektívne dlhodobo hodnotia ako príliš teoretické a nepraktické. Jedno z negatív sa dá zhrnúť vetou: pregraduálna príprava z pohľadu študentov učiteľstva a ich potenciálnych zamestnávateľov "nepripravuje pre prax".

S vyššie uvedeným úzko súvisí téma **realita súčasnej školy** a učiteľskej prípravy. Ak aj je učiteľská príprava prakticky orientovaná, odzrkadľujú tieto praktické skúsenosti skutočne reálne potreby súčasnej školy? O nástupe do učiteľskej profesie sa často hovorí ako o „šoku z reality" (Stokking et al., 2003), nie náhodou začínajúci učitelia často hovoria o tom, že na mnohé situácie či požiadavky praxe „neboli pripravení" (Sokolová et al., 2019). Otázkou teda ostáva, či je projektované kurikulum resp. jeho realizačná a rezultátová forma (Nohavová & Sokolová, 2018), skutočne nastavené tak, aby odrážalo aktuálne potreby praxe a tiež flexibilne reagovalo na jej meniace sa podmienky.

K týmto podmienkam patrí nepochybne **inkluzívny prístup** vo vzdelávaní (pozri napr. Jursová Zacharová et al., 2019 alebo Sokolová & Andreánska, 2018). Učiteľ by mal byť pripravený na rôznorodosť detí v školskej triede v rovine ich prijatia a začlenenia do žiackeho kolektívu, ale aj v rovine metodickej a didaktickej, t. j. ako učiť, aby z výučby profitovali všetky deti v triede. Legislatívne a metodické usmernenia, ako aj diagnostické a intervenčné postupy sa v tejto oblasti rýchlo menia a reagovať pružne na tento trend je náročné pre školy samotné rovnako ako pre univerzity, ktoré učiteľov pripravujú.

Veľmi podobne rýchlym zmenám podlieha **implementácia digitálnych technológií** do bežného života aj do vzdelávacieho procesu. Budúci učitelia by mali byť schopní účelne a flexibilne zaraďovať rôznorodé digitálne riešenia do svojej výučby a rešpektovať pri tom vývinové aj individuálne osobitosti svojich žiakov. O potrebe neustále rozvoja digitálnych kompetencií učiteľov nás presvedčila aj dištančná výučba počas pandémie ochorenia COVID-19, kedy sa technológie ukázali byť jedným z kľúčových prvkov vzdelávania v podmienkach pandemických opatrení.

Súčasná neľahká **situácia spätá s ochorením COVID-19** nás postavila pred konkrétne úlohy vysporiadať sa s opatreniami, ktoré sú v rozpore s našimi doterajšími skúsenosťami s odovzdávaním vedomostí a vedením žiakov a študentov. Učitelia vymenili fyzické triedy za virtuálne a bežnú komunikáciu v triede nahradili emotikony a komentáre v četoch. Svet sa celkom určite po upokojení tejto krízy zmení – a to aj ten náš, školský a akademický svet. Možno aj preto je teraz, viac ako kedykoľvek predtým, čas uvedomiť si a reflektovať konkrétne problémy a medzery, či „biele miesta" v príprave budúcich učiteľov a reagovať na ne.

PREČO PRÁVE VIDEO?

Po predchádzajúcej krátkej kapitole reflektujúcej akútne problémy učiteľskej prípravy možno čitateľovi napadne, či práve zaradenie videa do prípravy učiteľov má potenciál tieto problémy riešiť. Nazdávame sa, že kurzy pre budúcich učiteľov by mali byť realizované tak, aby sa študenti učiteľstva v prvom rade oboznámili s pedagogickými postupmi a nástrojmi a mali dostatok príležitostí reflektovať ich prínos v čo najkonkrétnejších situáciách. Videoukážky a videotréning sme vybrali zámerne, pretože podľa mnohých realizátorov týchto inovačných prístupov pri príprave budúcich učiteľov v zahraničí (napr. Janík & Minaříková, 2011; Borko et al., 2008, Korthagen & Kessels, 1999 a iní) dokážu postihnúť komplexnosť vyučovacích situácií a sprostredkovať ju vo veľmi autentickej podobe. Kvalitné videoukážky (ich rôznorodosť a množstvo) umožňujú opakovane sa vracať k detailnej analýze určitej sekvencie.

V úvodných fázach štúdia učiteľstva ako zložitej a silne praxeologickej vedy hľadajúcej trvalo krehké kompromisné riešenia sa práve videozáznamy javia ako nápomocné. Takáto postupne a cielene „dávkovaná prax" skrýva v sebe potenciál stať sa silným motivačným činiteľom a momentom, ktorý dokáže znovu naštartovať činnosti študenta v oblasti sebarozvoja. Sme presvedčení o tom, že videonahrávky a následná práca s nimi nám (učiteľom aj študentom) umožnia teóriu, skúsenosť a ich následnú reflexiu prepájať do zmysluplného a efektívneho celku tak, aby na konci piateho ročníka štúdia učiteľstva pred nami stáli učitelia pripravení čeliť výzvam v dnešných školách.

Sledovanie videí v učiteľskej príprave smeruje k naplneniu viacerých cieľov. Sebareflexia pri sledovaní vlastného videa môže viesť k odhaleniu príčiny ťažkostí, spätná väzba k videám kolegov môže byť cestou k novým riešeniam. Ak sa do výučby zaradia rôzne metódy a typy videozáznamov, môžeme z dlhodobého hľadiska očakávať pozitívny vplyv na rozvoj učiteľských kompetencií a motivácie k výkonu učiteľskej profesie (Christ et al., 2017). Mangione a kolektív (2017, s. 3-4) zhrnuli tri dôvody používania videa v učiteľskej príprave:

- **Video je oknom do praxe** (Zhang et al., 2011), dokumentuje rôzne pedagogické situácie a umožňuje ich porovnanie v čase, medzi rôznymi učiteľmi a pod., študenti učiteľstva tak postupne nahliadnu do praxe.
- **Video ponúka stimulované zdieľanie a reflektovanie**. Tento cieľ napĺňajú videozáznamy školského diania efektívnejšie ako prerozprávané školské situácie alebo písomné prípadové štúdie. V procese takejto interakcie sa rozvíja profesijný jazyk a komunikácia, reflektívne kompetencie a kritické myslenie.
- **Vidieť je viac ako počuť** (pozri aj v Sokolová, 2018). Videozáznam predstavuje určitú formu naratívneho vyjadrenia faktov a situácií, reálni ľudia v reálnych situáciách zobrazení vo videu stimulujú u študentov vyššiu zaangažovanosť a aktivizáciu pri učení.

Zaradenie videoukážok do učiteľskej prípravy má potenciál prostredníctvom observačného učenia prepájať teóriu a prax, rozšíriť repertoár vyučovacích metód či postupov didaktickej analýzy učiva, motivovať a aktivizovať študentov učiteľstva, stimulovať ich schopnosť sebareflexie a profesijného videnia. Práve koncepty observačného učenia a profesijného videnia sa stali ústrednými teoretickými východiskami pri tvorbe **Učiteľskej akadémie UK**.

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

OBSERVAČNÉ UČENIE

Observačné učenie alebo učenie pozorovaním popísal v druhej polovici minulého storočia americký psychológ Albert Bandura (1986, 2001). Hlavným východiskom bola sociálno-kognitívna teória, v ktorej Bandura učenie chápe ako interakciu medzi kognitívnymi procesmi, správaním a prostredím jednotlivca. Významnú úlohu tu zohráva pozornosť venovaná sledovanému správaniu alebo činnosti, pamäťové procesy počas a po sledovaní daného javu, opakovanie činnosti a v neposlednom rade aj motivácia opakovať dané správanie alebo činnosť (**Obrázok 2**, Bandura, 1986). Práve úloha motivácie čiastočne vysvetľuje, prečo sa efektívne nenaučíme všetko, čo sme kedy mali možnosť sledovať. Spravidla sa naučíme a opakujeme také správanie, ktoré sa v konkrétnych situáciách javí ako užitočné, nie vždy však ide o správanie žiaduce či vhodné. Pozorovaním sa učíme aj rôzne nevhodné a neprimerané formy správania.

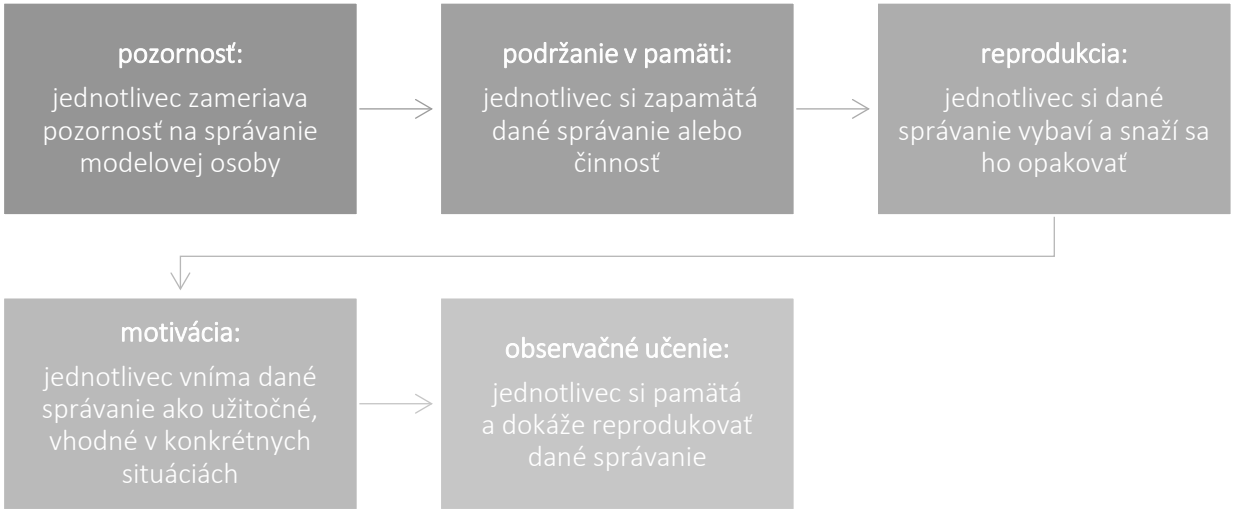

Obr. 2 Schéma observačného učenia (sprac. podľa Bandura, 1986 a Solomon et al., 1999)

Observačné učenie sa spomína najmä vo vývinovo-psychologickom kontexte, kde vysvetľuje, ako si deti osvojujú rôzne formy správania dospelých práve pozorovaním svojich modelov (vzorov). Viacerí odborníci však skúmajú aj úlohu observačného učenia v procese prípravy na profesiu, rozvoji profesijných zručností a kompetencií (napr. Chi, 2009; Hoover et al., 2012; Hanson et al., 2010; Groenendijk et al., 2013).

V príprave budúcich učiteľov má observačné učenie nezastupiteľnú úlohu. Študenti učiteľstva v rámci pedagogickej praxe a fakultných seminárov pozorujú skutočné alebo simulované výstupy svojich kolegov a cvičných učiteľov, analyzujú rôzne aspekty ich pedagogického pôsobenia a rozvíjajú takto viaceré učiteľské kompetencie. K metódam učiteľskej prípravy, ktoré vychádzajú z teórie učenia pozorovaním, patria aj mikrovyučovanie, rovesnícke učenie, práca s učiteľskými porftóliami, rôzne druhy analýz učenia a vyučovania, prípadové metódy alebo autobiografické metódy (Darling-Hammond et al., 2005).

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Menej skúsení učitelia sa pozorovaním učia od svojich kolegov v expertnej role ako aplikovať v praxi teoretické poznatky o vyučovacích metódach, technikách riadenia školskej triedy, prístupe k žiakom či riešení problémových situácií vo vyučovaní. Observačné učenie tu neprebieha spontánne ako v prípade observačného učenia u detí, ide o zámerné, inštitucionálne a metodicky podporované učenie pozorovaním (Bandura, 1986). Modelové osoby či vzory nie sú náhodné, ale cielene vyberané tak, aby reprezentovali príklady dobrej praxe vzdelávania, použitie konkrétnych vzdelávacích metód, prostriedkov či foriem, alebo špecifické druhy pedagogických interakcií.

Systematické a štruktúrované pozorovanie v príprave na učiteľskú profesiu si vyžaduje schopnosť aplikovať teoretické poznatky v konkrétnych edukačných situáciách (Hoover et al., 2012; Chi et al., 2008; Glogger et al., 2009). Preto je optimálne, aby študenti učiteľstva počas svojho štúdia mali možnosť pozorovať viacero učiteľov, vekových skupín žiakov, rôznorodých interakcií či vzdelávacích metód. Takéto skúsenosti budúcim učiteľom pomáhajú efektívne plánovať, realizovať a reflektovať vlastné vyučovacie hodiny. Možnosť pozorovať vyučovanie v reálnych podmienkach je však neraz limitovaná (organizáciou štúdia, dostupnosťou škôl, alebo aktuálne aj pandemickou situáciou). Podľa viacerých autorov (pozri napr. Gaudin & Chalies, 2015) však túto priamu skúsenosť môže efektívne dopĺňať aj pozorovanie výučby z videozáznamu. Z teórie učenia pozorovaním sme vychádzali najmä pri tvorbe pozorovacích hárkov k vyučovacím hodinám (bližšie v kapitole Videohospitácie), ktorých cieľom je prepájať teoretické poznatky základných disciplín všeobecného základu učiteľstva s pozorovanými javmi v záznamoch vyučovacích hodín.

Obr. 3 Z nahrávania videozáznamov v školách 1

PROFESIJNÉ VIDENIE

Prvé použitie pojmu profesijné videnie sa spája s menom Charlesa Goodwina, ktorý ho charakterizoval ako spôsob vnímania a interpretácie javov relevantných pre výkon určitého povolania alebo profesie, ktorý je typický pre členov danej profesijnej komunity (Goodwin, 1994). V školskom prostredí teda ide o „schopnosť sledovať a interpretovať dianie v triede alebo inými slovami schopnosť popísať, vysvetliť a predvídať školské situácie" (Sokolová, 2018; Sokolová, 2021, s. 9-10). Táto schopnosť si vyžaduje aplikáciu profesijných (pedagogických a psychologických) znalostí v komplexných edukačných situáciách (Hammerness et al., 2002; Steffensky et al., 2015). Na základe tejto definície môžeme predpokladať, že učiteľov pri pozorovaní diania v školskej triede upútajú iné momenty ako laikov, a učitelia budú týmto momentom pripisovať iný význam ako príslušníci iných profesií. Profesijné videnie sa tak stáva dôležitou súčasťou učiteľských kompetencií a tiež sa spája s formovaním profesijnej identity učiteľov (Lefstein & Snell, 2011; Parsons et al., 2017). Profesijné videnie sa rozvíja počas štúdia učiteľstva aj priamo v učiteľskej praxi, viacerí odborníci predpokladajú, že sa kvalitatívne aj kvantitatívne aspekty profesijného videnia v priebehu kariérového vývinu učiteľa menia. Schopnosť všimnúť si dôležité detaily diania v triede a vedieť ich správne vysvetliť a prepojiť s teoretických poznaním je znakom expertnosti v učiteľskej profesii (Gegenfurtner & Seppänen, 2013). Skúmanie profesijného videnia nám pomáha nielen porozumieť tomu, ako sa rôzne aspekty profesijného videnia menia v priebehu štúdia a následnej praxe, ale tiež dáva cenné podnety k plánovaniu a tvorbe rôznych typov učebných úloh v učiteľskej príprave (bližšie sa tejto téme venujeme napr. v publikáciách Sokolová, 2018 alebo Sokolová, 2021).

Profesijné videnie predstavuje komplexný systém, v ktorom sa prelínajú viaceré kognitívne procesy a roviny profesijných znalostí. Preto ho možno skúmať a analyzovať na viacerých úrovniach. Na **úrovni procedurálnej** boli zadefinované dve dimenzie profesijného videnia (Lefstein & Snell, 2011; Sherin & van Es, 2009), ktorých vymedzenie vychádza z poznatkov kognitívnej psychológie:

a) Selektívna pozornosť – pri výkone profesie obvykle nemá naša pozornosť kapacitu obsiahnuť každý detail, moment diania okolo seba. Odborník v danej profesii dokáže upriamiť svoju pozornosť na tie javy, ktoré sú z hľadiska výkonu profesie podstatné a dôležité. Ani učiteľ bežne nemôže sledovať všetko dianie v triede. Táto úroveň profesijného videnia vystihuje jeho senzitivitu, schopnosť zamerať svoju pozornosť a vystihnúť dôležité a relevantné momenty diania. Niektorí autori (van Es & Sherin, 2002; Mangione et al., 2017; Janík & Minaříková et al., 2011; Rosaen et al., 2008) túto dimenziu označujú aj pojmom „všímanie si", čím kladú dôraz na schopnosť všimnúť si, zbadať dôležité momenty diania v triede.

b) Usudzovanie založené na poznaní – usudzovanie a vyhodnocovanie situácií spojených napr. s výkonom lekárskej alebo učiteľskej praxe lekára/učiteľa a pacienta/žiaka sa líšia. Odborník pri tomto usudzovaní vychádza z profesijného poznania (Minaříková & Janík, 2012), znalostí a skúseností svojho odboru. Úvahy a úsudky o školských situáciách sú založené na pedagogických, didaktických a psychologických znalostiach. Usudzovanie založené na poznaní sa prejavuje v troch kognitívnych rovinách:

- ***Popis*** – schopnosť popísať kontext situácie s použitím relevantných detailov.
- ***Interpretácia*** – schopnosť vysvetliť, zdôvodniť situáciu, prepojiť kontext situácie s doterajším odborným poznaním.

- ***Predvídanie*** – schopnosť využiť vyššie uvedené prepojenie k zhodnoteniu situácie a predvídaniu ďalšieho diania resp. plánovaniu ďalšieho postupu (Sherin & van Es, 2009; Seidel et al., 2011). Práve táto úroveň vytvára predpoklad pre relevantné profesijné konanie (Minaříková & Janík, 2012).

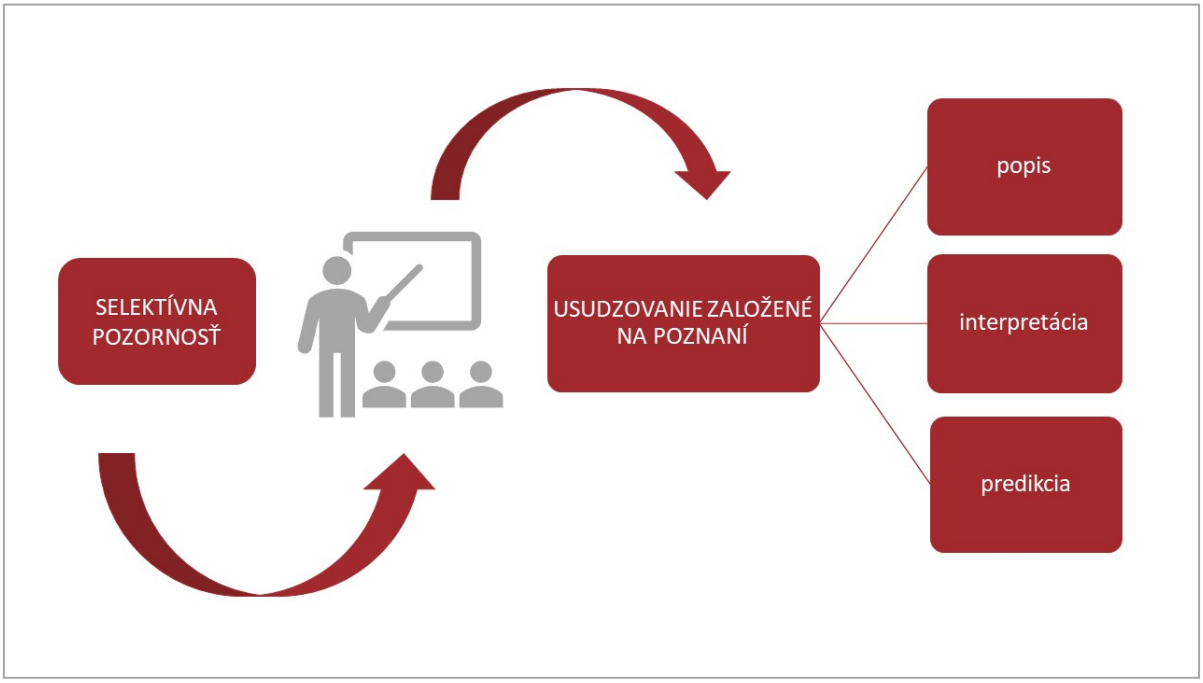

Obr. 4 Schéma profesijného videnia (Sokolová, 2021, s. 11)

Koncept profesijného videnia sa stal východiskom pre tvorbu úloh ku krátkym sekvenciám vyučovacích hodín (bližšie v kapitole Videoukážky). Vychádzali sme z metodologického postupu zatvoreného kódovania, kde východiskovými kódmi boli tematické oblasti jednotlivých predmetov všeobecného základu učiteľstva na Univerzite Komenského v Bratislave. Ďalšie kódovanie sa týkalo tém odborových didaktík, konkrétne didaktiky psychológie a didaktiky telesnej a športovej výchovy. V každej zaznamenanej vyučovacej hodine sme označovali sekvencie, ktoré zachytávali jednotlivé kódy. Z nich sme následne vybrali ilustračné ukážky, ku ktorým boli vytvorené úlohy.

Každá úloha k videoukážke je koncipovaná tak, aby študenta navigovala k deduktívnemu alebo induktívnemu riešeniu úlohy. Deduktívne zadania vedú študenta od vstupného teoretického poznania cez selektívne zameranie pozornosti na konkrétne javy v prezentovanej ukážke smerom k usudzovaniu založenému na poznaní, ktoré predstavuje identifikáciu konkrétnych aspektov diania v triede, ich interpretáciu a následne predikovanie ďalšieho vývoja situácie, príp. navrhovanie intervencií a alternatívnych scenárov. Induktívne zadanie nasmeruje študentovu selektívnu pozornosť na konkrétne dianie v triede, vedie ho k vlastnému popisu tohto diania a následne vyzýva k ukotveniu pozorovania v konkrétnej teórii či k formulovaniu vlastných záverov.

Poznámka:
S konceptom profesijného videnia dlhodobo pracujeme aj v iných projektoch. Text tejto kapitoly je spracovaný a upravený podľa publikácií Sokolová (2018) a Sokolová (2021).

Motívom videohospitácií a videoukážok v **Učiteľskej akadémii UK** sa stalo pomyselné okno do praxe (Zhang et al., 2011). Okno, ktoré si otvoríte, keď chcete vidieť, čo sa deje okolo vás, keď sa chcete nadýchnuť a nasať novú inšpiráciu, alebo vpustiť viac svetla do svojho priestoru. To všetko video metaforicky ponúka v oblasti rozvoja učiteľských kompetencií. Aj preto videozáznamy v databáze **Učiteľskej akadémie UK** uvádza pieseň Jara Filipa a Richarda Müllera Cez okno.

Našim cieľom je otvoriť okná, ktoré študentom učiteľstva umožnia nahliadnuť do viacerých škôl a tried, do pracovného priestoru viacerých učiteľov. Pozerať sa na niečo „cez okno" znamená byť aj nebyť súčasťou diania, pozerať sa s odstupom a možno veci vidieť trochu inak, ako keď sme priamo v centre diania. Práve v tom spočívajú výhody ale aj limity používania videozáznamu v učiteľskej príprave. Videozáznam dokáže študenta v pohodlí domova či bezpečí univerzitnej pôdy preniesť do školskej triedy a tak sa stáva nástrojom rozvoja učiteľských kompetencií. Je však skutočne len nahliadnutím do praxe, rozhodne nemá potenciál nahrádzať priame pozorovanie či výstupovú prax priamo v prostredí školy.

Hoci sledovanie videa nemá nahrádzať pedagogickú prax, prináša oproti priamej hospitácii alebo reflektovaniu vlastného výstupu aj určité výhody. Predovšetkým video umožňuje veľmi podrobnú analýzu diania v triede, pretože si záznam možno pozrieť opakovane, zamerať sa na konkrétne detaily, priblížiť si ich a pod. Výhodou môže byť aj to, že pri sledovaní videa iného učiteľa dokážeme byť objektívnejší, nie sme emočne zaťažení priamou účasťou na dianí v triede. Na druhú stranu záber kamery môže niektoré aspekty diania v triede skresľovať. Porovnanie výhod a nevýhod sledovania videozáznamu resp. priamej hospitácie v triede sumarizujeme v **Tabuľke 3**.

Tabuľka 3: Sledovanie videozáznamu a priame pozorovanie (upr. podľa Sokolová & Hlaváč, 2018)

Sledovanie videozáznamu	Priame pozorovanie v školskej triede
možnosť detailne a opakovane sledovať vybrané sekvencie (spomaliť, zopakovať)	dynamika diania limituje schopnosť zachytiť všetky relevantné javy
záber je spravidla realizovaný len jednou kamerou, príp. ide o zostrih, môžu tak byť vynechané niektoré parciálne, no z hľadiska dynamiky diania v triede relevantné, javy	umožňuje selektívne vnímanie javov, detailov, ktoré kamera dokonale nezachytí
ak pozorovateľ nie je osobne zaangažovaný, dokáže zamerať svoju pozornosť inak a na iné javy, ako keď je sám súčasťou diania	emočná zaangažovanosť môže pôsobiť ako facilitátor aj inhibítor vnímania, ak je pozorovateľ súčasťou diania, môže zameranie jeho pozornosti ovplyvniť aktuálne emočné prežívanie v danej situácii
umožňuje vytvoriť štandardné podmienky, zabezpečiť rovnaký podnetový materiál pre väčší počet študentov	možnosť zabezpečiť a kontrolovať štandardné podmienky je limitovaná
podmienky sledovania majú umelý, laboratórny charakter	podmienky sledovania sú autentické, pozorovanie prebieha v prostredí typickom pre výkon profesie
pedagogická situácia je známa, metodik či didaktik môže zadanie úloh pre študentov „ušiť na mieru" danému záznamu vyučovania	pedagogická situácia nie je vopred známa, môžu nastať nepredvídateľné momenty, na ktoré sa nedá pripraviť

ČO S VIDEOM DOKÁŽEME A ČO NIE

Videozáznam samotný nie je metódou výučby, je iba médiom, artefaktom, ktorý sa môže stať silným nástrojom rozvoja učiteľských kompetencií v spojení s ďalšími úlohami a zadaniami. Pri používaní videozáznamu v príprave učiteľov sa stretávame so štyrmi základnými prístupmi (Sokolová, 2018; 2021):

- **Ilustratívny prístup** si kladie za cieľ doplniť prezentovanú teóriu príkladmi, ukážkami, prípadovými štúdiami, ktoré ilustrujú určité javy školského života, vývinu dieťaťa, bežnej alebo dobrej praxe.
- **Reflektívny prístup** smeruje k rozvoju sebareflexie, hodnotiaceho a kritického myslenia. Sledovanie videa slúži k tomu, aby budúci učitelia interpretovali a reflektovali rôzne aspekty vlastnej alebo cudzej vyučovacej činnosti a diania v triede. Tento prístup sa primárne uplatňuje pri práci s videozáznamom vlastnej výučby, ale možno ho aplikovať aj vtedy, keď pri sledovaní cudzieho videa konfrontujeme vlastnú výučbu so záznamom iného učiteľa.
- **Rozvojový prístup** má za cieľ na základe sledovania cudzieho alebo vlastného videa formovať a rozvíjať konkrétne kompetencie. Tento prístup sa často uplatňuje vtedy, keď sa na základe videozáznamu má študent naučiť používať konkrétnu metódu.
- **Integratívny prístup** kombinuje pri práci s jedným videozáznamom viaceré vyššie uvedené prístupy súčasne.

Videozáznamy výučby zaradené do **Učiteľskej akadémie UK** a sprievodné aktivity k nim reprezentujú predovšetkým ilustratívny prístup. Sú spravidla ukážkou bežnej praxe v našich školách, ktoré majú potenciál rozvíjať schopnosť študentov učiteľstva všímať si dôležité momenty školského diania, doplniť teoretické koncepty konkrétnymi prípadmi, zvyšovať citlivosť k vnímaniu dynamiky školskej triedy, vedieť identifikovať rôzne vyučovacie metódy, kriticky zhodnotiť didaktickú analýzu učiva, používanie didaktických prostriedkov či komunikáciu učiteľa.

Videozáznamy sú tiež skvelým nástrojom rozvoja vedeckých a výskumníckych zručností študentov učiteľstva. Každý učiteľ je tak trochu výskumníkom vlastného vyučovania. Na záznam výučby môžeme nazerať optikou výskumníka, ktorý analyzuje rôzne kvalitatívne a kvantitatívne aspekty vyučovania, či už na základe záznamu samotného alebo jeho prepisu. Komplexný nástroj analýzy videozáznamu výučby ponúka napríklad metodika 3A (alebo aj metodika AAA), ktorá vznikla v spolupráci Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne (konkrétne Institutu výzkumu školního vzdělávání), Národného ústavu pre vzdelávanie ČR a základných a stredných škôl v období okolo roku 2010 (Slavík et al., 2014). Cieľom tejto metodiky je systematicky rozvíjať schopnosť reflektovať pedagogickú prax a podporiť profesijný rozvoj učiteľov.

Metodika pracuje na princípe analýzy videozáznamu vyučovacích hodín (tzv. videoštúdie), videozáznam umožňuje do hĺbky analyzovať jednotlivé výučbové situácie, nazerať na rôzne aspekty výučby a tieto interpretácie podporiť konkrétnymi ukážkami z videozáznamu (Janík et al., 2013). Pri práci s touto metodikou sa učiteľ alebo študent učiteľstva sám stáva výskumníkom vlastnej resp. hospitovanej výučby, čím sa rozvíjajú jeho profesijné kompetencie, schopnosť reflektovať a súčasne modifikovať vlastné vyučovacie stratégie a postupy. Ako napovedá názov, metodika 3A pozostáva z troch zložiek:

- Prvou zložkou je **anotácia**, ktorej cieľom popísať hlavné pojmy a koncepty, ktoré sa uplatňujú v danej vyučovacej hodine. Podľa Janíka et al. (2013, s. 243) sa anotácia delí na dve časti: popis kontextu výučbovej situácie a didaktického uchopenia obsahu prostredníctvom činnosti učiteľa a žiakov. Popis výučbovej situácie sa potom stáva podkladom pre ďalšiu fázu rozboru vyučovacej hodiny.

- Druhú časť tvorí **analýza**, ktorá má taktiež dve zložky: rozbor obsahu pomocou tzv. konceptového diagramu a rozbor transformácie obsahu, ktorý je opäť podkladom pre ďalšiu fázu (Janík et al., 2013, s. 243).
- Poslednú časť metodiky tvorí **alterácia**. Jej cieľom je hodnotiť a zlepšovať pedagogickú prax. Na základe analýzy výskumník (študent, učiteľ) vyhodnotí kvalitu výučbovej situácie. Janík et al. (2013, s. 236–238) popisujú štyri typy výučbových situácií: zlyhávajúce, nerozvinuté, podnetné a rozvíjajúce. Finálnou fázou tejto analýzy je návrh alternatív, ktoré môžu byť prínosom k skvalitneniu výučby.

V čase pandémie COVID-19 sa videozáznamy a online prenosy z virtuálnych tried pre niektorých študentov učiteľstva stali jediným kontaktom s praktickou výučbou. Rozhodne by sa nemali v budúcnosti stať alternatívou priamej pedagogickej praxe, môžu ju však veľmi vhodne dopĺňať, pripraviť študentov učiteľstva na nástup na prax, rozvíjať ich schopnosť pozorovať a interpretovať dianie v triede ešte pred nástupom na prax, alebo prax dočasne nahradiť z dôvodu nemožnosti zúčastniť sa praktickej výučby prezenčne. Taktiež potenciál videozáznamu v príprave učiteľov nemožno preceňovať a „vytláčať" prácou s videom iné metódy učiteľskej prípravy (modelové situácie, mikrovyučovanie, zážitkové metódy atď.). Musíme tiež mať na pamäti, že každý videozáznam predstavuje konkrétny vyučovací kontext, ktorý nemožno generalizovať. Analýza videozáznamu môže viesť k tendencii skratkovito hodnotiť edukačné situácie len optikou sledovaného záznamu, preto treba prácu s videom situovať do širšieho kontextu vzdelávania a potrieb praxe. **Obrázok 5** sumarizuje možnosti a limity použitia metód práce s videom v učiteľskej príprave.

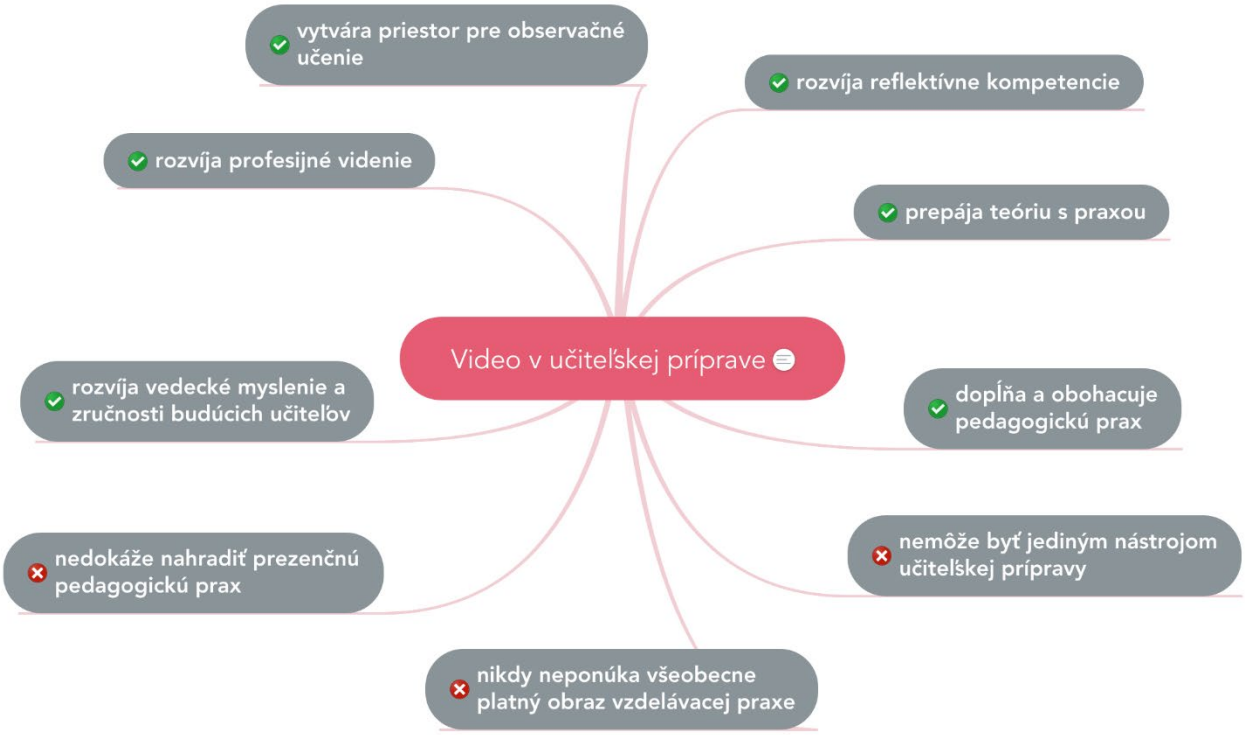

Obr. 5 Čo s videom dokážeme a čo nie

E-learningový nástroj **Učiteľská akadémia UK** vznikol ako reakcia na výzvy súčasnej učiteľskej prípravy a potreby dištančného vzdelávania, ktoré sa naplno prejavili počas pandemickej situácie spojenej s ochorením COVID-19. Tvorí ho online videodatabáza so sprievodnými textovými materiálmi a úlohami, ktorá je dostupná pre členov akademickej obce Univerzity Komenského v Bratislave (najmä študentov učiteľstva či psychológie a ich vysokoškolským učiteľov). Záznamy v databáze ilustrujú bežnú školskú prax v bežných školách. Nevyberali sme cielene konkrétne metódy či alternatívne typy škôl. Našim cieľom bolo, umožniť študentom nahliadnuť do bežnej školy a naučiť sa pozorovať a reflektovať bežne pozorované školské dianie. Videodatabáza **Učiteľská akadémia UK** obsahuje videohospitácie a edukačné videoukážky vyučovania, ktoré sú doplnené aj o prepisy diania v školskej triede, cvičenia a iné inšpiratívne zadania úloh a aktivít:

- **videoukážka** predstavuje záznam časti vyučovacej hodiny, ktorý má rozsah okolo 1 až 10 minút, zachytáva ucelený moment vyučovacej hodiny vhodný na analýzu (napr. použitie konkrétnej metódy, aplikáciu učebnej úlohy, výchovnú situáciu, interakciu v triede a pod.). V tejto časti sú zaradené aj ukážky zo psychologických vyšetrení detí, ktoré študentom učiteľstva ale aj psychológie priblížia prácu (školského) psychológa pri diagnostike detí školského veku.
- **videohospitácia** je ucelený záznam vyučovacej jednotky (v našich podmienkach spravidla 40-minútová vyučovacia hodina), rozhodujúci však nie je čas, ale kompaktnosť záznamu vyučovacej jednotky od úvodu po záver. Takýto záznam umožňuje analyzovať aj prácu s časom, prechody medzi jednotlivými fázami vyučovacej jednotky, naplnenie cieľov vyučovacej jednotky a pod.

Videohospitácie aj videoukážky možno v databáze vyhľadávať podľa typu školy, vyučovacieho predmetu alebo formy výučby (dištančná alebo prezenčná). Videoukážky možno vyhľadávať aj podľa predmetu učiteľskej prípravy, pre ktorý je ukážka primárne určená. Poslednou sekciu databázy tvorí časť **Zo života (budúcich) učiteľov**, ktoré obsahuje rozhovory s učiteľmi či študentmi učiteľstva a ukážky mikrovýstupov budúcich učiteľov (**Obrázok 6**).

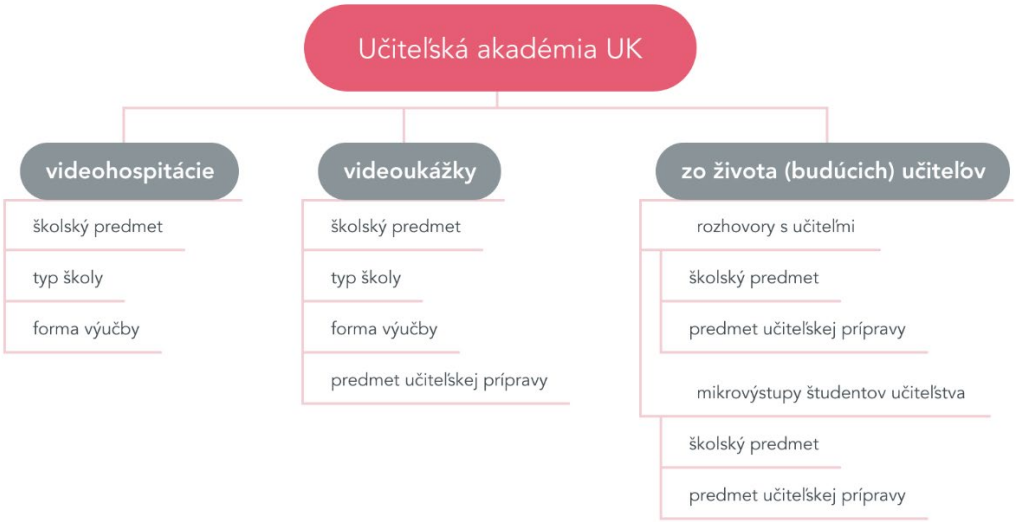

Obr. 6 Vyhľadávacie kritériá v **Učiteľskej akadémii UK**

VIDEODATABÁZA V ČÍSLACH

Učiteľská akadémia UK vznikala v náročných časoch pandémie ochorenia COVID-19. K očakávaným ťažkostiam spojeným s ochotou učiteľov a rodičov žiakov zapojiť sa do nahrávania výučby sa pridali pandemické opatrenia v podobe dištančnej výučby či používania ochranných rúšok v školách. Napriek tomu sa podarilo získať súhlas od deviatich učiteľov a učiteliek zo šiestich škôl (troch základných škôl, dvoch gymnázií a jednej strednej odbornej školy) a vo finálnej verzii databáza obsahuje záznamy **41** vyučovacích hodín a z nich vytvorených **75** krátkych tematicky zameraných ukážok. Spolu sme nahrali viac ako **30 hodín** záznamov, ktoré spoločne majú viac ako **60 GB**. Všetci zúčastnení učitelia a učiteľky, rovnako ako zákonní zástupcovia žiakov a žiačok poskytli súhlas s nahrávaním výučby a použitím nahrávok pre vzdelávacie účely v súlade s platnou legislatívou a nariadením GDPR. Celkový prehľad databázy v číslach uvádzame v **Tabuľke 4**. V tejto metodickej príručke popisujeme stav na konci roku 2021, kedy databázu otvárame pre potreby študentov učiteľstva, predpokladáme však, že **Učiteľská akadémia UK** bude dynamickým e-learningovým nástrojom, ktorý budeme postupne dopĺňať, aktualizovať a inovovať.

Tabuľka 4: Učiteľská akadémia UK v číslach

	Videohospitácie	Ukážky	Rozhovory	Mikrovýstupy
Celkový počet záznamov	41	80	7	11
Počet zapojených učiteľov/študentov	9	10	7	11
Počet zapojených škôl/fakúlt	6	7	3	1
Počet vyučovacích predmetov	8	8	5	10
Počet sprievodných zadaní a cvičení	22	80	7	11

Obr. 7 Z nahrávania videozáznamov v školách 2

TECHNICKÉ ZÁZEMIE

Pre vytváranie záznamov dištančných, ale aj prezenčne realizovaných vyučovacích jednotiek je využívaná špecializovaná seminárna miestnosť s kapacitou 20 ľudí. Je vybavená interaktívnym dotykovým 75´´ panelom Newline Trutouch X8 a systémom pre zabezpečenie prenosu videokonferenčných mítingov a vzdelávacích kurzov prostredníctvom MS Teams. Systém pozostáva so snímacích zariadení s automatickým sledovaním prezentujúceho, audio zariadení zabezpečujúcich priestorové snímanie zvuku a jeho obojstranný prenos počas videokonferencie. Automatizovaný systém riadenia a ovládania inštalovaných digitálnych zariadení umožňuje jednoduché nahrávanie a on-line prenos vyučovania.

Učiteľská akadémia UK v plnej miere využije technickú a výskumnú infraštruktúru Katedry didaktiky prírodných vied, psychológie a pedagogiky Prírodovedeckej fakulty UK, ktorá zahŕňa počítačové servery (LMS server s e-learningovým prostredím Claroline, Moodle s redakčným systémom OJS, MODx, Stream server na archiváciu a publikovanie videozáznamov, FTP server na ukladanie a archiváciu dát) umiestnené v špeciálnych priestoroch katedry.

Databáza videozáznamov obsahuje záznamy prezenčnej aj dištančnej výučby, čo si vyžadovalo špecifické podmienky a **technické zázemie nahrávania**. Dištančné vyučovacie hodiny sme nahrávali takým spôsobom, aby sme žiakov a učiteľa rušili čo najmenej. Dištančné hodiny na školách prebiehali cez rôzne platformy. Niektoré z nich ponúkajú nahrávanie priamo v aplikácii, avšak oznam o nahrávaní sa účastníkom vyučovania zobrazuje počas celej vyučovacej hodiny. Takéto neustále pripomínanie nahrávania môže na žiakov pôsobiť rušivo a nemuseli by sa správať prirodzene. Preto sme sa pripojili len ako ďalší účastník a nahrávali sme lokálne na našom počítači pomocou nahrávania obrazovky pomocou iného softvéru.

Nahrávanie prezenčných hodín prebiehalo pomocou štyroch videokamier (**Obrázok 7**). Zvolili sme strednú cestu, čo sa týka kvality kamier. Kamery boli fyzicky pomerne malé, opäť, aby čo najmenej rušili priebeh hodiny. Kamery počas nahrávania neblikali ani nevydávali žiaden zvuk. Dve z nich boli umiestnené vpredu v rohoch miestnosti a snímali každá jednu polovicu žiakov/triedy spredu. V zadnej časti triedy bola umiestnená jedna kamera s celkovým záberom na triedu a učiteľa. Štvrtá pohyblivá kamera umožňovala priblíženie na učiteľa alebo zaujímavé detaily priebehu hodiny. Učiteľ mal na sebe bezdrôtový klopový mikrofón, aby jeho hlas bol zaznamenaný kvalitne a bez ozveny. Na tento mikrofón sa kvalitne zaznamenali aj odpovede žiakov, keďže zvyčajne učiteľ podišiel bližšie k žiakovi, ktorého sa niečo pýtal.

V priebehu nahrávania vzniklo aj niekoľko problémom, ktoré bolo potrebné operatívne riešiť. Počas jednej hodiny tesne za oknom začal školník kosiť trávnik, museli sme pozatvárať okná. Niektoré z tried boli na východnej strane a slnko prudko osvetľovalo časť miestnosti. V daných prípadoch sme museli zastrieť závesy, pretože takýto svetelný rozdiel by bol pre obraz kamery nesnímateľný (buď by bola polovica triedy úplne biela alebo úplne tmavá). Niektoré z hodín mali neštandardný priebeh a museli sme aj tri statické kamery premiestniť počas hodiny tak, aby zachytávali podstatnú časť diania v triede a nie iba prázdne lavice. Batérie v kamerách mali kapacitu práve na dve vyučovacie hodiny. V niektorých školách, kde sme chceli nahrávať viac hodín za sebou, sme museli zabezpečiť predlžovacie káble pre napájanie kamier priamo z elektrickej siete.

Záznamy všetkých hodín zo štyroch kamier zaberali na harddisku spolu okolo 800 GB. Počas strihu sme vyberali, kedy sa ukáže záber z ktorej kamery tak, aby boli ukázané tie podstatné a zaujímavé pohľady na hodinu vhodné pre analýzu a obsah učebnice. Výsledné záznamy sú exportované v štandardnom full HD rozlíšení obrazu, t. j. 1920x1080 pixelov.

VIDEOHOSPITÁCIE

Videohospitácie sú záznamy ucelených dištančných a prezenčných vyučovacích jednotiek v rozsahu okolo 40 minút, ktoré umožnia študentom učiteľstva opakovane sa vracať k detailnej analýze určitej sekvencie a efektívnejšie s ňou pracovať. Videohospitácie im dovolia cielene a bez stresu z nutnosti konať nahliadnuť do "kuchyne" viacerých kolegov v praxi naraz na domovsky bezpečnej pôde univerzity. Budúcim učiteľom budú vhodným doplnkom pedagogických praxí a sprostredkujú im autentický zážitok z reálneho vyučovania.

Učiteľská akadémia UK obsahuje spolu **41** videohospitácií (kompletný prehľad uvádzame v **Tabuľke 5**). Videohospitácie možno v databáze vyhľadávať podľa predmetu, typu školy a formy výučby. Každý záznam vyučovacej hodiny je doplnený o plán vyučovacej hodiny spracovaný učiteľom, ktorý danú vyučovaciu hodinu viedol (ukážka v prílohe 1), doslovný prepis vyučovacej hodiny (ukážka v prílohe 2) a **21** zadaní, ktoré sú rozdelené podľa predmetov spoločného všeobecného učiteľského základu:

Teoretické základy výchovy:

- 1. Selektívna pozornosť (podľa Sokolová, 2018)
- 2. Dôležité momenty diania v triede (podľa Sokolová, 2021)

Digitálne technológie:

- 3. Používanie digitálnych technológií (podľa Puentedura, 2014; Hamilton et al., 2016)

Pedagogická komunikácia:

- 4. Mikrosprávanie učiteľa v triede (podľa Sokolová, 2021)
- 5. Neverbálna komunikácia (podľa Gavora, 2003)
- 6. Flandersov systém pozorovania komunikácie v triede (podľa Flanders, 1970 a Gavora, 2003)
- 7. Zaznamenávanie otázok na vyučovacej hodine (podľa Gavora, 2003)
- 8. Pozorovanie komunikačných štruktúr (podľa Samuhelová, 1988)
- 9. Dotazník interakčného štýlu učiteľa (Wubbels & Levy, 1993; Gavora & Mareš, 2000)

Psychológia pre učiteľov 1:

- 10. Znaky vývinového obdobia (podľa Sokolová, 2021)

Psychológia pre učiteľov 2:

- 11. Rozvoj tvorivého a kritického myslenia (podľa Sokolová, 2021)
- 12. Riadenie školskej triedy (podľa Sokolová, 2021)

Všeobecná didaktika:

- 13. Základné pedagogické kompetencie - prehľad (podľa Kyriacou, 2004)
- Pedagogické kompetencie: čiastkové záznamové hárky (podľa Kyriacou, 2004):
    - **13a Plánovanie a príprava vyučovania**
    - **13b Realizácia vyučovacej hodiny**
    - **13c Riadenie vyučovacej hodiny**
    - **13d Atmosféra a disciplína v triede**
    - **13e Hodnotenie žiakov**
- 14. Didaktická analýza učiva (podľa Petlák, 2004)
- 15. Taxonómia učebných úloh (podľa Skalková, 2007)
- 16. Metodika 3A (podľa Janík et al., 2013; Slavík et al., 2017)

Zadanie č. 17a,b (Analýza behaviorálnych prejavov dieťaťa) je dostupné len pre nahrávky prezenčných vyučovacích hodín a slúži na sledovanie prejavov správania konkrétneho dieťaťa. Je vhodné pre študentov učiteľstva na rozvoj profesijného videnia, pozorovania a kompetencií pedagogickej diagnostiky dieťaťa, ale tiež pre budúcich školských psychológov, príp. ďalších odborných zamestnancov, pre ktorých by malo byť pozorovanie dieťaťa v triede jednou z kľúčových diagnostických kompetencií, no počas svojej odbornej praxe nemajú vždy možnosť sledovať dieťa počas vyučovania.

Každé zadanie slúži ako záznamový hárok pre celú vyučovaciu hodinu, ktorú študent vždy pozoruje a analyzuje s iným cieľom a optikou iného konceptu či teoretického východiska. Úlohy sú spravidla štruktúrované tak, aby študenta sprevádzali aktivitou pred sledovaním videa (napr. predstavením teoretického východiska, odborných zdrojov a pod.), počas sledovania videa (napr. konkrétnym zadaním, na aké javy má zamerať pozornosť, aký typ informácií si má zaznamenať a pod.), a po sledovaní videa (napr. s ktorými informáciami má ďalej pracovať, aké riešenia má navrhovať a pod.). Zadania sú vo formáte PDF formulárov. Študent si môže zadania z databázy vytlačiť alebo uložiť do svojho počítača a vyplniť ručne aj elektronicky a následne s nimi ďalej pracovať: poslať vyučujúcemu, priniesť si na seminár ako podklad pre diskusiu a skupinovú prácu, alebo si budovať vlastné portfólio práce s videami. Hoci sú jednotlivé zadania odporúčané ako materiály pre konkrétne predmety učiteľskej prípravy, možno ich použiť veľmi variabilne. Možno s nimi pracovať napr. v rámci odborových didaktík, alebo si môžu vyučujúci k jednotlivým videozáznamom vytvoriť vlastné úlohy a zadania, zadať analýzu videa podľa konkrétnych metodologických postupov ako seminárnu alebo záverečnú prácu.

Tabuľka 5: Prehľad videohospitácií s vyhľadávacími kritériami

	predmet	škola	forma	ročník	téma
Videohospitácia 1	Matematika	ZŠ	D	6.	Jednotky obsahu – premena jednotiek
Videohospitácia 2	Matematika	ZŠ	D	6.	Obsah obdĺžnika a štvorca
Videohospitácia 3	Matematika	ZŠ	P	6.	Konštrukcia trojuholníka podľa vety SUS
Videohospitácia 4	Matematika	ZŠ	P	6.	Konštrukcia trojuholníka podľa vety SUS
Videohospitácia 5	Anglický jazyk	ZŠ	D	4.	Divo žijúce zvieratá v SR a vo svete
Videohospitácia 6	Anglický jazyk	ZŠ	P	4.	Hry
Videohospitácia 7	Anglický jazyk	G	D	sexta	Podmienkové vety
Videohospitácia 8	Anglický jazyk	G	D	1.	Príslovky s minulým a predprítomným časom
Videohospitácia 9	Anglický jazyk	G	D	sexta	Precvičovanie učiva
Videohospitácia 10	Anglický jazyk	G	P	sexta	Opakovanie
Videohospitácia 11	Anglický jazyk	G	P	1.	Relative clauses
Videohospitácia 12	Informatika	ZŠ	D	5.	Prezentácia v PowerPointe
Videohospitácia 13	Informatika	ZŠ	P	5.	Programovanie s programovateľnými robotmi
Videohospitácia 14	Slovenský jazyk	ZŠ	P	6.	Hlavné vetné členy – podmet
Videohospitácia 15	Slovenský jazyk	ZŠ	P	6.	Marta Hlušíková: Bojujeme u riaditeľa

	predmet	škola	forma	ročník	téma
Videohospitácia 16	Telesná výchova	ZŠ	D	6.	Cvičenia s vlastnou váhou
Videohospitácia 17	Telesná výchova	ZŠ	P	6.	Prípravné športové hry zameraná na hádzanú.
Videohospitácia 18	Telesná výchova	ZŠ	P	6.	Nácvik a zdokonaľovanie chytania a prihrávania lopty
Videohospitácia 19	Telesná výchova	ZŠ	P	6.	Chytanie a hádzanie lopty
Videohospitácia 20	Biológia	ZŠ	D	5.	Praktické cvičenie
Videohospitácia 21	Biológia	ZŠ	D	5.	Praktické cvičenie
Videohospitácia 22	Biológia	ZŠ	P	5.	Lúčne rastliny a huby – opakovanie
Videohospitácia 23	Biológia	G	D	príma	Příhlivce
Videohospitácia 24	Biológia	G	D	príma	Příhlivce
Videohospitácia 25	Biológia	G	D	kvinta	Baktérie
Videohospitácia 26	Biológia	G	P	príma	Pavúkovce
Videohospitácia 27	Biológia	G	P	príma	Opakovanie učiva - pavúkovce
Videohospitácia 28	Biológia	G	D	sexta	Tráviaca sústava stavovcov
Videohospitácia 29	Geografia	G	D	sekunda	Stredná Ázia
Videohospitácia 30	Geografia	G	D	tercia	Severná Európa - Fínsko a Pobaltské krajiny
Videohospitácia 31	Geografia	G	D	sekunda	Stredná Ázia
Videohospitácia 32	Geografia	G	D	príma	Vybraná krajina Severnej Ameriky – USA
Videohospitácia 33	Geografia	G	P	príma	Stredná Amerika
Videohospitácia 34	Biológia	G	D	sekunda	Tráviaca sústava
Videohospitácia 35	Biológia	G	P	3.	Dedičnosť viazaná na pohlavné chromozómy
Videohospitácia 36	Geografia	G	P	príma	Andské štáty
Videohospitácia 37	Biológia	ZŠ	D	sekunda	Tráviaca sústava
Videohospitácia 38	Biológia	ZŠ	D	tercia	Prenos genetickej informácie
Videohospitácia 39	Biológia	ZŠ	P	5.	Lúky, pasienky a polia – opakovanie
Videohospitácia 40	Psychológia	SOŠ	P	3.	Psychologická analýza príčin neprospievania žiakov
Videohospitácia 41	Psychológia	SOŠ	P	2.	Staroba a dospelosť: Opakovanie učiva

Vysvetlivky:

ZŠ = základná škola

G = gymnázium (vrátane tried osemročného gymnázia)

SOŠ = stredná odborná škola

P = prezenčná forma výučby

D = dištančná forma výučby

VIDEOUKÁŽKY

Videozáznamy vyučovacích hodín sa stali predmetom obsahovej analýzy, ktorú realizovali členovia a členky riešiteľského tímu projektu (bližšie v závere kapitoly PROFESIJNÉ VIDENIE). Na základe tejto analýzy bolo vybraných **75** krátkych a cielene zostrihaných edukačných videoukážok vyučovania (prehľad videoukážok uvádzame v **Tabuľke 6**), ktoré môžu slúžiť pri príprave budúcich učiteľov na detailný popis, rozbor a analýzu diania v školskej triede. Ukážky boli vyberané tak, aby dopĺňali obsah jednotlivých povinných predmetov spoločného všeobecného základu učiteľstva na bakalárskom stupni štúdia. Každú ukážku dopĺňa informácia o kontexte vyučovacej hodiny, z ktorej bola vybraná a námety na úlohy k danej ukážke (pozri ďalej). Ukážky zo školskej triedy dopĺňa päť ukážok, ktoré ilustrujú prácu psychológa pri diagnostike dieťaťa predškolského resp. mladšieho školského veku (sprac. podľa Hapčová et al., 2021).

Úlohy vychádzajú z teoretického rámca konceptu profesijného videnia, ktorý približujeme v úvode tejto publikácie. Zameriavajú sa na tri úrovne kognitívneho spracovania sledovaného diania v triede:

- **Identifikácia** - selektívna pozornosť a objektívny popis diania,
- **Interpretácia** - usudzovanie založené na poznaní, pri ktorom sa uplatňuje schopnosť analýzy a syntézy, prepojenia teoretických konceptov s konkrétnymi sledovanými javmi.
- **Intervencia** – usudzovanie založené na poznaní, pri ktorom sa uplatňuje schopnosť hodnotiaceho a tvorivého prístupu, schopnosť predvídať vývoj situácie, navrhnúť alternatívne riešenia a pod.

Úlohy sú štruktúrované tak, aby študent učiteľstva vedel intuitívne postupovať pri práci s videoukážkou od vstupného poznania cez samotné sledovanie videa, k riešeniu zadaných úloh, pozri ukážku pre predmet Psychológia pre učiteľov 1:

Téma: Vyššie kognitívne procesy - myslenie

Predmet/Tematický celok/ Téma	Ročník/Rozsah/Forma výučby
Geografia Severná Amerika Vybrané krajiny Severnej Ameriky - USA	príma (gymnázium) 00:02:03 Dištančná forma (MS Teams)

Pred sledovaním videa:

Prečítajte si v niektorej z odporúčaných učebníc všeobecnej psychológie o druhoch myslenia a myšlienkových operáciách (napr. Boroš: Úvod do psychológie, Plháková: Učebnice obecné psychologie, alebo Kubáni: Všeobecná psychológia).

Počas sledovania videa:

Sústreďte sa na svoje myšlienkové procesy počas riešenia učebnej úlohy v ukážke.

Aké druhy myslenia žiaci použili pri riešení tejto úlohy?

Ktoré myšlienkové operácie žiaci použili pri riešení tejto úlohy?

Po sledovaní videa:

Vytvorte úlohy na rovnakú tému ako v ukážke tak, aby žiaci:

- použili rôzne myšlienkové operácie,
- použili divergentné myslenie.

Videoukážky môžu byť vhodným doplnením práce na seminároch v rámci dištančnej aj prezenčnej vysokoškolskej výučby. Vyučujúci ich môžu zadať ako samostatnú alebo skupinovú domácu seminárnu prácu, pretože prístup do databázy **Učiteľská akadémia UK** majú aj študenti prostredníctvom univerzitného prihlasovacieho konta. Materiály v databáze však môžu slúžiť študentom aj na samoštúdium, prípravu vlastných výstupov či zadaní.

Zadania úloh možno transformovať aj do e-learningových kurzov v prostredí MS Teams alebo Moodle, kde môžu študenti odovzdávať a archivovať svoje vypracované zadania, príp. zaraďovať ich do svojho rozvojového portfólia v prostredí MS Teams alebo úložísk SharePoint a OneDrive. Pre účely získania odpovedí od väčšieho počtu študentov a ich následnej analýzy možno využiť testové nástroje systému Moodle alebo MS Forms, do ktorých môžu učitelia preniesť úlohy z pracovných listov, príp. si vytvoriť k jednotlivým ukážkam vlastné zadania, ktoré rešpektujú potreby a špecifiká ich výučby.

Tabuľka 6: Prehľad videoukážok so zameraním na predmet učiteľskej prípravy

	predmet učiteľskej prípravy	**predmet**	**škola**
Videoukážka 1	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 2	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 3	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 4	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 5	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 6	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 7	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 8	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 9	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 10	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 11	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 12	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 13	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 14	Odborová didaktika TaŠV	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 15	Všeobecná didaktika	Anglický jazyk	P
Videoukážka 16	Všeobecná didaktika	Biológia	P
Videoukážka 17	Psychológia pre učiteľov 2	Biológia	P
Videoukážka 18	Psychológia pre učiteľov 2	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 19	Psychológia pre učiteľov 2	Biológia	P
Videoukážka 20	Psychológia pre učiteľov 1	Geografia	D

	predmet učiteľskej prípravy	predmet	forma
Videoukážka 21	Psychológia pre učiteľov 1	Matematika	D
Videoukážka 22	Psychológia pre učiteľov 1	Anglický jazyk	D
Videoukážka 23	Psychológia pre učiteľov 1	Biológia	P
Videoukážka 24	Psychológia pre učiteľov 1	Geografia	P
Videoukážka 25	Psychológia pre učiteľov 1	Slovenský jazyk a literatúra	P
Videoukážka 26	Psychológia pre učiteľov 2	Informatika	D
Videoukážka 27	Psychológia pre učiteľov 2	Anglický jazyk	D
Videoukážka 28	Psychológia pre učiteľov 2	Biológia	D
Videoukážka 29	Psychológia pre učiteľov 2	Telesná a športová výchova	P
Videoukážka 30	Psychológia pre učiteľov 2	Matematika	P
Videoukážka 31	Psychológia pre učiteľov 2	Slovenský jazyk a literatúra	P
Videoukážka 32	Všeobecná didaktika	Anglický jazyk	D
Videoukážka 33	Všeobecná didaktika	Geografia	D + P
Videoukážka 34	Všeobecná didaktika	Slovenský jazyk a literatúra	P
Videoukážka 35	Všeobecná didaktika	Matematika	D + P
Videoukážka 36	Všeobecná didaktika	Biológia	P
Videoukážka 37	Všeobecná didaktika	Informatika	P
Videoukážka 38	Všeobecná didaktika	Biológia	P
Videoukážka 39	Všeobecná didaktika	Geografia	P
Videoukážka 40	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 41	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 42	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 43	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 44	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 45	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 46	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 47	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 48	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 49	Odborová didaktika PSY a SPT	Psychológia	P
Videoukážka 50	Pedagogická komunikácia	Biológia	P + D
Videoukážka 51	Pedagogická komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	P

	predmet učiteľskej prípravy	predmet	forma
Videoukážka 52	Pedagogická komunikácia	Anglický jazyk	P
Videoukážka 53	Pedagogická komunikácia	Biológia	P
Videoukážka 54	Pedagogická komunikácia	Geografia	P
Videoukážka 55	Pedagogická komunikácia	Psychológia	P
Videoukážka 56	Pedagogická komunikácia	Matematika	P
Videoukážka 57	Pedagogická komunikácia	Psychológia	P
Videoukážka 58	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P + D
Videoukážka 59	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P
Videoukážka 60	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P + D
Videoukážka 61	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P + D
Videoukážka 62	Pedagogická komunikácia	Informatika	D
Videoukážka 63	Pedagogická komunikácia	Biológia	P
Videoukážka 64	Pedagogická komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	P
Videoukážka 65	Pedagogická komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	P
Videoukážka 66	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P + D
Videoukážka 67	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P + D
Videoukážka 68	Pedagogická komunikácia	Rôzne vyučovacie predmety	P + D
Videoukážka 69	Pedagogická komunikácia	Geografia	P
Videoukážka 70	Pedagogická komunikácia	Biológia + Psychológia	P
Videoukážka 71	Pedagogická komunikácia	Matematika + Slovenský jazyk a literatúra	P
Videoukážka 72	Pedagogická komunikácia	Anglický jazyk	P
Videoukážka 73	Pedagogická komunikácia	Psychológia	P
Videoukážka 74	Pedagogická komunikácia	Informatika	P
Videoukážka 75	Pedagogická komunikácia	Biológia	P
Videoukážka 76	Psychológia pre učiteľov 2	Psychologické vyšetrenie	P
Videoukážka 77	Psychológia pre učiteľov 1	Psychologické vyšetrenie	P
Videoukážka 78	Psychológia pre učiteľov 1	Psychologické vyšetrenie	P
Videoukážka 79	Psychológia pre učiteľov 1	Psychologické vyšetrenie	P
Videoukážka 80	Psychológia pre učiteľov 1	Psychologické vyšetrenie	P

Vysvetlivky:

P = prezenčná forma výučby

D = dištančná forma výučby

Poslednú časť **Učiteľskej akadémie UK** tvoria videozáznamy, ktoré ilustrujú rôzne etapy kariérového cyklu učiteľa a dokumentujú proces formovania učiteľskej identity, rozvoja učiteľských kompetencií či formovania postojov kľúčových pre pôsobenie v učiteľskej profesii. Prvú sekciu tejto časti tvorí 7 rozhovorov s učiteľmi a učiteľkami v rôznej fáze pedagogickej kariéry, ktorí sa vyjadrujú k rôznym aspektom svojej práce. Prehľad rozhovorov sumarizujeme v **Tabuľke 7**. Každý rozhovor sprevádza prepis a zadanie úlohy zamerané primárne na predmet Školský manažment, všeobecná resp. odborová didaktika aprobačného predmetu daného učiteľa/učiteľky.

Tabuľka 7: Prehľad rozhovorov s učiteľmi

	predmet	**predmet učiteľského základu**	**typ školy**
Rozhovor 1	telesná výchova	Školský manažment	SOŠ (riaditeľ)
Rozhovor 2	telesná výchova	Školský manažment	ZŠ (riaditeľ)
Rozhovor 3	biológia a matematika	Školský manažment	SOŠ (zástupkyňa)
Rozhovor 4	psychológia	všeobecná/odborová didaktika	SOŠ (učiteľ)
Rozhovor 5	biológia a telesná výchova	všeobecná/odborová didaktika	G (učiteľka)
Rozhovor 6	biológia a geografia	všeobecná/odborová didaktika	G (učiteľka)
Rozhovor 7	matematika a telesná výchova	všeobecná/odborová didaktika	ZŠ (učiteľ)

Druhú sekciu tvoria ukážky videozáznamov mikrovýstupov študentov učiteľstva, ktoré boli realizované v rámci rôznych predmetov spoločného učiteľského základu. Tieto ukážky môžu byť inšpiráciou pre vysokoškolských pedagógov aj študentov učiteľstva. Každý mikrovýstup sprevádza stručná informácia o kontexte zadania úlohy a vzniku výstupu. Prehľad mikrovýstupov sumarizujeme v **Tabuľke 8**.

Tabuľka 8: Prehľad mikrovýstupov študentov učiteľstva

	predmet	**predmet učiteľského základu**
Mikrovýstup 1	Dejepis	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 2	Francúzsky jazyk a literatúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 3	Umenie a kultúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 4	Anglický jazyk a literatúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 5	Sociológia	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 6	Nemecký jazyk a literatúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 7	Dejepis	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 8	Anglický jazyk a literatúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 9	Anglický jazyk a literatúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 10	Slovenský jazyk a literatúra	Pedagogická komunikácia
Mikrovýstup 11	Etická výchova/Psychológia	Pedagogická komunikácia

Obr. 8 Prehľad štruktúry databázy **Učiteľská akadémia UK**

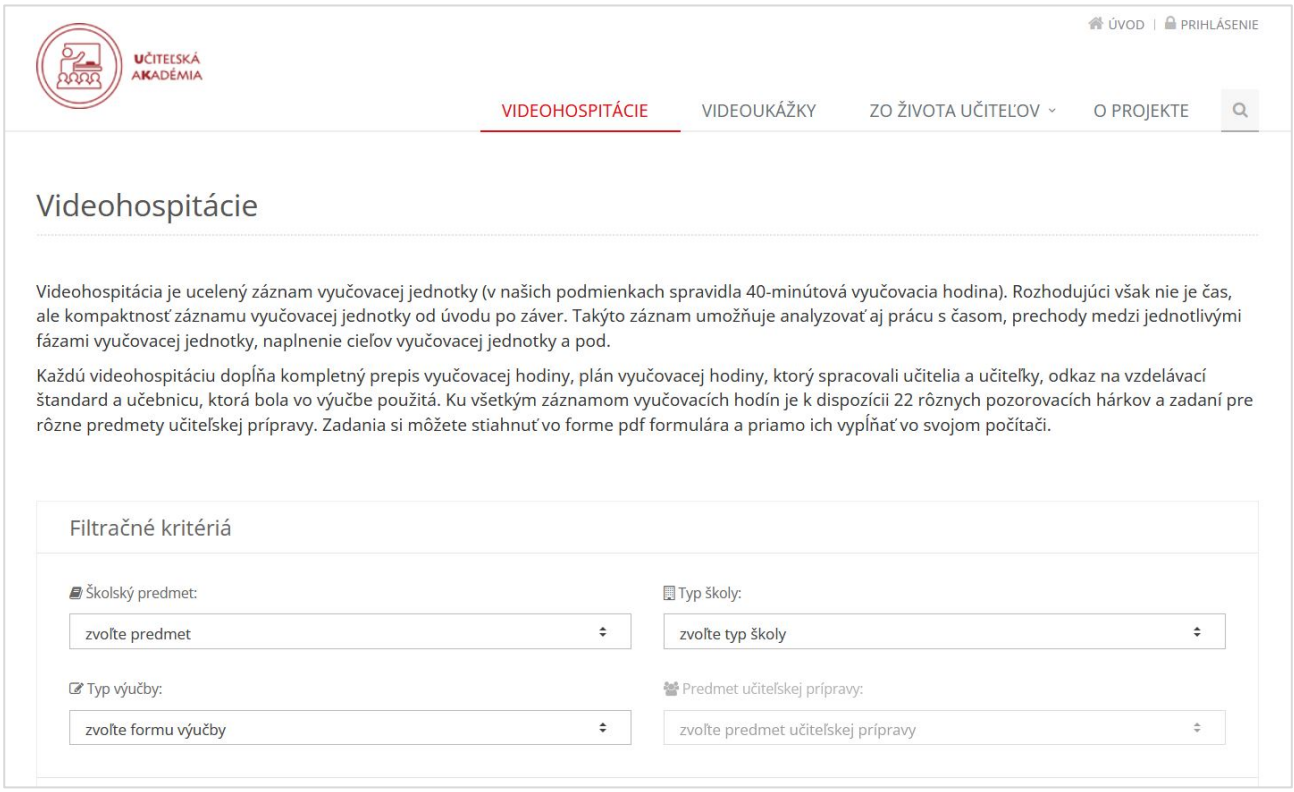

Obr. 9 Náhľad 1. **Učiteľská akadémia UK**

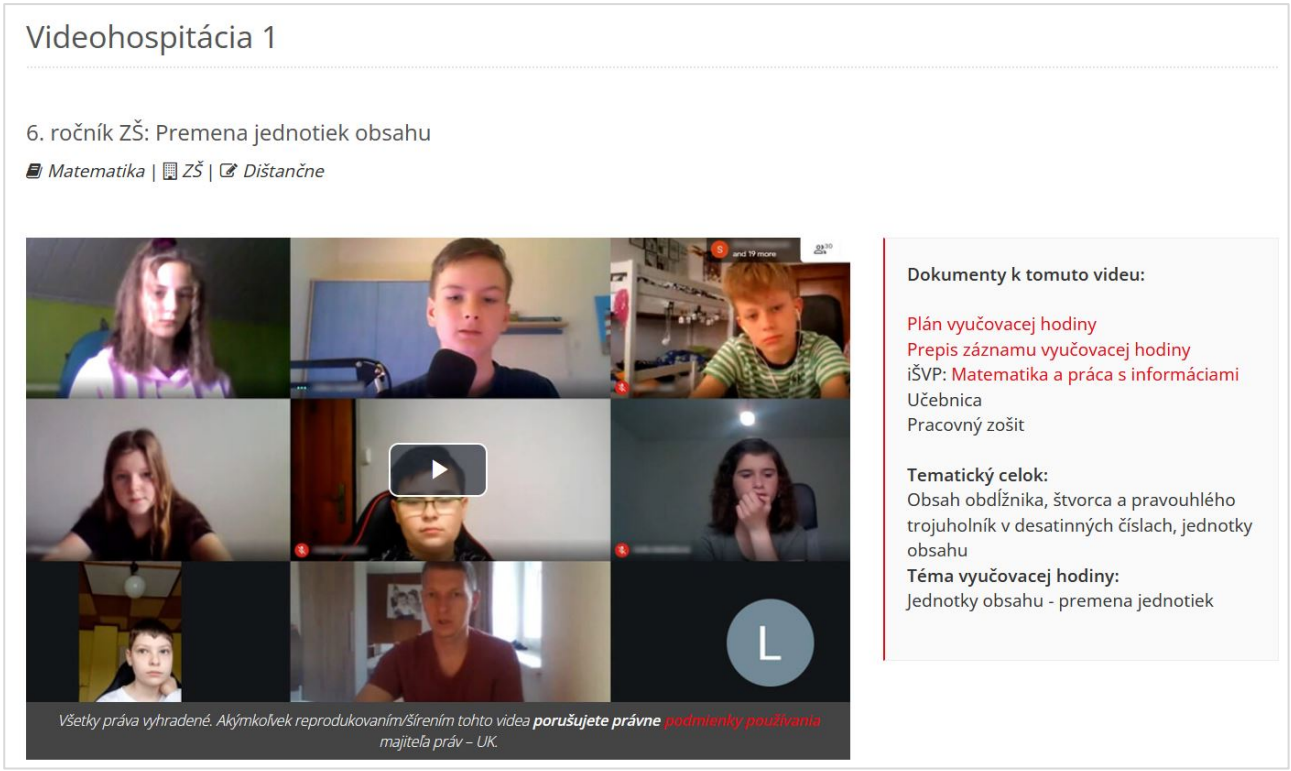

Obr. 10 Náhľad 2. **Učiteľská akadémia UK**

ZÁVER

Príprava kvalitných, kreatívnych a inovatívnych učiteľov je pre univerzity veľkou výzvou. Okrem náročných požiadaviek praxe, vrátane používania inovatívnych metód, digitálnych technológií či zvýšených nárokov inkluzívneho vzdelávania, sa v súčasnosti potýkame aj s tým, ako realizovať kvalitne prípravu učiteľov v podmienkach dištančného či hybridného vzdelávania v kontexte pandemických opatrení. Práve v tejto situácii sa zrodil nápad, vytvoriť e-learningový nástroj s videami zo školských tried a praktickými úlohami a zadaniami, ktoré aj v komplikovanej situácii dištančného vzdelávania prinesú študentom učiteľstva prakticky do ich „obývačky" autentické a praktické zážitky zo školských tried.

Učiteľská akadémia UK obsahuje 41 videozáznamov vyučovacích hodín zo šiestich rôznych základných a stredných škôl, t. j. viac ako 30 hodín videozáznamov s celkovým rozsahom viac ako 60 GB. K týmto videozáznamom bolo vytvorených 21 zadaní, ktoré korešpondujú so základnými povinnými predmetmi tzv. všeobecného učiteľského základu na Univerzite Komenského v Bratislave. Okrem týchto komplexných záznamov vyučovacích hodín databáza obsahuje aj 80 krátkych videosekvencií s ďalšími úlohami, rozhovory s učiteľmi či ukážky mikrovýstupov študentov učiteľstva.

Databáza je unikátnym výsledkom spolupráce viacerých odborníkov zo štyroch fakúlt Univerzity Komenského v Bratislave. Okrem toho, že ponúkame jedinečný e-learningový nástroj pre študentov učiteľstva (a ďalších odborných profesií pre rezort školstva) celej univerzity, dokumentujeme záznamami dištančnej a prezenčnej výučby dôležitú epochu vzdelávania na Slovensku.

Veríme, že tento e-learningový nástroj rýchlo nájde svojich aktívnych používateľov v radoch študentov aj vysokoškolských pedagógov a súčasne sa stane živým produktom, ktorý budeme v spolupráci s kolegami z rôznych univerzitných pracovísk naďalej dopĺňať o ďalšie videozáznamy a interaktívne úlohy, ktoré budú dlhodobo prispievať ku kvalitnej príprave učiteľov na Univerzite Komenského v Bratislave.

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

POUŽITÁ LITERATÚRA

Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social-cognitive theory*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

Bandura, A. (2001). Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annual Review Psychology*, *52* (1), 1-26. DOI: https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1

Beaufortová, K. (2002). *Videotréning interakcí. Základy metody a její využití*. Praha: SPIN.

Borko, H., Jacobs, J. K., Eiteljorg, E., & Pittman, M. E. (2008). Video as a tool for fostering productive discussions in mathematics professional development. *Teaching and Teacher Education, 24*(2), 417–436.

Brophy, J. (Ed.). (2004). *Using video in teacher education*. Oxford: Elsevier.

Calandra, B., & Rich, P. J. (Eds.). (2014). *Digital video for teacher education: Research and practice*. New York: Routledge.

Darling-Hammond, L., Hammerness, K., Grossman, P., Rust, F., & Shulman, L. (2005). The design of teacher education programs. In L. Darling-Hammond & J. Bransford (Eds.), *Preparing teachers for a changing world: What teachers should learn and be able to do* (pp. 390-441). San Francisco: Jossey-Bass.

Databanka kazuistik – výukové situace a úvahy nad možnostmi jejich změn k lepšímu. Dostupné online: Didactica Viva - Slovo úvodem (muni.cz)

Databáza absolventov UK. Dostupné online: https://absolventi.uniba.sk/

Flanders, N. A. (1970). *Analyzing teaching behavior*. Addison-Wesley.

Gaudin, C., & Chalies, S. (2015). Video viewing in teacher education and professional development: A literature review. *Educational Research Review*, *16*(1), 41-67. DOI: https://doi.org/10.1016/j.edurev.2015.06.001

Gavora, P. (2003). *Učiteľ a žiaci v komunikácii*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Gegenfurtner, A., & Seppänen, M. (2013). Transfer of expertise: An eye tracking and think aloud study using dynamic medical visualizations. *Computers & Education*, *63*, 393–403. DOI http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2012.12.021

Goodwin, Ch. (1994). Professional Vision. *American Anthropologist*, *96*(3), 606-633. DOI https://doi.org/10.1525/aa.1994.96.3.02a00100

Groenendijk, T., Janssen, T., Rijlaarsdam, G., & Van den Bergh, H. (2013). The effect of observational learning on students' performance, processes, and motivation in two creative domains. *British Journal of Educational Psychology, 83*(1), 3-28. DOI: https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.2011.02052.x

Hamilton, E. R., Rosenberg, J. M., & Akcaoglu, M. (2016). The Substitution Augmentation Modification Redefinition (SAMR) Model: a Critical Review and Suggestions for its Use. *TechTrends, 60*, 433–441. DOI: https://doi.org/10.1007/s11528-016-0091-y

Hammerness, K., Darling-Hammond, L., & Shulman, L. S. (2002). Toward expert thinking: How curriculum case writing prompts the development of theory-based professional knowledge in student teachers. *Teaching Education*, *13*(2), 219–243.

Hanson, J., Bannister, S., Clark, A., & Raszka, W. (2010). Oh, What You Can See: The Role of Observation in Medical Student Education. *Pediatrics, 126*(5), 843-845. DOI: https://doi.org/10.1542/peds.2010-2538

Hapčová, M., Konrádová, Ľ., Demkaninová, D., Malík, B., Plavčanová, Z., Urban, K., Málišová, E., Celušáková, H., & Čelárová, D. (2021). *Interaktívne kazuistiky a videá detí s typickým a atypickým vývinom: Edukačné materiály pre vyučujúcich psychológie na VŠ*. Univerzita Komenského v Bratislave.

Hoover, D. J., Giambatista, R. C., & Belkin, L. J. (2012). Eyes On, Hands On: Vicarious Observational Learning as an Enhancement of Direct Experience. *Academy of Management Learning & Education, 11*(4), 591-608. DOI: https://doi.org/10.5465/amle.2010.0102

Chi, M. T. (2009). Active-Constructive-Interactive: A conceptual framework of differentiating learning activities. *Topics in Cognitive Science, 1*(1), 73-105. DOI: https://doi.org/10.1111/j.1756-8765.2008.01005.x

Chi, M. T., Roy, M., & Hausmann, R. G. (2008). Observing tutorial dialogues collaboratively: insights about human tutoring effectiveness from vicarious learning. *Cognitive Science, 32*(2), 301-341. DOI: https://doi.org/10.1080/03640210701863396

Christ, T., Arya, P., & Chiu, M. M. (2017). Video use in teacher education: An international survey of practices. *Teaching and Teacher Education, 63*, 22-35. DOI http://dx.doi.org/10.1016/j.tate.2016.12.005

Janík, T., & Minaříková, E. (Eds.). (2011). *Video v učitelském vzdělávání: Teoretická východiska – aplikace – výzkum*. Brno: Paido.

Janík, T., & Seidel, T. (Eds.). (2009). *The power of video studies in investigating teaching and learning in the classroom*. Münster: Waxmann.

Janík, T., Slavík, J., Mužík, V., Trna, J., Janko, T., Lokajíčková, V., ... & Zlatníček, P. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné online: Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky | PEDF | Munispace – čítárna Masarykovy univerzity

Jursová Zacharová, Z., Lemešová, M., Miškolci, J., Cabanová, K., Horváthová, Ľ., & Sokolová, L. (2019). *Postoje, inklúzia a predsudky v slovenských školách*. Univerzita Komenského v Bratislave.

Korthagen, F. A. J., & Kessels, J. P. A. M. (1999). Linking Theory and Practice: Changing the Pedagogy of Teacher Education. *Educational Researcher, 28*(4), 4–17. DOI https://doi.org/10.3102/0013189X028004004

Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování*. Praha: Portál.

Lefstein, A., & Snell, J. (2011). Professional vision and the politics of teacher learning. *Teaching and Teacher Education*, 27, 505-514. DOI https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.10.004

Lemešová, M. (2013). Teória, teória, teória... realita a ideál učiteľskej pregraduálnej prípravy očami študentov. In *Efektivita vzdělávání v proměnách společnosti* . Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně. S. 534-539.

Lundeberg, M., Koehler, M. J. & Eberhart, J. (2011). Understanding affordance and challenges of three types of video for teacher professional development. *Teacher and Teaching Education, 27*(4), 454-462.

Mangione, G. R., Pettenati, M. Ch., & Rosa, A. (2017). Professional vision narrative review: The use of videos to support the development of teachers' reflective practice. In Rossi, P. G., & Fedeli, L. Integrating video into pre-service and in-service teacher training. Hershey: IGI Global.Zhang, M.,

Mareš, J., & Gavora, P. (2004). Interpersonální styl učitelů: teorie, diagnostika a výsledky výzkumů. *Pedagogika*, *54*(2), 101-128.

Minaříková, E., & Janík, T. (2012). Profesní vidění učitelů: Od hledání pojmu k možnostem jeho uchopení. *Pedagogická orientace*, *22*(2), 181–204. DOI http://dx.doi.org/10.5817/PedOr2012-2-181

Minaříková, E., Píšová, M., Janík, T. & Uličná, K. (2015). Video Clubs: EFL teachers' selective attention before and after. *Orbis Scholae*, *9*(2), 55–75.

Nohavová, A., & Sokolová, L. (2018). Obsah a cíl výuky psychologie z pohledu studentů učitelských oborů. *Pedagogika, 68*(4), 349-366.

Parsons, S. A., Vaughn, M. Malloy, J. A., & Pierczynski, M. (2017). The development of teachers' visions from preservice into their first years teaching: A longitudinal study. *Teaching and Teacher Education*, *64*, 12-25. DOI http://dx.doi.org/10.1016/j.tate.2017.01.018

Petlák, E. (2004). *Všeobecná didaktika*. Bratislava: IRIS.

Puentedura, R. (2014). Building transformation: An introduction to the SAMR model [Blog post]. Retrieved from http://www.hippasus.com/rrpweblog/archives/2014/

Rosaen, C. L., Lundeberg, M., Cooper, M., Fritzen, A., & Terpsta, M. (2008). Noticing noticing. How does investigation of video records change how teachers reflect on their experiences? *Journal of Teacher Education*, *59*(4), 347–360.

Rossi, P. G., & Fedeli, L. (Eds.) (2017). *Integrating Video into Pre-Service and In-Service Teacher Training*. Hershey: IGI Global.

Samuhelová, M. (1988). Štruktúry v pedagogickej komunikácii. In Gavora, P. a kol. *Pedagogická komunikácia v základnej škole*. Bratislava: Veda. S. 55-75.

Seidel, T., Stürmer, K., Blomberg, G., Kobarg, M., & Schwindt, K. (2011). Teacher learning from analysis of videotaped classroom situations: Does it make a difference whether teachers observe their own teaching or that of others? *Teaching and Teacher Education, 27*(2), 259-267. DOI https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.08.009

Sherin, M. G., & Van Es, E. A. (2009). Effects of Video Club Participation on Teachers' Professional Vision. *Journal of Teacher Education*, *60*(1), 20-37. DOI https://doi.org/10.1177/0022487108328155

Skalková, J. (2007). *Obecná didaktika*. Praha: Grada.

Slavík, J., Janík, T., Janíková, J., & Tupý, J. (2014). Zkoumání a rozvíjení kvality výuky v oborových didaktikách: metodika 3A mezi teorií a praxí. *Pedagogická orientace*, *24*(5), 721–752.

Slavík, J., Najvar, P., Janík, T., & Uličná, K. (2017). Kazuistiky v transdidaktickém přístupu. In J. Slavík, J. Stará, K. Uličná, & P. Najvar et al., *Didaktické kazuistiky v oborech školního vzdělávání* (s. 11-46). Brno: Masarykova univerzita. Dostupné online: Uvod-knihy-kazuistik.pdf (muni.cz)

Sokolová, L. (2013). *Didaktika psychológie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Sokolová, L. (2018). *Lepšie raz vidieť… Video v psychologickej príprave budúcich učiteľov a učiteliek*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Sokolová, L. (2021). *Použitie videozáznamu a videohospitácie v učiteľskej príprave*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.

Sokolová, L., & Andreánska, V. (2018). Diverzita v školskej triede očami budúcich učiteľov a učiteliek. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 52*(3-4), 278-290.

Solomon, M., Bamossy, G., & Askegaard, S. (1999). *Consumer Behaviour, a European Perspective*. Prentice Hall.

Steffensky, M., Gold, B., Holodynski, M., & Möller, K. (2015). Professional vision of classroom management and learning support in science classrooms – does professional vision differ across general and content-specific classroom interactions? International *Journal of Science and Mathematics Education*, *13*(2), 351–368. DOI https://doi.org/10.1007/s10763-014-9607-0

Stokking, K., Leenders, F., De Jong, J., & Van Tartwikj, J. (2003). From student to teacher: Reducing practice shock and early dropout in the teaching profession. *European Journal of Teacher Education*, 26, 329-350. DOI https://doi.org/10.1080/0261976032000018175

Šeďová, K., Švaříček, R., & Šalamounová, Z. (2012). *Komunikace ve školní třídě*. Praha: Portál.

Wubbels, T., & Levy, J. (1991). A comparision of interpersonal behaviors of Dutch and American teachers. *International Journal of Intercultural Relations*, *15*, 1-18.

PRÍLOHY

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

VIDEOHOSPITÁCIA: PLÁN VYUČOVACEJ HODINY (UKÁŽKA)

Predmet/Tematický celok/ Téma	Ročník/Rozsah výučby/Forma výučby
Predmet: matematika **Tematický celok:** Obsah obdĺžnika, štvorca a pravouhlého trojuholníka v desatinných číslach, jednotky obsahu. **Téma:** Jednotky obsahu – premena jednotiek	**Ročník (typ školy):** 6. ročník (základná škola) **Rozsah v minútach:** 44:10 **Forma výučby:** dištančná
Žiakom nadobúdané vedomosti	**Žiakom osvojované zručnosti a spôsobilosti**
• Žiak sa oboznámi s jednotkami obsahu, spôsobmi premien jednotiek obsahu: hektár, ár, kilometer štvorcový, meter štvorcový, decimeter štvorcový, centimeter štvorcový a milimeter štvorcový (ha, a, km^2, m^2, dm^2, cm^2, mm^2)	• Žiak dokáže premeniť základné jednotky obsahu s využívaním vlastností desatinných čísel. • Žiak bude schopný využiť jednotky obsahu a spôsoby ich premien v praxi.
Požiadavky na vstupné vedomosti a zručnosti	**Riešený didaktický problém**
• Žiak ovláda zápis a matematické operácie s desatinnými číslami.	• Premena základných jednotiek obsahu.
Didaktické metódy a organizačné formy	**Učebné pomôcky a didaktická technika**
• Práca s celým kolektívom • Fixačná metóda • Diskusia	• učiteľ: počítač, pracovný zošit z matematiky. • žiaci: počítač, pracovný zošit z matematiky.
Scenár vyučovacej hodiny	
• Úvod. • Rozcvička - opakovanie. • Kontrola domácej úlohy. • Spoločná práca (precvičovanie učiva). • Záver vyučovacej hodiny.	

VIDEOHOSPITÁCIA: PREPIS VYUČOVACEJ HODINY (UKÁŽKA)

Predmet/Tematický celok/ Téma	Ročník/Dĺžka záznamu/Forma výučby
matematika Obsah obdĺžnika, štvorca a pravouhlého trojuholníka v desatinných číslach, jednotky obsahu. Jednotky obsahu – premena jednotiek	6. ročník (základná škola) 48:19 minút dištančná forma (MS Teams)

Učiteľ: Dobre ráno všetkým. Dobre Kevin keby čosi, tak píš dobre, aby sme ti zopakovali alebo aby sme si to nejako prešli ešte raz. Dobre, takže ideme na strane 61 sme mali cvičenie 6. Mali ste vypočítať obsahy útvarov a zapísať ich do centimetrov alebo teda v centimetroch štvorcových. Takže môžeme vyskúšať. Adam, ten zelený A-čko ti vyšiel koľko a ako si ho počítal?

Adam: A-čko mi vyšlo 10 centimetrov štvorcových.

Učiteľ: Uhm a prečo a ako…

Adam: Dal som si 10 krát 1.

Učiteľ: Uhm, dobre, 10 krát 1. Super, súhlasíme ostatní? Stačí aj prikývnuť, keď vás vidím. Dobre, Saška, skús B-čko.

Saška: No, B-čko mi vyšlo 30 centimetrov štvorcových.

Učiteľ: Dobre a prečo?

Saška: No, lebo je tam 5 krát, no, 5 krát 6.

Učiteľ: 5 krát 6, výborne, dobre. C-čko môže Dávid.

Dávid: Akurát sa pozerám do toho zošita. Ale neviem tú úlohu nájsť. Asi som si ju nenapísal.

Učiteľ: Aha, to bola v učebnici Dávid, na strane 61. Dobre? Pozri si učebnicu na strane 61, aby si vedel aspoň, o čom sa rozpráva.

Dávid: Ďakujem.

Učiteľ: Marek, vyskúšaj teda C-čko.

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Marek: To je 6 krát 5.

Učiteľ: To bolo B-čko, C-čko.

Marek: C-čko?? Aha, 5 krát 4.
Učiteľ: C ako Cyril.

Marek: 5 krát štyri.

Učiteľ: 5 krát 4, teda?

Marek: Dvadsať centimetrov štvorcových.

Učiteľ: Dobre, super. Môže Sisa D-čko.

Sisa: D-čko bolo 1 krát 6 a to bolo 6.

Učiteľ: 6 centimetrov štvorcových, dobre. E-čko môže Sofia.

Sofia: To sú 4 centimetre štvorcové a počítala som to 2 krát 2.

Učiteľ: Výborne. Dobre, F-ko môže druhá Sofia.

Sofia: To mi vyšlo 1 centimeter štvorcový, pretože 1 krát 1.

Učiteľ: Výborne, 1 krát 1, dobre. A Romana môže posledné G-čko.

Romana: To mi vyšlo … (sekol zvuk).

Učiteľ: Čiže 2 krát 5 a to vyšlo 10, však? Aj mne Romanu teraz zaseklo, dobre, nevadí. Ona sa hádam odsekne. Dobre. Potom sme mali v pracovnom zošite. Učebnicu si nechajte ale otvorenú ešte. A pracovný zošit sme mali na strane 44, tam sme mali dve také cvičenia opakovania. Takže môžeme. Marko, skús nám povedať o štvorci, čo si všetko označil.

Marko: No, štvorec som dal všetko áno.

Učiteľ: Všetko áno. Teda, čo sa tam pýtali? Len nám to tak zhrň.

Marko: Všetky strany sú rovnako dlhé – áno. Každé dve strany oproti sebe sú navzájom rovnobežné – áno. Rovnako dlhé – áno. Každé dve strany vedľa seba sú navzájom kolmé – áno a rovnako dlhé – áno. Všetky vnútorné uhly sú pravé – áno. Uhlopriečky sú rovnako dlhé – áno, sú na seba kolmé – áno, sa navzájom rozpoľujú – áno.

Učiteľ: Dobre. Potom druhý stĺpček sme mali obdĺžnik. Môžeš Andrej nám povedať, že kde tam bol aký rozdiel.

Andrej: Všetky strany sú rovnako dlhé – to som dal nie. Každé dve strany oproti sebe sú navzájom rovnobežné – to je, to som dal áno, rovnako dlhé – to je áno. Každé dve strany vedľa seba sú navzájom kolmé – áno, rovnako dlhé – nie. Všetky vnútorné uhly sú pravé, to je áno. Uhlopriečky sú rovnako dlhé – áno. Sú na seba kolmé – to nie a navzájom sa rozpoľujú – to je áno.

Učiteľ: Počkajte, Romana sa skúsi pripojiť.

Romana: Dobrý deň pán učiteľ, to som ja.

Učiteľ: Ahoj, ahoj, dobre. Dobre, už ti to ide lepšie?

Romana: Hej, išla som cez sestrin tablet či počítač.

Učiteľ: Aha, dobre. OK, dobre. No a potom sme mali ešte dvojku doplniť tú tabuľku. Čiže čo sme tam doplnili? Môže skúsiť Monika. Čiže prvý útvar bol.

Monika: Štvorec a to upravený vzorec som dala o rovná sa 4 krát A.

Učiteľ: Dobre, super.

Monika: Druhý vzorec obdĺžnik. A upravený vzorec som dala O =2 x A +2 x B (2 krát A plus 2 krát B).

Učiteľ: Dobre.

Monika: A tretí bol trojuholník a O = A + B + C. (O rovná sa A plus B plus C).

Učiteľ: Čiže tam sme to neupravili, áno?

Monika: Nie. Teda áno, neupravili.

Učiteľ: Dobre, jasné. Trojuholník nemusíme upraviť, pokiaľ je takto všeobecný, môžeme nechať tak. Dobre, má niekto pri tom obdĺžniku inú úpravu? Nie? Všetci ste použili túto istú? Dobre. Ešte sa tam mohla použiť tá 2 x (A + B), áno? Ale to, čo použila Monika, je tiež správne teda, čiže 2 x A + 2 x B (2 krát A plus 2 krát B). Dobre, decká, teraz sa vrátime do tej učebnice. A otočíme si ju na stranu 62. A máme tam tému, že Keď štvorčeková sieť nestačí, áno. To znamená, že my sme si spomínali, keď sme robili tie štvorčekové útvary, že keď sme zisťovali, koľko štvorčekov majú obsah, tak sme si hovorili, že niekedy sa môže stať, že tá štvorčeková sieť nebude úplne buď presne vychádzať, alebo ten útvar nebude celé štvorčeky mať. Čiže bude sa nám to ťažko počítať. Čo sme si spomínali v tom prípade? Pamätáte si niekto, že čo sa vtedy stane? Čo tam bol aký problém? Že keď máme tú veľkú štvorčekovú sieť, napríklad keď sme si hovorili, že to môže byť v tých centimetroch, centimetroch štvorcových a keď tam budeme mať nejaké kúsky, čím si

vieme pomôcť? Nikto si nespomína? Som vám to tak kreslil, že keď sa to nebude dať, tak že potom môžeme tú štvorčekovú sieť rozkrájať na…

Andrej: Milimetre?

Učiteľ: Na menšie, áno, na menšie štvorčeky napríklad na milimetrové. A tam to možno bude vychádzať, áno? Čiže to môžeme…, áno, môžeme začať niekde na metroch štvorcových, ak to nevychádza, tak ideme na decimetre, potom ideme na centimetre štvorcové. A najjemnejšie delenie, aké vieme my spraviť, je milimetre štvorcové. Čiže keď si spravíme jemnejšiu sieť, tak tam by sme vedeli ten obsah vyjadriť presnejšie. Možnože ani tam to nebude úplne presné, ale budeme bližšie k tej reálnej hodnote. No a na to nadväzuje vlastne tá premena jednotiek. My sme si jednotky obsahu už spomínali. Čiže mohol by nám ich niekto zopakovať, napríklad Marko. Buď po poradí, alebo ako chceš.

Marko: Od najmenšieho po najväčšie pôjdem. No milimetre, centimetre, decimetre, metre a kilometre.

Učiteľ: To sú ale jednotky čoho? Jednotky dĺžky. A my chceme jednotky obsahu Marko.

Marko: Aha.

Učiteľ: Takže môže niekto iný. Môže Lenka.

Lenka: To sú milimetre štvorcové, centimetre štvorcové, decimetre štvorcové, metre štvorcové a kilometre štvorcové.

Učiteľ: Dobre. Ale Lenka vynechala. My sme si spomínali, že medzi kilometre štvorcové a metre štvorcové, Peťa, sme vsunuli ešte čo?

Peťa: No, hmm, neviem.

Učiteľ: Aké sme tam pridali ešte jednotky medzi metre štvorcové a kilometre štvorcové? Biba?

Peťa: Neviem, jak sa to vyslovuje, iba jak sa to zapisuje.

Učiteľ: No, tak povedz, jak sa to zapisuje a Biba nám povie, jak sa to vyslovuje.

Peťa: No a a ha je medzi metrom štvorcovým a kilometrom.

Učiteľ: Dobre, výborne. A Biba ti pripomenie, ako sa to vyslovuje. No, Biba?

Biba: Áre a hektáre.

Učiteľ: Áre a hektáre, dobre. Načo sa tieto jednotky používali, čo sme si spomínali? Kto si pamätá? Sme si hovorili ku každej jednotke, že načo asi ich používame, alebo hlavne k tým väčším. Tak áre a hektáre používame prevažne načo? Čo by ste povedali? Čo v tom meriame? Hocikto. Lukáš, čo by si povedal?

Lukáš: Čo v tom meriame?

Učiteľ: Uhm, že obsah čoho meriame v ároch a hektároch napríklad? Kde si to počul najčastejšie?

Lukáš: Neviem. Pri nejakej stavbe domu napríklad alebo...

Učiteľ: No, to už by bolo trocha veľa. Čiže aby ste si to vedeli predstaviť, že čo tie jednotky napríklad znamenajú. Tak skúsme, že milimetre štvorcové, čo by ste odmerali v milimetroch štvorcových?

Lukáš: Lebo hektár je lesa alebo...

Učiteľ: No, to už je lepšie, Lukáš. A teraz skúsme tie milimetre. Milimetre štvorcové, čo by ste v tom odmerali? Hocikto. Čo máte aký nápad? Tomáš, čo by si meral v milimetroch štvorcových? Keď si predstavíš milimetre štvorcové, že čo by si s nimi asi tak odmeral?

Tomáš: Nejaké, čo ja viem, častice? Neviem.

Učiteľ: Možno častice, dobre. Tie by boli asi ešte menšie. Napríklad ja by som s tým odmeral čo ja viem, že gombík, že obsah gombíka. Mohlo by to tak byť?

Tomáš: Hej, mohlo.

Učiteľ: Áno, čiže niečoho takého menšieho, áno? Alebo obsah čo ja viem možno ... (sekol zvuk) by sa dalo v milimetroch štvorcových, áno? Keby sa posunieme na centimetre štvorcové, čiže predstavte si jeden centimeter. Keby meriame v centimetroch štvorcových, že povieme, že toto má 5 centimetrov štvorcových alebo 20 centimetrov štvorcových. Čo by sme mohli merať v tých centimetroch štvorcových také?

Lukáš: Zošit.

Učiteľ: Zošit, dobre, to by sme mohli. Ešte niečo iné?

Dávid: Gumu?

Učiteľ: Aj guma by sa dala. To by bolo tak nejaké 2 centimetre štvorcové. Možno trocha viac, záleží, akú máme. Dobre. Alebo veľkosť kalkulačky by sa dala v centimetroch štvorcových, alebo...

Lukáš: Telefón by sa dal, áno, jasné. Alebo veľkosť dlane.

Žiak: Pero.

Učiteľ: Pero, veľkosť chodidla by sa ešte dala možno v centimetroch štvorcových vyjadriť. Keby ideme na decimetre štvorcové, v decimetroch štvorcových čo už by ste vyjadrili v decimetroch štvorcových? Hm? Natália, čo by si vyjadrila v decimetroch štvorcových, čo by si si tak predstavila? Keď povieme, že toto má niekoľko decimetrov štvorcových, čo by si tým asi odmerala?

Natália: ticho...

Učiteľ: Lukáš sa hlási, no povedz.
Lukáš: Vankúš napríklad.

Učiteľ: Môže byť vankúš, áno. Alebo čo ešte? Saška, čo ťa napadlo?

Saška: Neviem, nič ma nenapadá.

Učiteľ: Nič ťa nenapadá. Dobre, Marko?

Saška: Zošit by ma napadol.

Učiteľ: Aj zošit môže byť, dobre Marko.

Marko: Telku. Aj televízor by sa dal v decimetroch štvorcových áno. Adam, ty si sa hlásil.

Adam: No, len tú telku som chcel dať.

Učiteľ: Áno, telku mali sme.

Žiak: Obraz.

Učiteľ: Dobre, obraz môže byť. Alebo nejaká škatuľa by mohla byť, áno? Nejaký papier veľký zo škatule. Aj to by mohlo byť v decimetroch. No a potom ideme na tie metre štvorcové. Tie sú asi také najbežnejšie v takej hovorovej reči. Čo sa môže v metroch štvorcových?

Lukáš: Skriňa.

Učiteľ: Skriňaaaa, to už je asi trocha málo.

Žiak: Pozemok.

Učiteľ: Pozemok je lepší, áno. Pozemok to už je dosť veľké. Andrej?

Andrej: No, ja som chcel ten pozemok.

Učiteľ: Sofia, hlásiš sa.

Sofia: Podlaha v byte.

Učiteľ: Áno, podlaha v byte, dobre. Metre štvorcové skôr sa používajú na také veci, ako je garáž alebo rozloha bytu, alebo rozloha domu. Dobre? Prípadne menšieho pozemku. Adam, ty si ešte niečo?

Adam: Napríklad nejakú roľu sa dá.

Učiteľ: Áno, čiže dala by sa aj nejaká záhrada alebo roľa. Pokiaľ neni ešte veľmi veľká. Ak už tie záhrady a role sú väčšie, tak už sa začínajú používať tie Petine čo?

Andrej: Áre a hektáre a kilometre.

Učiteľ: Áre a hektáre. To som chcel počuť od Peti, nech to povie, ale dobre Andrej. Peťa, už si to pamätáš, áno?

Peťa: Áno.

Učiteľ: Dobre. Takže áre a hektáre už sa potom používajú áre na nejaké pozemky k domom, hektáre už potom skôr k nejakým poľnohospodárskym pozemkom alebo lesným, prípadne nejakým chráneným krajinným oblastiam alebo nejakým rezerváciám takým väčším. A potom už sú kilometre štvorcové. To už sú rozlohy sme si spomínali, že buď čoho? Čo môžu byť kilometre štvorcové? To už sú strašne veľké jednotky? Čo by ste merali v kilometroch štvorcových?

Andrej: No, aj letis... (sekol zvuk) dalo.

Dávid: Diaľnice.

Učiteľ: Ešte raz Andrej?

Andrej: Letisko.

Učiteľ: Letisko, no môže byť, ale to by sa možnože ešte aj v tých hektároch nejako zmestil. Dávid, ty si chcel niečo?

Dávid: Alebo diaľnicu. Diaľnicu.

Učiteľ: Diaľnica môže byť, aj keď tá je zase úzka a dlhá. Také niečo, čo je široké a dlhé?

Andrej: Tie pozemky by sa, možno niektoré sú dosť také veľké.

Učiteľ: Uhm a keby všetky pozemky na jednom štáte? Áno? Kilometre štvorcové sa už potom používajú fakt na obrovské rozmery a to sú napríklad štáty, čiže rozloha štátov. Veď to ste určite na geografii si písali, že niekoľko kilometrov štvorcových. Alebo ešte len budete na niektorých hodinách. A áno, môže byť aj štát, mesto alebo rozloha ja neviem nejakého jazera, rozloha nejakého mora, áno? Alebo celkového oceánu, celkovej súše. Čiže to sa meria už v takých veľkých jednotkách v kilometroch štvorcových. Dobre, my sme si to aj kreslili, že aký, ako si to odvodíme od základných jednotiek dĺžky. Tam sme, aký tam bol kľúč, že ako budeme vedieť premieňať tie štvorcové jednotky a ako sme sa odrazili z tých dĺžkových 68? Čiže aký je prevod medzi tými štvorcovými? Pamätáme si? Kreslili sme si aj tú tabuľku do zošita.

Žiak: 100 všade.

Učiteľ: Výborne, 100 všade, keďže tam pribudli tie áre a hektáre, tak tam je stovka všade. A ako sme na to prišli? To si tiež pamätáme, že prečo je to 100? Lebo sme si kreslili… No, Andrej?

Andrej: Pretože medzi metrami štvorcovými a kilometrami štvorcovými by bol miliónový rozdiel.

Učiteľ: To by bol, ale to nie je až taký ten dôvod. My sme si kreslili také menšie, že ako sme na to prišli, že koľko meter štvorcový má decimetrov štvorcových? Alebo decimeter centimetrov. Máte to aj na tej strane 62, tam je hore taká štvorcová sieť. Vidíme ju?

Žiak: Áno.

Učiteľ: A je tam nakreslené čo veľkým? Že 1…

Dávid: Decimeter štvorcový.

Učiteľ: 1 decimeter štvorcový áno. A potom pri ňom je nakreslené čo Sisa dole?

Sisa: 1 centimeter štvorcový.

Učiteľ: Výborne. A čo medzi nimi vieme teraz zrátať? Že tých centimetrov štvorcových tam je koľko?

Žiak: 10… (sekol zvuk).

Učiteľ: 10 na jednej strane, áno? Na výšku zase 10, to znamená, že celkovo tých centimetrov štvorcových tam je…

Žiak: Sto.

Učiteľ: 100, čiže rozkrájaním jedného decimetra štvorcového na 100 centimetrov štvorcových sme si dokázali, že naozaj prevod medzi týmito jednotkami je 100-násobok. Áno? No a potom sme si to ukázali, že to platí aj pri ostatných. Dobre. Takže ideme teraz premieňať tie jednotky. A tie jednotky máme na strane 50 v pracovnom zošite. Dobre, čiže môžete sa presunúť na pracovný zošit. Tam hore máme aj tú

pomocnú tabuľku. Čiže môžeme si s ňou pomáhať. ... máme ich tam zoradené. A máme tam tie prevody krát 100, deleno 100. A ideme teraz doplniť jednotlivé cvičenia. Takže môže Filip nám prečítať zadanie A-čka.

Filip: Na akej strane?

Učiteľ: Na strane 50 v pracovnom zošite Filip.

Filip: Premeň na metre štvorcové.

Učiteľ: Dobre, tak nám to skús premeniť. Ostatní ťa budú kontrolovať.

Filip: 5,9 naaaa uhm... 5 krát 100 takže 590 metrov štvorcových?

Učiteľ: Dobre, 590 metrov štvorcových. Môže Kevin, ak nás počuje. Kevin, počujeme sa?

Saška: Pán učiteľ, ešte raz, aká strana prosím?

Učiteľ: 50, Saška.

Saška: Uhm, ďakujem.

Učiteľ: Kevin, že na strane 50 cvičenie 3A. Dobre, Kevin, počuješ alebo čítaš? Dobre. Tak nám skús napísať, že čo by si dal tých 24 decimetrov štvorcových, čomu sa to rovná? Ako by si to premenil na metre štvorcové? Ostatní môžete pomaly ísť aj ďalej, ak viete. Budeme to potom mať rýchlejšie. No, čo Kevin? Tak nám napíš, ako by si to premenil z decimetrov štvorcových na metre štvorcové. Keď si hore pomôžeš tou tabuľkou, tak skáčeme tou žltou šípkou. Dávid, pomôž mu. Dávid, počuješ?

Dávid: Áno.

Učiteľ: Tak mu pomôž tých 24 decimetrov štvorcových bude...

Dávid: Uhm... Uhm... Neviem.

Učiteľ: No, o koľko skáčeme na metre štvorcové?

Dávid: Na kilometre skáčeme?

Učiteľ: Na metre štvorcové. 24 decimetrov štvorcových na metre štvorcové.

Dávid: Tak to je 2 metre?

Učiteľ: Nie. Biba, o koľko skáčeme v tých decimetroch štvorcových?

Biba: Ktoré pán učiteľ, lebo ja som trošičku popredu.

Učiteľ: 24 decimetrov štvorcových, o koľko tam skáčeme?

Biba: Uhmmm… aha, uhm… o sto.

Učiteľ: Uhm, čiže o dve miesta, takže výsledok si dala aký?

Biba: 0,24.

Učiteľ: Výborne, dobre. Natália, môžeš ísť ďalej – 4,9.

Natália: No, ten 4,9 som dala 0,00049.

Učiteľ: Dobre, čiže tri nuly, áno za desatinnou čiarkou. Dobre, výborne. Ideme na B-čko. B-čko nám môže spraviť napríklad Tomáš.

Tomáš: Takže 0,08 hektára je 0,8 áru. Potom 6,6…

Učiteľ: Pozor. Tomáš, pozor, skáčeme vždy o dve miesta.

Tomáš: Jaj, som dal zle. Takže to je 8.

Učiteľ: Dobre 8.

Tomáš: Potom 6,6 metra štvorcového to je 0,066 áru.

Učiteľ: Uhm.

Tomáš: A potom 0,13 kilometra štvorcového je 1300 árov.

Učiteľ: 1300 árov. Dobre, súhlasíme. Ideme na C-čko. Môže Marek.

Marek: 2,5 hektára bude 0,025 kilometra.

Učiteľ: Uhm, štvorcového.

Marek: 1200 árov bude 12, 12 kilometrov štvorcových.

Učiteľ: Nie Marek, lebo ár je až za hektárom. Čiže tam musíš skákať o koľko? Árov na hektáre a z hektárov na kilometre, takže…

Marek: Takže to bude (sekol zvuk).

Učiteľ: Takže to sú 4 miesta. Marek asi omylom spadol. To znamená, že posunieme sa Sisa na aké číslo?

Marek: Odpojilo ma to.

Sisa: 0 celých...

Učiteľ: Uhm.

Sisa: 0,1200.

Učiteľ: Alebo 0,12, tie nuly už ďalej sú zbytočné však? Dobre Marek a posledné ešte? 9300. Premenil Marek na čo? Čo nerozumieš tomu Marek?

Marek: Asi to neviem (nezrozumiteľné) ten posledný.

Učiteľ: Dobre, tak sa pozri do tej tabuľky. Ideme z metrov až na kilometre. To musíme dať, že deleno 100, deleno 100 a deleno 100. To znamená, že koľko tých núl tam je dokopy všetkých?

Marek: Tak by to mohlo byť uhm...

Učiteľ: Je ich tam 6, áno? Čiže musíme to posunúť o 6 miest. Čiže keď začneme posúvať, tak najprv odtrhneme tie dve nuly, no...

Marek: Takže 0,093?

Učiteľ: Nula celá 0093. Áno? Lebo 4 nuly zoberú celé to číslo 9300 a ešte dve nuly tam musia prísť, takže 0,0093. Dobre. Erik, počuješ nás?

Erik: Áno.

Učiteľ: Dobre, tak ideme na D-čko. Čo tam máme premieňať? Trojka D-čko v pracovnom zošite.

Erik: Pán učiteľ, že mne teraz volalo neznáme číslo, tak...

Učiteľ: Tak to nezdvíhaj.

Erik: Však ja sa ich nebojím, ale čo ste hovorili?

Učiteľ: Strana 50, cvičenie 3 v pracovnom zošite a D-čko robíme. Máš to pred sebou? Sofia, čo tam máme, aké...

Erik: Už to mám pred sebou.

Učiteľ: Nooo... a čo tam je?

Erik: Úlohy.

Učiteľ: Áno, ale aké sú tam čísla v tom D-čku? 25 čoho? Ty chodíš do lesa, ty musíš takéto jednotky poznať. 25... a-čko sú čo? 25 árov. Dávaj pozor, Erik. Sofia, ako premeníme 25 árov?

Sofia: Na 250000?

Učiteľ: Na 250000 decimetrov štvorcových. Súhlasíme. Dobre. Môžeš ísť aj ďalej.

Sofia: Toto neviem, či je dobre, ale mne to vyšlo 3,047 decimetrov štvorcových.

Učiteľ: Dobre to máš, lebo medzi centimetrami a decimetrami štvorcovými sú iba dve miesta sa posúvajú, áno? Čiže deleno 100 alebo krát 100. To znamená, že dve desatinné miesta, takže namiesto 304 bude 3,047. Dobre. A posledné?

Sofia: A to posledné mi vyšlo nula 50,8.

Učiteľ: Hmmm, 50,8, áno?

Sofia: Uhm... Predtým mám aj tú nulu.

Učiteľ: Tá je tam ale zbytočná, Sofia, nepíšeme nuly pred číslami. Dobre, tá je tam dôležitá len preto, lebo predtým tam bola desatinná čiarka. Nula celá 5 a tak ďalej. Ale keď už tam je 50 celých, tak už tam tá nula pred tou päťdesiatkou nemusí byť. Dobre, ešte tam máme E-čko. Koho sme ešte nepočuli? Markus...

Aďo: Môžem ja?

Učiteľ: Môžeš ty. Neviem kto. Alex?

Aďo: Aďo.

Učiteľ: Aďo, môže aj Aďo, áno.

Aďo: Tak 610, potom 0,547.

Učiteľ: Uhm. Výborne.

Aďo: 0,2.

Učiteľ: A 0,2. Áno, tam sme išli dlhú cestu, takže 0,2. Dobre. A ešte tam máme F-ko na centimetre štvorcové. Môže Matúš vyskúšať. Matúš spadol. Tak niekto iný. Alexa budeme počuť? Alex? Matúš, už si tu?

Alex: Pán učiteľ, už ma počujete?

Učiteľ: Uhm.

Alex: Tam 91 milimetrov bude 91 centimetrov.

Učiteľ: 9,1 milimetra štvorcového to sú menšie jednotky. Čiže centimetrov musí byť Alex menej. Takže deleno 100. Takže ešte raz nula celá... Matúš, môžeš vyskúšať, ale nepočuli sme.

Matúš: Už ma je počuť?

Učiteľ: Áno, už ťa počujeme, nooo.

Matúš: Dobre, tak to bude nula celá 91 centimetrov.

Učiteľ: To povedal asi aj Alex pred chvíľou, to nie je správne.

Matúš: Aha, tak 0,091.

Učiteľ: 0,091, áno. Dobre. A posledné dve Matúš nám povedz.

Matúš: To bude, to bude... to bude... 1140.

Učiteľ: 1140, dobre. A posledné?

Matúš: Uhm, to bude... 3000.

Učiteľ: 3000 centimetrov štvorcových, dobre. Decká, na dnes v podstate stačilo. Treba si ale zapamätať tú tabuľku, dobre, čiže treba sa ju začať pomaličky buď učiť, alebo tými príkladmi sa to do vás dostane. Len sa treba na to sústrediť. Prišla vám správa ešte niekedy piatok a asi aj v nedeľu. V piatok vám prišla taká správa, že zajtra vás čaká okresné kolo Pytagoriády. Takisto, ako ste písali to školské kolo, takisto budete písať aj to okresné. Tí, čo ste postúpili ďalej. Čiže tí, čo ste boli úspešní riešitelia, čo sa vám podarilo získať aspoň 10 bodov plus nejaké body za čas. Najlepší bol tuším Kiko z toho školského a potom aj ostatní. Je vás tam nejakých tuším 11 až 14, už si to teraz mýlim s piatakmi. Takže skoro polka triedy tam postúpila. To znamená, že vám mal prísť kód a tá stránka, kde budete súťažiť. Prišlo to všetkým?

Žiaci: Mne to prišlo.
Aj mne.
Aj mne.

Aj mne.

Učiteľ: Dobre, čiže tým úspešným. Vy viete, kto bol úspešný, kto mal za to školské kolo jednotku, tak postupujete ďalej. No a treba len si ustriehnuť ten čas. Zajtra sa to píše medzi 9 až 9:20 sa treba prihlásiť, aby ste to za tých 60 minút stihli do 10:20 odovzdať. Áno? Čiže ak tam máte nejaké hodiny, tak automaticky ste z nich ospravedlnení, samozrejme. Učitelia o tom vedia, že ste na Pytagoriáde. Čiže keby len niečo, tak treba len napísať niekomu, že...

Žiak: Však s vami máme zajtra matematiku druhú.

Učiteľ: Áno, tam to tak je, že prevažne cez matematiku, ale aby náhodou potom ešte aj tretia hodina. Neviem, či máte niečo tretiu zajtra.

Žiaci: Nie, nemáme.

Učiteľ: Nemáte? Máte voľno? No dobre, tak vás to akurát tak obíde. Dobre, čiže držím vám palce. Cez ten kód sa tam treba prihlásiť. Hneď vám začne bežať čas. Nemôžu sa používať kalkulačky ani priateľ na telefóne. Čiže skúste to riešiť sami, o nič nejde. Ide len o to, aby ste si dokázali vy, že teda viete z matematiky niečo vypočítať. A potom to zhodnotíme, že ako sa vám darilo a či to bolo ťažké / ľahké. Aké príklady ste tam nevedeli, alebo čo tam bol aký problém. Ale teda držím vám palce, snažte sa to spraviť čo najrýchlejšie samozrejme, ale aj najsprávnejšie. Zase tam platí to isté, že musíte mať aspoň 10 správnych príkladov, aby ste, aby ste postúpili ďalej a aby sa vám rátal čas. Čiže ak nie ste si istí, že máte výsledky príkladov správne, je zbytočné to odovzdávať. Áno? Takže snažte sa a môžeme sa dohodnúť, že tí, ktorí nepostúpili, tak s tými sa tu stretneme na online hodine aspoň na chvíľu. Bude vás tu menej, tak vám... S vami prebehnem ešte raz tú premenu jednotiek, aby sme to mali dobre. OK?

Andrej: ... (nerozumieť) Tí, čo to zajtra píšu, im odpadá matematika?

Učiteľ: Áno.

Andrej: Aha, dobre.

Učiteľ: Vy máte namiesto matematiky Pytagoriádu, veď to je tiež matematika. Dobre?

Andrej: Dobre.

Učiteľ: Čiže tí, čo nepíšu, tak sa na hodinu pripoja. Tí, čo nepíšu, tak sa nepripoja. Dobre? Takže držím vám palce a ešte to chvíľu vydržíme. Za chvíľu sme v škole hádam.

Žiak: No, však od pondelka, že ide ôsmy a deviaty ročník.

Učiteľ: No áno, idú starší a potom už ste na rade vy niekedy. Dobre, takže zatiaľ tí, čo prídu zajtra na hodinu, my budeme riešiť niektoré ďalej opakovanie na premenu jednotiek. A Pytagoriáda. Neni dneska ani žiadna domáca úloha a vy si môžete prepočítať nejaké staršie kolo.

Andrej: Ja už som si to spravil, len neviem, či to mám správne.

Učiteľ: Ale sú tam aj riešenia, Andrej.

Andrej: Áno? Aha, dobre.

Učiteľ: Hej, tam keď si klikneš, že riešenia, tak tam je pekne, že prvých 15 úloh a je tam správne odpovede sú tam. Len si to musíš v tej, ktorú si si robil, otvoriť. A je ich tam aj viac.

Andrej: Aha.

Žiaci: Nezrozumiteľné.

Učiteľ: Takže môžete si aj staršie ročníky na tej luvente otvoriť. A ku každému ročníku je aj kľúč s riešeniami. Takže musíte si len pozrieť ročník a P6. Dobre? Takže sme dohodnutí, že s niektorými sa zajtra vidíme. Ostatní píšu Pytagoriádu. Zatiaľ dovidenia, čaute.

Žiaci: Dovidenia. Pekný zvyšok dňa.

Učiteľ: Aj vám, čaute.

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 1 – SELEKTÍVNA POZORNOSŤ

(sprac. podľa Sokolová, L. (2018). *Lepšie raz vidieť: Video v psychologickej príprave budúcich učiteľov a učiteliek.*)

Teoretické základy výchovy

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Pred sledovaním videozáznamu nepotrebujete študovať žiadne podklady. Snažte sa vžiť do roly učiteľa alebo učiteľky a sledujte vyučovaciu hodinu tak, ako by ste sa pozerali na záznam výučby Vášho kolegu alebo kolegyne.

Počas sledovania videa:

Nedajte sa ničím vyrušovať a plne sa sústreďte na sledovanie videa. **Záznamový hárok si pred ani počas sledovania videozáznamu vyučovacej hodiny nepozerajte.**

Ak si potrebujete v priebehu sledovania videozáznamu robiť poznámky, použite tento priestor:

Po sledovaní videa:

Záznamový hárok si pozrite až po sledovaní vyučovacej hodiny. Pokúste sa na otázky odpovedať bez toho, aby si opätovne videozáznam pozreli. Ak máte takú možnosť, porovnajte svoje pozorovanie s pozorovaním spolužiakov a spolužiačok. V čom sa Vaše postrehy líšia? Čo ovplyvňuje Váš pohľad na dianie v školskej triede?

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Čo Vás v ukážke najviac zaujalo? Čo Vám utkvelo v pamäti?

Zaujala Vás v ukážke nejaká konkrétna osoba? Ak áno, ktorá a prečo?

Zaujalo Vás niečo v prostredí triedy? Ak áno, čo a prečo?

Koľko žiakov bolo podľa Vášho odhadu v triede? Aký bol podľa Vášho odhadu ich vek, resp. ročník?

Aká bola téma vyučovacej hodiny?

Ako by ste popísali prístup učiteľa/učiteľky?

Pokúste sa dať tejto vyučovacej hodine nejaký názov, ktorý podľa Vás vystihuje podstatu diania v triede.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 2 – DÔLEŽITÉ MOMENTY

(sprac. podľa Sokolová, L. (2021). *Použitie videozáznamu a videohospitácie v učiteľskej príprave.*)

Teoretické základy výchovy

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Pred sledovaním videozáznamu nepotrebujete študovať žiadne podklady. Snažte sa vžiť do roly učiteľa alebo učiteľky a sledujte vyučovaciu hodinu tak, ako by ste sa pozerali na záznam výučby Vášho kolegu alebo Vašej kolegyne.

Počas sledovania videa:

Nedajte sa ničím vyrušovať a plne sa sústreďte na sledovanie videa. Najskôr pozerajte celý záznam, poznačte si momenty, ktoré v danej vyučovacej hodine pokladáte za dôležité. K poznačeným momentom sa vráťte, zaznačte ich do časovej osi spolu s minutážou a stručným popisom.

Ak si potrebujete v priebehu sledovania videozáznamu robiť poznámky, použite tento priestor:

Po sledovaní videa:

Pozrite si svoju časovú os. Čo vypovedá o Vašom pohľade na túto vyučovaciu hodinu? Aké momenty sú pre Vás dôležité?

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

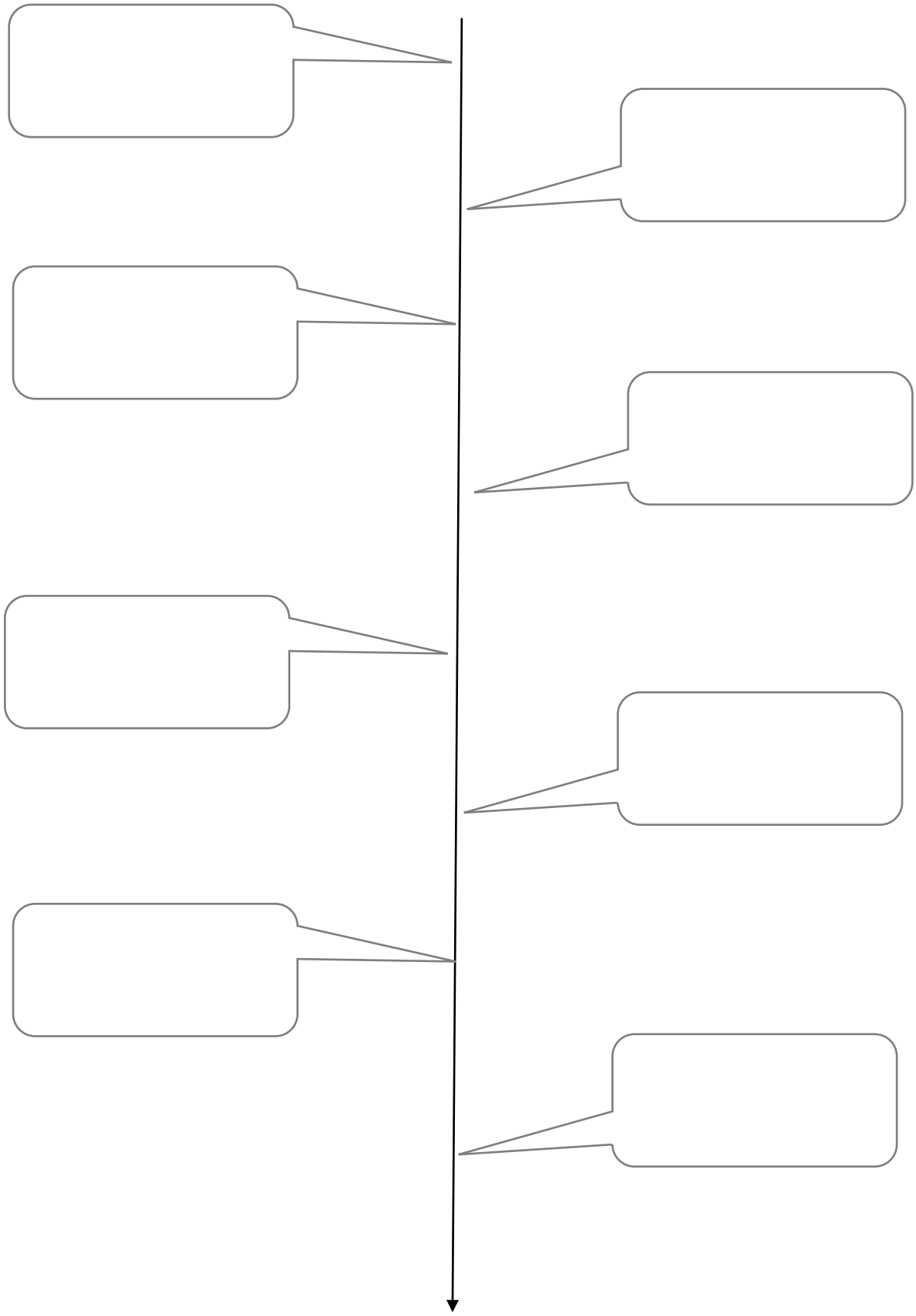

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 3 – POUŽÍVANIE DIGITÁLNYCH TECHNOLÓGIÍ

(sprac. spracované podľa Puentedura, 2014; Hamilton, Rosenberg, & Akcaoglu, 2016)

Digitálne technológie

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Pozrite si model SAMR (napr. v Puentedura, 2014; Hamilton, Rosenberg, & Akcaoglu, 2016), ktorý popisuje štyri úrovne používania digitálnych technológií vo vyučovaní (pozri schému nižšie). Zamyslite sa nad tým, aké môžu byť príklady jednotlivých úrovní použitia digitálnych technológií vo výučbe rôznych predmetov.

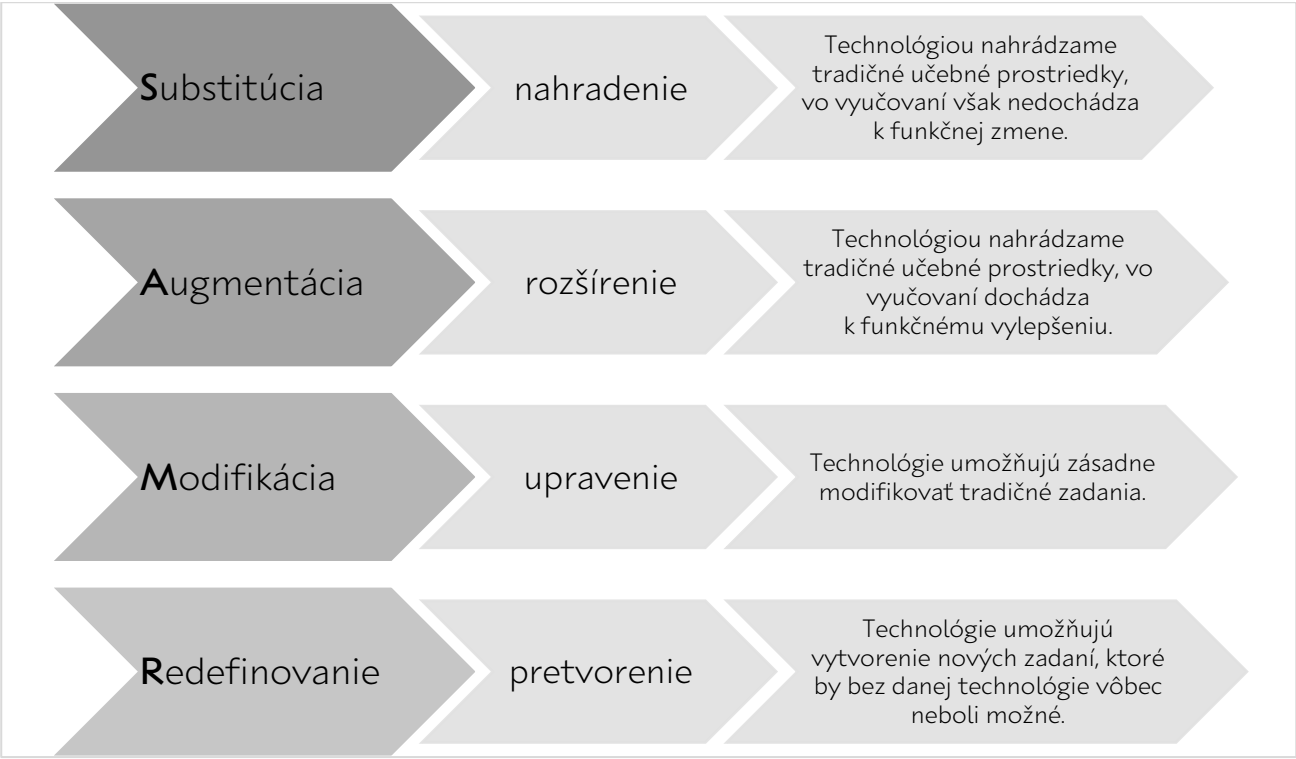

Počas sledovania videa:

Sledujte, aké digitálne technológie boli počas vyučovacej hodiny použité a akým spôsobom. Vyplňte nasledujúci záznamový hárok.

Aký bol účel použitia digitálnych technológií v tejto vyučovacej hodine?

- ☐ prezentácia, výklad učiva
- ☐ precvičovanie, upevňovanie učiva
- ☐ motivácia, aktivizácia žiakov
- ☐ overovanie vedomostí, postojov a zručností žiakov
- ☐ komunikácia so žiakmi
- ☐ rozvoj digitálnych kompetencií žiakov
- ☐ iné:

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Aké hardvérové prostriedky boli v rámci vyučovacej hodiny použité?

Aké softvérové prostriedky boli v rámci vyučovacej hodiny použité?

Ktoré úrovne modelu SAMR boli vo vyučovacej hodine zahrnuté?

☐ SUBSTITÚCIA

Príklady:

☐ AUGMENTÁCIA

Príklady:

☐ MODIFIKÁCIA

Príklady:

☐ REDEFINOVANIE

Príklady:

Po sledovaní videa:

Navrhnite zmeny, ktoré by viedli k efektívnejšiemu použitiu digitálnych technológií v rámci tejto vyučovacej hodiny. Ktoré stupne modelu SAMR neboli vo vyučovacej hodine prítomné? Pokúste sa ich navrhnúť.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 4 – MIKROSPRÁVANIE UČITEĽA V TRIEDE

(publikované aj v Sokolová, L. (2021). *Použitie videozáznamu a videohospitácie v učiteľskej príprave.*)

Pedagogická komunikácia

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Tzv. mikrosprávanie predstavuje veľmi jemné, často nevedomé a opakujúce sa prejavy správania učiteľa, ktoré prispievajú k prirodzenému budovaniu vzťahu so žiakmi, pretože pomáhajú prirodzene čítať verbálne aj neverbálne signály a súčasne umožňujú interpretovať autenticitu učiteľa a akceptáciu všetkých v triede.

Počas sledovania videa:

Sledujte prejavy mikrosprávania učiteľa a vyplňte záznamový hárok:

Učiteľ/učiteľka udržiava očný kontakt so žiakmi. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka prirodzene rozdeľuje vizuálnu pozornosť. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka sa často usmieva. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka používa mimovoľné gestá. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka používa symbolické gestá. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Učiteľ/učiteľka sa pohybuje po triede. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka prirodzene pracuje s intonáciou reči. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka oslovuje žiakov krstným menom. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka žiakom poďakuje za ich odpovede a reakcie. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka neverbálne reaguje na odpovede a reakcie žiakov. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka parafrázuje odpovede a reakcie žiakov. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka nechá žiakov dohovoriť, neskáče im do reči. ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Po sledovaní videa:

Pokúste sa na základe analýzy mikrosprávania učiteľa pomenovať, čo je jeho silnou stránkou. Zamyslite sa nad tým, aké sú silné stránky Vašej pedagogickej komunikácie.

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 5 – NEVERBÁLNA KOMUNIKÁCIA

(spracované podľa Gavora, P. (2003). *Učiteľ a žiaci v komunikácii.* Univerzita Komenského v Bratislave, s. 172.)

Pedagogická komunikácia

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

V úvode sa oboznámte s prostriedkami neverbálnej komunikácie (napr. v učebnici P. Gavoru, 2003, str. 122 – 137).

Počas sledovania videa:

Všímajte si jednotlivé komunikačné situácie. Vyberte si jednu konkrétnu situáciu, opíšte jej kontext a sústreďte sa na sledovanie nasledujúcich prvkov neverbálneho prejavu učiteľa: intenzita hlasu, tempo reči, pauzy v reči, farba hlasu, gestikulácia, pohľad a poloha tela. Vašou úlohou bude sledovať videozáznam vyučovacej hodiny a priebežne si do nasledujúceho pozorovacieho hárku značiť hodnotiace posúdenia konkrétnych prvkov neverbálnej komunikácie učiteľa (*alebo konkrétneho žiaka*).

Opis kontextu pedagogickej situácie:

Záznamový hárok

Intenzita hlasu veľmi tichý				veľmi hlučný
1	2	3	4	5
Tempo reči veľmi pomalé				veľmi rýchle (chvatné)
1	2	3	4	5
Pauzy v reči nenáležité				náležité (logické)
1	2	3	4	5

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Farba hlasu				
nevýrazný hlas				nadsadený hlas (spieva)
1	2	3	4	5
Gestikulácia				
chýba				je prehnaná
1	2	3	4	5
kŕčovitá				prirodzená
1	2	3	4	5
Podrobne opíšte typické gestá učiteľa. Uveďte presne 1. polohu rúk, 2. smer pohybu, 3. obsah reči, keď sa toto gesto vyskytlo. Keď treba použite aj náčrt pohybu.				
Pohľad				
väčšinou nesleduje očami triedu				väčšinou sleduje očami triedu
1	2	3	4	5
sleduje tých istých žiakov				rovnomerne sleduje väčšinu žiakov
1	2	3	4	5
Poloha tela : väčšinou sedí				
áno				nie
1	2	3	4	5
Poloha tela : väčšinou stojí				
áno				nie
1	2	3	4	5
Poloha tela: väčšinou chodí				
áno				nie
1	2	3	4	5
Opíšte dráhy jeho chôdze:				

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 6
FLANDERSOV SYSTÉM POZOROVANIA KOMUNIKÁCIE V TRIEDE

(spracované podľa Gavora, P. (2003). *Učiteľ a žiaci v komunikácii.* Univerzita Komenského v Bratislave, s. 182-186.)

Pedagogická komunikácia (Metodológia pedagogického výskumu)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Flandersov systém vzišiel z teórie o tzv. priamom a nepriamom vplyve učiteľa (Flanders, 1970). **Priamy vplyv učiteľa** redukuje žiakovu voľnosť a spontánnosť a prináša horšie vyučovacie výsledky. Naopak, **nepriamy vplyv učiteľa** vedie k zvýšeniu žiakovej voľnosti, iniciatívy a údajne prináša lepšie vyučovacie výsledky (viac v Šeďová a kol., 2012, s. 44 - 51; Gavora, 2003, s. 182 – 186). Systém sa používa na pozorovanie a vyhodnocovanie javovej stránky komunikácie v školskej triede. Jeho prednosťou je jednoduchosť. Môže sa používať na sledovanie činností učiteľa a žiakov pri frontálnom vyučovaní. Nehodí sa na pozorovanie skupinového, či individuálneho vyučovania. Kategórie činností učiteľa (1 - 7) sú bohatšie štruktúrované, systém preto poskytuje pomerne dobrý obraz o činnosti učiteľa. Naproti tomu kategórie činnosti jednotlivých žiakov (8 - 10) sú štruktúrované oveľa menej a tým systém poskytuje len veľmi hrubý obraz o činnosti žiaka. Na úvod sa oboznámte s nasledujúcimi 10 kategóriami pedagogických javov, ktoré následne budete pozorovať a vyhodnocovať:

Reč učiteľa

1. Akceptuje žiakove city.
2. Chváli a povzbudzuje.
3. Akceptuje myšlienky žiaka, alebo ich rozvíja.
4. Kladie otázky.
5. Vysvetľuje.
6. Dáva pokyny, alebo príkazy.
7. Kritizuje, alebo presadzuje vlastnú autonómiu.

Reč žiaka

8. Odpovedá.
9. Hovorí spontánne.
10. Ticho. Pauzy. Zmätok. Nezrozumiteľná komunikácia.

Pre lepšie pochopenie týchto kategórií uvádzame ilustratívne príklady:

1. Učiteľ **akceptuje žiakove city.** Prijíma, alebo vhodným spôsobom objasňuje duševný stav žiakov. City môžu byť pozitívne alebo negatívne.
   1 skórujeme napr. výrok U: *"Viem, že sa niektorí z vás necítia dobre. Nenechajte sa znechutiť a skúšajte ďalej."* Prvá veta (*„Viem, že sa niektorí z vás necítia dobre.")* sa kóduje ako **1**, pretože **učiteľ** svojim výrokom **akceptuje žiakove city**. Prvá časť druhej vety (*„Nenechajte sa znechutiť"* – sa kóduje ako **2 učiteľ chváli a povzbudzuje žiakov**. Druhá časť druhej vety (*„skúšajte ďalej"*) sa kóduje ako **6 učiteľ** svojim výrokom **dáva pokyny, alebo príkazy.**

2. Učiteľ **chváli a povzbudzuje**. Hodnotí pozitívne žiaka, posmeľuje ho, prípadne žartuje (ale nie na účet iného), uvoľňuje napätie.
   Takto sa kódujú napríklad výroky ako: " *Výborne Petra.*", alebo "*Dnes sa nám darilo.*" Väčšina učiteľov po odpovedi žiaka povie: "*Dobre*", alebo "*Áno*", tieto výroky stratili hodnotiaci význam a znamenajú vlastne "*Ďalej*". Preto sa kódujú ako 6 (učiteľ nimi dáva pokyny, alebo príkazy).

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

3. Učiteľ **akceptuje myšlienky žiaka, alebo ich rozvíja**. Opakuje výrok žiaka, parafrázuje ho, modifikuje ho. Zhŕňa, čo žiak povedal. Porovnáva jeho výrok s inými výrokmi (s vlastným, alebo s výrokmi žiakov).
   3 skórujeme napr. výroky U: *" Tak Betka si myslí, že na púšti nemôžu rásť kvety."* alebo *"To bol jeden názor, kto má iný?"*

4. Učiteľ **kladie otázky**. Otázky sa týkajú učiva, spôsobu práce, alebo organizačných záležitostí.
   4 skórujeme napr. výroky U: *" Súhlasíte, alebo nie?"* , alebo *"Nemáš horúčku?"* Rečnícke otázky sem nepatria, patria do kategórie 5.

5. Učiteľ **vysvetľuje**. Podáva žiakovi fakty, názory. Objasňuje, komentuje učivo. Vysvetľuje postup, alebo spôsob práce.
   Do kategórie 5 patria napr. výroky U: "Dnes budeme preberať Hájnikovu ženu.", alebo "Dopravu delíme na cestnú, železničnú, vodnú, leteckú a potrubnú."

6. Učiteľ **dáva pokyny, alebo príkazy**.
   Patria sem napr. výroky U: *"Zatvorte si zošity."* alebo *"Nachystajte si pravítka."*

7. Učiteľ **presadzuje vlastnú autoritu**. Kritika sa týka zlej odpovede, alebo porušovania disciplíny. Učiteľ zdôrazňuje vlastné postupy. V krajnom prípade sa dovoláva vlastnej autority.
   7 skórujeme napr. výroky U: *"Mal si to vydeliť najprv 13"*, *"Niekedy by ste sa mali najskôr zamyslieť, až potom odpovedať."*

8. Žiak **odpovedá**.
   Patria sem napr. výroky Ź ako: *"Hájnikovu ženu napísal Pavol Országh Hviezdoslav."* alebo *"Vyšiel mi výsledok 38 km."*

9. Žiak **hovorí spontánne**.
   Patria sem napr. výroky Ź ako: *"Môžem k tomu niečo dodať?"* alebo *"Myslím si, že sa to dá nakresliť aj lepšie."*

10. **Ticho. Pauzy. Zmätok. Nezrozumiteľná komunikácia**.

Počas sledovania videa:

Sledujte vyučovaciu hodinu a vyplňte záznamový hárok vždy, keď spozorujete výskyt javu, patriaceho do ďalšej kategórie. Pri zázname priamo do prepisu vyučovacej hodiny číselne kódujte činnosť učiteľa, či činnosti žiaka/žiakov podľa nasledujúceho spôsobu kódovania:

Zapisujte čísla zistených kategórií (kódy) do stĺpcov za sebou. Napr.:
10
5
4
8
4
8
3

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Takto získate dlhý rad čísel. Aby sa vám s údajmi lepšie pracovalo, napísané čísla si preneste do tabuľky, ktorá bude mať podobu matice 10 x 10. Pritom sa čísla spojujú po dvojiciach. Napr.:
10
5
4
8
4
8
3
10 a 5 je prvý pár
5 a 4 je druhý pár
4 a 8 je tretí pár
8 a 4 je štvrtý pár atď.
Záznam (čiarka) v matici sa robí vždy na mieste pretnutia prvého čísla a druhého čísla páru. Prvé číslo páru sa vždy týka riadka, druhé číslo páru stĺpca matice. Ako prvá sa vyskytla kategória 10, potom nasledovala kategória 5. V prvom mieste pretnutia 10 riadka s 5 stĺpcom sa urobí čiarka. Druhý pár je 5 a 4. V mieste pretnutia 5 riadka a 4 stĺpca sa urobí čiarka. Takýmto spôsobom preneste všetky údaje - zapísané kódy zo záznamového hárka (z prepisu) do tabuľky.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	suma
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											

Po sledovaní videa:

Z tabuľky s údajmi z celej vyučovacej hodiny urobte tieto závery:

1. **Aké je poradie výskytu jednotlivých kategórií? Ktorá kategória je najviac zastúpená, ktorá je najmenej zastúpená?**
2. **Aká je proporcia učiteľovej reči?** Proporciu učiteľovej reči tvorí súčet frekvencie kategórií 1 až 7 delený súčtom frekvencie kategórií 1 až 9.
3. **Aká je proporcia reči žiaka?** Proporciu reči žiaka tvorí súčet frekvencie kategórií 8 a 9 delený súčtom frekvencie kategórií 1 až 9.
4. **Aká je proporcia vysvetľovania učiteľa vzhľadom na iné kategórie?** Proporciu vysvetľovania učiteľa tvorí súčet kategórie 5 delený súčtom frekvencie kategórií 1 až 7.
5. **Aká je proporcia „nepriameho pôsobenia" učiteľa vzhľadom na „priame pôsobenie"?** Proporciu „nepriameho pôsobenia" učiteľa tvorí súčet frekvencií kategórií 1 až 4 delený proporciou „priameho pôsobenia" súčet frekvencií kategórií 5 až 7 ?

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 7
ZAZNAMENÁVANIE OTÁZOK NA VYUČOVACEJ HODINE

(spracované podľa Gavora, P. (2003). *Učiteľ a žiaci v komunikácii.* Univerzita Komenského v Bratislave, s. 173.)

Pedagogická komunikácia

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

V úvode sa oboznámte s nasledujúcimi kategóriami otázok na vyučovacej hodine:

- **Reproduktívne** otázky slúžia na reprodukciu faktov, údajov, poučiek atď. Žiadajú od žiaka len vybavenie vedomostí z pamäti, alebo ich nájdenie v predlohe (na obrázku, v texte). Na reproduktívne otázky obyčajne existuje len jedna správna odpoveď. *Napr. Kde sa narodil Hviezdoslav? Aké žánre písal?*
- **Aplikačné** otázky sa zameriavajú na použitie reproduktívnych vedomostí pri riešení úloh. Vyžadujú si uvažovanie, analýzu, porovnávanie, vyvodzovanie, ale žiak musí dospieť k jednej správnej odpovedi. Príklad: *Prečítaj si časť Steskov. Na základe poznanie žánrov Hviezdoslavovej tvorby, kam by si zaradil(a) jeho cyklus Stesky? Porovnaj obsah tvorby Hviezdoslava s tvorbou iného oravského rodáka Kukučína. Aké zhody a rozdiely tam nájdeš?* Alebo iné: *Aký bude obsah trojuholníka, ktorého základňa je 6 a výška 3. (žiak pozná vzorec, alebo si ho môže vyhľadať).*
- **Produktívne** sú široké, otvorené otázky, na ktoré nie je jediná správna odpoveď. Vyžadujú si viac, ako len reprodukciu učiva, či jeho použitie pri riešení, žiak potrebuje pri odpovedi využiť svoju imagináciu a tvorivosť. Avšak základné vedomosti žiak už musí mať. Napr. *Ako by písal Hviezdoslav, keby žil v súčasnosti?* Alebo: *Prečo ľudia znečisťujú životné prostredie, keď pritom vedia, že škodia sami sebe?*
- **Hodnotiace** otázky vyžadujú úsudok, názor a hodnotiace posúdenie. Podobne ako produktívne otázky, aj tieto sú otvorené. Každá odpoveď je správna, pokiaľ nie je v nesúlade s normami spoločnosti. Napr. *Prečo žiaci neobľubujú Hviezdoslavovu tvorbu? Ako by si zvýšil(a) záujem o Hviezdoslavovu tvorbu?*
- **Organizačné** otázky sa netýkajú učiva, zameriavajú sa na organizačné, administratívne alebo disciplinárne otázky vyučovania. Napr. *Kto dnes chýba?, Počul si ma Kamil?, Musíte stále vyrušovať?* Alebo aj otázky žiakov, napr.: *Koľko času ešte máme na test?*

Počas sledovania videa:

Do prvého stĺpca zapisujte doslovné znenie každej otázky (pomôžte si prepisom vyučovacej hodiny). Ďalej zaznamenajte, či ju položil učiteľ alebo žiak. Následne otázku kategorizujte. Do stĺpca „**?**" zaznačte otázky, ktoré ste nevedeli jednoznačne zatriediť do niektorej z kategórií. Nakoniec urobte súčet v každom stĺpci za celú vyučovaciu hodinu a vypočítajte naznačené percentá.

Príklad záznamu:

Znenie otázky	učiteľ	žiak	reprodukčná	aplikačná	produktívna	hodnotiaca	organizačná	?
Kto ešte nepočítal?	x						x	
Čo je to spoločný menovateľ?	x		x					
Koľko percent je 7 zo 120?	x			x				
Prečo 330?		x		x				

	Znenie otázky	učiteľ	žiak	reprodukčná	aplikačná	produktívna	hodnotiaca	organizačná	?
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									
15									
16									
17									
18									
19									
20									
21									
22									
23									
24									
25									

Po sledovaní videa:

Výsledky na základe záznamu interpretujte. Pokúste sa odpovedať na tieto otázky:

1. Aké je poradie výskytu jednotlivých kategórií? Ktorá kategória otázok je najviac zastúpená, ktorá je najmenej zastúpená? Prečo?
2. Aká je proporcia otázok učiteľa v porovnaní s otázkami žiaka/žiakov?
3. Aké typy otázok kládol najčastejšie učiteľ?
4. Aké typy otázok kládol žiak/žiaci?
5. Aká je proporcia reprodukčných otázok učiteľa vzhľadom na iné kategórie?
6. V ktorej časti vyučovacej hodiny sa objavujú jednotlivé kategórie otázok?

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 8 – POZOROVANIE KOMUNIKAČNÝCH ŠTRUKTÚR

(spracované podľa Samuhelová, M. (1988). Štruktúry v pedagogickej komunikácii. In Gavora, P. a kol. *Pedagogická komunikácia v základnej škole*. Bratislava: Veda, s. 55-75.)

Pedagogická komunikácia (Metodológia pedagogického výskumu)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Komunikačná štruktúra je vyjadrenie usporiadania komunikácie. Pod štruktúrou si možno predstaviť stavbu, či konštrukciu toho, ako je komunikácia vybudovaná. Vašou úlohou bude sledovať videozáznam vyučovacej hodiny a graficky si zapisovať komunikačné štruktúry, ktoré sa objavia. Zo záznamu sa ľahšie sleduje aj to, kedy do komunikácie vstúpil ďalší komunikant.

Grafický zápis komunikačnej štruktúry zachytáva:

1. kto je iniciátorom komunikačného aktu,
2. kto s kým komunikuje,
3. akým smerom ide informácia od komunikanta ku komunikantovi,
4. či bolo komunikačné spojenie jednosmerné, alebo dvojsmerné.

Pravidlá grafického zápisu:

Komunikujúcich označujeme iniciálkami U, Ž, ŽZ (žiaci). Iniciátor komunikácie sa vždy zapisuje prvý zľava, partner komunikácie sa píše vpravo. Obidvaja sú spojení šípkou naznačujúcou smer toku komunikácie. Ak bola komunikácia jednosmerná, šípka ukazuje len jedným smerom (napr. *U –› Ž*). Ak bola komunikácia dvojsmerná, šípka ukazuje dvoma smermi (napr. *U ‹=› Ž*). Vždy, keď do komunikácie vstúpi nový komunikant, začína sa nová komunikačná štruktúra.

Príklad:
U: Martin, v ktorom roku vznikla Československá republika?
Ž: Rok 1918.
U: Výborne.
Grafický zápis: ***U ‹=› Ž***
Čítaj: V tejto komunikačnej štruktúre komunikoval učiteľ a jeden žiak, iniciátorom komunikácie bol učiteľ, išlo o dvojsmernú komunikáciu.

Ako určiť koniec jednej komunikačnej štruktúry a začiatok ďalšej?
Príklad:
U: Martin, v ktorom roku vznikla Československá republika?
Ž: Rok 1918.
U: Výborne. Monika, ktoré hlavné osobnosti prispeli k vzniku Československej republiky ?
Ž: Masaryk, Štefánik a Beneš.
U: Výborne.
Grafický zápis: ***U ‹=› Ž; : U ‹=› Ž***
Čítaj: Išlo o dve komunikačné štruktúry. V prvej hovoril učiteľ s Martinom , v druhej s Monikou. Je to preto, lebo vždy, keď vstúpi do komunikácie nový komunikant, začína sa nová komunikačná štruktúra.

Príklad inej komunikačnej štruktúry:
U: Žiaci, teraz si otvorte zošity a zapíšeme si dnešné zadanie! (diktuje zadanie).
Grafický zápis: **U –› ŽŽ**

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Počas sledovania videa:

Všetky komunikačné štruktúry si zaznamenávajte ako značky (čiarky, krížiky a pod.) do nasledujúcej tabuľky:

grafický zápis	výskyt			poradie výskytu
	značky	súčet	%	
U –› ŽŽ				
U ‹=› Ž				
U ‹=› ŽŽ				
U ‹=› Ž				
Ž–› ŽŽ				
ŽŽ –› ŽŽ				

Na konci pozorovania videozáznamu vyučovacej hodiny urobte súčet výskytu jednotlivých komunikačných štruktúr a vypočítajte percentuálny podiel jednotlivých komunikačných štruktúr.

Po sledovaní videa:

Výsledky na základe tabuľky a záznamu interpretujte. Pokúste sa odpovedať na tieto otázky:

1. Koľko komunikačných aktov inicioval učiteľ?
2. Koľko komunikačných aktov inicioval žiak/žiačka?
3. Koľko komunikačných aktov inicioval žiaci?
4. Koľko komunikačných aktov prebiehalo medzi žiakmi navzájom?
5. Koľko komunikačných štruktúr bolo jednosmerných (monológ)?
6. Koľko komunikačných štruktúr bolo dvojsmerných (dialóg)?

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 9 – DOTAZNÍK INTERAKČNÉHO ŠTÝLU UČITEĽA

© T. Wubbels & J. Levy, © SK verzia P. Gavora & J. Mareš
(bližšie napr. v Wubbels & Levy (1991) alebo Mareš & Gavora, 2004)

Pedagogická komunikácia (Metodológia pedagogického výskumu)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

V úvode sa oboznámte s pojmom interakčný štýl učiteľa, hodnotením interakčného štýlu a vzťahom medzi interakčným štýlom učiteľa a výsledkami učenia žiakov (v učebnici Gavoru, 2003, s. 52-59).

Počas sledovania videa:

V tomto dotazníku vám predložíme viacero výrokov o učiteľovi, ktorého vyučovaciu hodinu práve sledujete zo záznamu. Vašou úlohou bude čo najpresnejšie vyjadriť svoj názor na činnosť a správanie učiteľa tak, ako ho vidíte a vnímate vy. Učiteľa hodnoťte sám/sama. Váš názor sa môže líšiť od názoru spolužiakov.
Napríklad:

Tento učiteľ sa vyjadruje jasne.	0	1	2	3	4

Keď si myslíte, že učiteľ sa na vyučovacej hodine vyjadruje vždy jasne, označte 4. Keď si myslíte, že sa nikdy nevyjadruje jasne, označte 0. Podľa toho, ako často sa podľa vás vyjadruje jasne, môžete označiť 1 pre menej často, 2 pre častejšie a 3 pre veľmi často.

	Tento učiteľ / Ideálny učiteľ	nikdy				vždy
1	Vyučuje svoj predmet s nadšením.	0	1	2	3	4
2	Keď s ním žiaci v niečom nesúhlasia, smú o tom diskutovať.	0	1	2	3	4
3	Vyžaduje od žiakov bezpodmienečnú poslušnosť.	0	1	2	3	4
4	Je trpezlivý.	0	1	2	3	4
5	Maskuje, keď niečo nevie.	0	1	2	3	4
6	Je ohľaduplný.	0	1	2	3	4
7	Vie o všetkom, čo sa v triede deje.	0	1	2	3	4
8	Keď chcú žiaci niečo povedať, vypočuje ich.	0	1	2	3	4
9	Jeho rozhodnutia dokážu žiaci ovplyvniť.	0	1	2	3	4
10	Je netrpezlivý.	0	1	2	3	4
11	Keď žiaci v triede vyvádzajú, je zmätený.	0	1	2	3	4
12	Verí svojim žiakom.	0	1	2	3	4
13	Je ľahké ho rozčúliť.	0	1	2	3	4
14	Je tolerantný.	0	1	2	3	4
15	Má pichľavé poznámky.	0	1	2	3	4
16	Žiaci sa pri ňom veľa naučia.	0	1	2	3	4
17	Dokáže pochopiť chyby a nedostatky žiakov.	0	1	2	3	4
18	Vyzerá, akoby nevedel, čo má robiť.	0	1	2	3	4
19	Pohŕda žiakmi.	0	1	2	3	4
20	Pôsobí neisto.	0	1	2	3	4

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

21	Dáva žiakom možnosť rozhodovať o veciach, týkajúcich sa triedy.	0	1	2	3	4
22	Vyhráža sa žiakom, že ich potrestá.	0	1	2	3	4
23	Je prísny.	0	1	2	3	4
24	Keď si žiaci nedokážu s niečím poradiť, potrestá ich.	0	1	2	3	4
25	Žiaci sa môžu spolupodieľať na jeho rozhodnutiach.	0	1	2	3	4
26	Si myslí, že ho žiaci podvádzajú..	0	1	2	3	4
27	Si myslí, že žiaci toho málo vedia	0	1	2	3	4
28	Keď sa nahnevá, prestane sa ovládať.	0	1	2	3	4
29	Žiaci sa naňho môžu spoľahnúť.	0	1	2	3	4
30	Jeho požiadavky sú veľmi vysoké.	0	1	2	3	4
31	Je ku žiakom priateľský.	0	1	2	3	4
32	Odpisovanie prísne trestá.	0	1	2	3	4
33	Žiaci mu dôverujú.	0	1	2	3	4
34	Učivo jasne vysvetľuje.	0	1	2	3	4
35	Je veľkorysý.	0	1	2	3	4
36	Má zmysel pre humor.	0	1	2	3	4
37	Vyzerá nespokojne.	0	1	2	3	4
38	Je náročný.	0	1	2	3	4
39	Je plachý.	0	1	2	3	4
40	Keď majú žiaci na vec iný názor, smú ho povedať.	0	1	2	3	4
41	Máva zlú náladu.	0	1	2	3	4
42	Pôsobí dôveryhodne.	0	1	2	3	4
43	Usiluje sa žiakov pochopiť.	0	1	2	3	4
44	Býva nahnevaný.	0	1	2	3	4
45	Je váhavý.	0	1	2	3	4
46	Svojich žiakov dokáže vypočuť.	0	1	2	3	4
47	Je ľahké vyviesť ho z miery.	0	1	2	3	4
48	Ide priamo k veci.	0	1	2	3	4
49	Prijíma ospravedlnenie, keď mu žiak/žiaci uvedú rozumné dôvody.	0	1	2	3	4
50	Vyzerá nešťastne.	0	1	2	3	4
51	Ľahko sa nahnevá.	0	1	2	3	4
52	Správa sa povýšenecky.	0	1	2	3	4
53	Zmení svoj názor, keď žiak /žiaci uvedú argumenty.	0	1	2	3	4
54	Čokoľvek žiaci spravia, podľa neho to je zlé.	0	1	2	3	4
55	Je podozrievavý.	0	1	2	3	4
56	Žiaci sa boja prísť k nemu na vyučovaciu hodinu, pokiaľ nemajú domácu úlohu.	0	1	2	3	4
57	V triede vytvára príjemnú atmosféru.	0	1	2	3	4
58	Vie udržať pozornosť svojich žiakov.	0	1	2	3	4
59	Je ku žiakom zhovievavý.	0	1	2	3	4
60	Tvrdo známkuje.	0	1	2	3	4

61	Keď niečomu žiaci nerozumejú, vysvetlí to ešte raz.	0	1	2	3	4
62	Je mrzutý.	0	1	2	3	4
63	Žiaci sú z neho vystrašení.	0	1	2	3	4
64	Svoje sľuby dodrží.	0	1	2	3	4

Po sledovaní videa:

Dotazníkové položky po ich vyplnení vyhodnoťte podľa nasledovných 8 dimenzií interakčného štýlu učiteľa:

dimenzia interakčného štýlu učiteľa	**položky dotazníka**
1. organizátor	1, 7, 16, 34, 42, 58, 64
2. pomáhajúci	6, 24, 29, 31, 33, 36, 57, 61
3. chápajúci	2, 4, 8, 12, 14, 17, 43, 46
4. vedie žiakov k zodpovednosti	9, 21, 25, 35, 40, 49, 53, 59
5. neistý	5, 11, 18, 20, 39, 45, 47
6. nespokojný	22, 26, 27, 37, 50, 54, 55, 62
7. karhajúci	10, 13, 15, 19, 28, 41, 44, 51, 52
8. prísny	3, 23, 30, 32, 38, 56, 60, 63

Vypočítajte aritmetický priemer za každú dimenziu. Priemer sa musí pohybovať medzi 0 a 4. Výhodné je údaje preniesť do nasledujúceho osemuholníka, pomocou ktorého ich budete môcť ľahšie interpretovať.

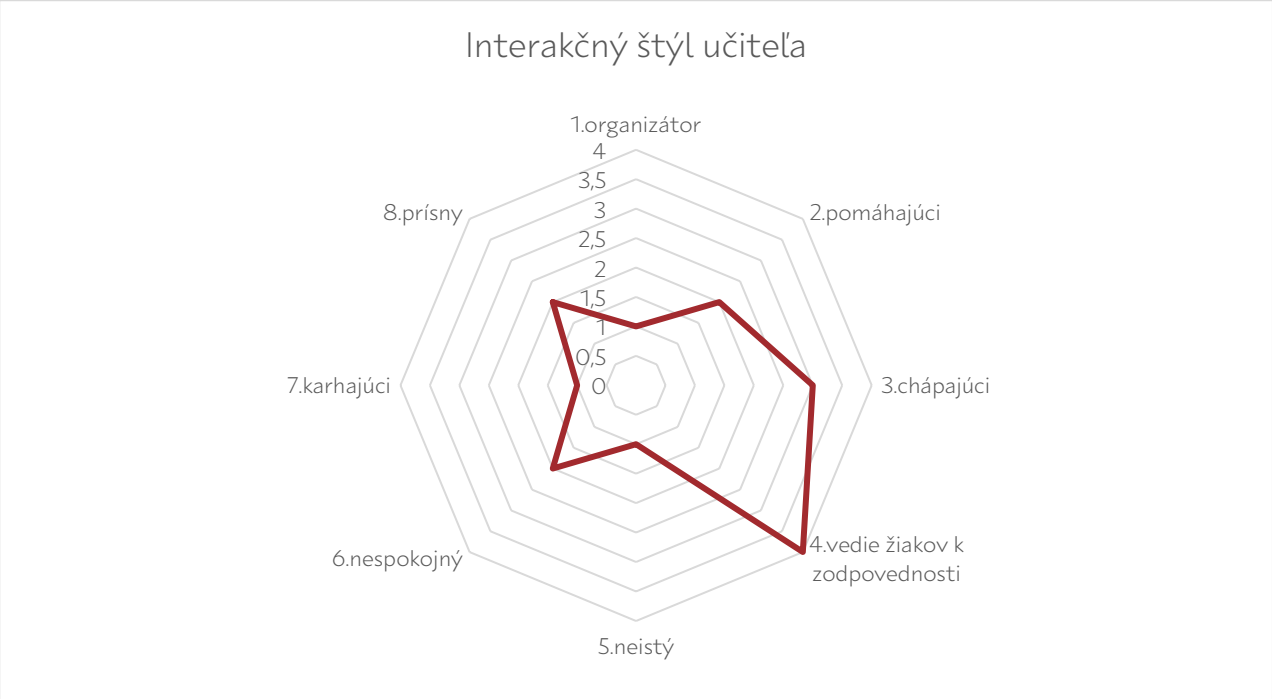

Pozn.: Ako alternatívu môžete vyplniť dotazník ako obraz ideálneho resp. učiteľa, akým by ste sa sami chceli stať. Porovnajte svoju predstavu ideálneho učiteľa s hodnotením učiteľa v sledovanom videozázname.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 10 – ZNAKY VÝVINOVÉHO OBDOBIA

(sprac. podľa Sokolová, L. (2018). *Lepšie raz vidieť: Video v psychologickej príprave budúcich učiteľov a učiteliek.*)

Psychológia pre učiteľov 1

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Vývinová psychológia je dôležitou súčasťou prípravy každého budúceho učiteľa. Poznatky o vývine dieťaťa v jednotlivých obdobiach učiteľom pomôžu porozumieť správaniu detí, zvoliť vhodné metódy, otázky, celkový prístup k danej cieľovej skupine. Pozrite si video a pokúste sa odpovedať na nasledujúce otázky.

Počas sledovania videa:

Zapisujte si svoje postrehy do záznamového hárku.

Po sledovaní videa:

Pozrite si niektorú z učebníc vývinovej psychológie a porovnajte svoje pozorovanie s charakteristikami popísanými v literatúre. V čom sa Vašej pozorovanie od teórie odlišuje a v čom sa podobá?

Do ktorého vývinového obdobia by ste zaradili deti v tejto ukážke?

Podľa akých znakov ste určili vývinové obdobie?

Popíšte interakciu detí v triede. Čo je typické pre sociálnu interakciu v tomto vývinovom období?

Čo viete o kognitívnych procesoch (pamäť, myslenie, predstavivosť) detí v tomto vývinovom období? Použil učiteľ/učiteľka metódy primerané úrovni kognitívneho vývinu detí?

Všimli ste si vo videu nejaké prejavy emócií u detí? Čo je typické pre emočný vývin v tomto období?

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 11 – ROZVOJ TVORIVÉHO A KRITICKÉHO MYSLENIA

(sprac. podľa Sokolová, L. (2021). *Použitie videozáznamu a videohospitácie v učiteľskej príprave.*)

Psychológia pre učiteľov 2

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Jednou z kľúčových požiadaviek na súčasné vzdelávanie je rozvoj vyšších kognitívnych procesov vrátane tvorivého a kritického myslenia. Pozrite si ako tvorivosť vo vyučovaní vymedzuje napr. David Fontana v publikácii Psychologie ve školní praxi.

Počas sledovania videa:

Sledujte vyučovaniu hodinu, zamerajte sa na činnosti učiteľa, ktorými podporuje tvorivé a kritické myslenie a vyplňte záznamový hárok:

Otázky učiteľa/učiteľky podporujú diskusiu medzi žiakmi.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka kladie otázky, ktoré podporujú konvergentné myslenie.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka zadáva úlohy, ktoré podporujú divergentné myslenie.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka dáva priestor pre vyjadrenie rôznych názorov.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Učiteľ/učiteľka akceptuje netradičné, tvorivé riešenia žiakov.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka vedie žiakov k tomu, aby používali rôzne zdroje informácií.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka vedie žiakov k tomu, aby si overovali zdroje informácií.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka používa príklady, ktoré ilustrujú rôzne prístupy k problému.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka zadáva úlohy, ktoré umožňujú uplatniť tvorivosť žiakov.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka zadáva úlohy, ktoré podporujú argumentáciu.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Po sledovaní videa:

Navrhnite pre sledovanú vyučovaciu hodinu aktivitu, ktorá by prispela k rozvoju tvorivého a/alebo kritického myslenia.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 12 – RIADENIE ŠKOLSKEJ TRIEDY

(sprac. podľa Sokolová, L. (2021). *Použitie videozáznamu a videohospitácie v učiteľskej príprave.*)

Psychológia pre učiteľov 2

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Jednou z dôležitých tém edukačnej alebo pedagogickej psychológie je aj riadenie školskej triedy. Pozrite si ako riadenie školskej triedy vymedzuje napr. David Fontana v publikácii Psychologie ve školní praxi.

Počas sledovania videa:

Zamerajte sa pri sledovaní videa na jednotlivé činnosti učiteľa, ktoré prispievajú k hladkému priebehu vyučovacej hodiny. Zapisujte si svoje postrehy do nasledujúceho záznamového hárku.

Učiteľ/učiteľka zadáva jasné a jednoznačné inštrukcie.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka efektívne pracuje s časom.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka má v triede jasne stanovené pravidlá.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka identifikuje dôležité momenty diania v triede.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka flexibilne reaguje na zmenu dynamiky školskej triedy.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Učiteľ/učiteľka adekvátne reaguje na hlásenie/otázky žiakov.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka vie efektívne zastaviť neželanú činnosť žiakov.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka efektívne používa didaktické prostriedky a techniku.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka vytvára v triede pozitívnu učebnú atmosféru.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Učiteľ/učiteľka celkovo dobre zvláda organizáciu vyučovacej hodiny.

ÁNO NIE NEDÁ SA POSÚDIŤ

Poznámky a príklady:

Po sledovaní videa:

Zamyslite sa nad silnými stránkami riadenia školskej triedy Vami pozorovaného učiteľa. Ktoré aspekty vnímate ako najdôležitejšie pre hladký priebeh vyučovacej hodiny?

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13 – ZÁKLADNÉ PEDAGOGICKÉ KOMPETENCIE

(sprac. podľa Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování.* Praha: Portál, s. 25-26.)

Všeobecná didaktika (Pedagogická diagnostika)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Preštudujte si pozorne jednotlivé položky záznamového hárku, príp. si prečítajte pôvodný text v publikácii Ch. Kyriacou (publikácia je odporúčaná literatúra v predmete Všeobecná didaktika).

Počas sledovania videa:

Priebežne si označujte v priloženom záznamovom hárku jednotlivé položky základných kompetencií učiteľa. Ak sledovaná vyučovacia hodina neumožňuje posúdiť danú kompetenciu, vyberte možnosť „neviem posúdiť". V nejasných, problematických otázkach si poznačte minutáž a k situácii sa spätne vráťte.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku. Podľa potreby si jednotlivé pasáže vyučovacej hodiny pozrite ešte raz a upravte svoje odpovede. Pokúste sa na základe sledovaného videa a záznamového hárku zhodnotiť silné stránky Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

PLÁNOVANIE A PRÍPRAVA			
1. Plán hodiny má jasné a vhodné zámery a ciele.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
2. Obsah, metódy a štruktúra zodpovedajú tomu, čo sa má žiak naučiť.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
3. Vyučovacia hodina je naplánovaná tak, aby nadväzovala na predchádzajúce hodiny a umožňovala nadväznosť ďalšej výučby.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
4. Vyučovacia hodina je usporiadaná tak, aby výučba žiakov upútala a udržala ich pozornosť, záujem a aktívnu účasť.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
REALIZÁCIA VYUČOVACEJ HODINY			
1. Učiteľ vystupuje sebaisto, účelne a uvoľnene, svojim správaním prejavuje záujem o vyučovanie.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
2. Výklad a vysvetlenie podáva učiteľ jasne a formou, ktorá zodpovedá potrebám a úrovni žiakov.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
3. Učiteľ kladie otázky rôzneho typu a šírky, vyvoláva všetkých žiakov.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
4. K podpore učenia žiakov používa učiteľ širokú škálu vhodných učebných činností.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
5. Žiaci sa na hodine aktívne podieľajú a dostávajú príležitosť organizovať svoju vlastnú prácu.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
6. Učiteľ dáva najavo rešpekt k myšlienkam a názorom žiakov a podporuje ich vyjadrovanie a ďalšie rozvíjanie.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
7. Zadané úlohy sú primerané potrebám žiakov.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
8. Materiály a pomôcky sú využívané zmysluplne.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
RIADENIE VYUČOVACEJ HODINY			
1. Začiatok vyučovacej hodiny je hladký a rýchly, navodí kladný postoj žiakov k činnostiam, ktoré budú nasledovať.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

2. Učiteľovi sa darí udržať pozornosť žiakov, ich záujem a aktivitu.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
3. Učiteľ počas hodiny sleduje postup žiakov a ich pokroky v práci.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
4. Učiteľ žiakom poskytuje konštruktívnu a užitočnú spätnú väzbu, ktorá ich povzbudzuje k ďalšej práci.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
5. Prechody medzi jednotlivými činnosťami sú hladké.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
6. Čas venovaný jednotlivým činnostiam je dobre rozvrhnutý.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
7. Tempo výučby sa v priebehu hodiny prispôsobuje a udržiava na primeranej úrovni.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
8. V prípade potreby učiteľ modifikuje priebežne plán výučby.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
9. Záverečná fáza vyučovacej hodiny je dobre využitá.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
ATMOSFÉRA V TRIEDE			
1. Atmosféra v triede je cielene orientovaná na plnenie úloh, uvoľnená a s jasným zmyslom pre poriadok.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
2. Učiteľ žiakov podporuje a povzbudzuje k učeniu a dáva im jasne najavo vysoké pozitívne očakávania.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
3. Vzťahy medzi učiteľom a žiakmi sú do značnej miery založené na vzájomnej úcte a dobrom, dôvernom a uvoľnenom vzťahu.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
4. Učiteľ poskytuje žiakom spätnú väzbu a prispieva tým k budovaniu jeho sebadôvery a sebaúcty.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
5. Vzhľad triedy a rozmiestnenie vybavenia podporujú kladné postoje žiakov k vyučovaniu a uľahčujú činnosti, ktoré sa v nej realizujú.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
DISCIPLÍNA			
1. Poriadok a disciplína v triede sú založené na vytvorení pozitívnej atmosféry triedy a na dobrej realizácii a riadení vyučovania.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
2. Učiteľ má v triede primeranú autoritu a žiaci ju prijímajú.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
3. Učiteľ žiakom vhodným spôsobom oznamuje pravidlá a požiadavky týkajúce sa ich správania.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
4. Učiteľ pozorne sleduje správanie žiakov a robí vhodné kroky k tomu, aby predišiel prejavom nežiaduceho správania.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
5. Učiteľ sa vyhýba konfrontáciám a situácie rieši tak, aby nedošlo ku konfliktu.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
HODNOTENIE ŽIAKOV			
1. Hodnotenie práce žiakov počas hodiny je dôkladné a konštruktívne.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
2. Spätná väzba o dosiahnutých výsledkoch neslúži len na hľadanie chýb a ich opravu, ale aj k povzbudeniu k ďalšiemu úsiliu žiaka, k posilneniu jeho sebadôvery.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
3. Učiteľ k hodnoteniu používa typovo rôzne úlohy, ktoré pokrývajú formatívne aj sumatívne hodnotenie.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
4. Učiteľ si vedie o práci a prospechu žiakov záznamy rôznymi spôsobmi.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
5. Žiaci dostávajú príležitosť podieľať sa na hodnotení svojej práce a prospechu.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
6. Hodnotenie prác žiakov sa používa na odhalenie oblastí, v ktorých má viac žiakov ťažkosti, na posúdenie efektívnosti vyučovania a tiež na overenie, či sa podarilo vytvoriť základ pre ďalší postup výučby.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
7. Učiteľ hodnotí aj učebné spôsobilosti a stratégie žiakov, aby podporil ďalší rozvoj ich metakognitívnych kompetencií.	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13a – Plánovanie a príprava vyučovania

(sprac. podľa Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování.* Praha: Portál, s. 25-26.)

Všeobecná didaktika

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Preštudujte si pozorne jednotlivé položky záznamového hárku, príp. si prečítajte pôvodný text v publikácii Ch. Kyriacou (publikácia je odporúčaná literatúra v predmete Všeobecná didaktika).

Počas sledovania videa:

Priebežne si označujte v priloženom záznamovom hárku jednotlivé položky základných kompetencií učiteľa. Ak sledovaná vyučovacia hodina neumožňuje posúdiť danú kompetenciu, vyberte možnosť „neviem posúdiť". V nejasných, problematických otázkach si poznačte minutáž a k situácii sa spätne vráťte.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku. Podľa potreby si jednotlivé pasáže vyučovacej hodiny pozrite ešte raz a upravte svoje odpovede. Pokúste sa na základe sledovaného videa a záznamového hárku zhodnotiť silné stránky Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

PLÁNOVANIE A PRÍPRAVA VYUČOVANIA			
Plán hodiny má jasné a vhodné zámery a ciele. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Obsah, metódy a štruktúra zodpovedajú tomu, čo sa má žiak naučiť. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Vyučovacia hodina je naplánovaná tak, aby nadväzovala na predchádzajúce hodiny a umožňovala nadväznosť ďalšej výučby. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Vyučovacia hodina je usporiadaná tak, aby výučba žiakov upútala a udržala ich pozornosť, záujem a aktívnu účasť. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13b – Realizácia vyučovacej hodiny

(sprac. podľa Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování.* Praha: Portál, s. 25-26.)

Všeobecná didaktika

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Preštudujte si pozorne jednotlivé položky záznamového hárku, príp. si prečítajte pôvodný text v publikácii Ch. Kyriacou (publikácia je odporúčaná literatúra v predmete Všeobecná didaktika).

Počas sledovania videa:

Priebežne si označujte v priloženom záznamovom hárku jednotlivé položky základných kompetencií učiteľa. Ak sledovaná vyučovacia hodina neumožňuje posúdiť danú kompetenciu, vyberte možnosť „neviem posúdiť". V nejasných, problematických otázkach si poznačte minutáž a k situácii sa spätne vráťte.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku. Podľa potreby si jednotlivé pasáže vyučovacej hodiny pozrite ešte raz a upravte svoje odpovede. Pokúste sa na základe sledovaného videa a záznamového hárku zhodnotiť silné stránky Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

REALIZÁCIA VYUČOVACEJ HODINY			
Učiteľ vystupuje sebaisto, účelne a uvoľnene, svojim správaním prejavuje záujem o vyučovanie. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Výklad a vysvetlenie podáva učiteľ jasne a formou, ktorá zodpovedá potrebám a úrovni žiakov. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ kladie otázky rôzneho typu a šírky, vyvoláva všetkých žiakov. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

K podpore učenia žiakov používa učiteľ širokú škálu vhodných učebných činností. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Žiaci sa na hodine aktívne podieľajú a dostávajú príležitosť organizovať svoju vlastnú prácu. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ dáva najavo rešpekt k myšlienkam a názorom žiakov a podporuje ich vyjadrovanie a ďalšie rozvíjanie. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Zadané úlohy sú primerané potrebám žiakov. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Materiály a pomôcky sú využívané zmysluplne. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13c – Riadenie vyučovacej hodiny

(sprac. podľa Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování.* Praha: Portál, s. 25-26.)

Všeobecná didaktika (Pedagogická diagnostika)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Preštudujte si pozorne jednotlivé položky záznamového hárku, príp. si prečítajte pôvodný text v publikácii Ch. Kyriacou (publikácia je odporúčaná literatúra v predmete Všeobecná didaktika).

Počas sledovania videa:

Priebežne si označujte v priloženom záznamovom hárku jednotlivé položky základných kompetencií učiteľa. Ak sledovaná vyučovacia hodina neumožňuje posúdiť danú kompetenciu, vyberte možnosť „neviem posúdiť". V nejasných, problematických otázkach si poznačte minutáž a k situácii sa spätne vráťte.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku. Podľa potreby si jednotlivé pasáže vyučovacej hodiny pozrite ešte raz a upravte svoje odpovede. Pokúste sa na základe sledovaného videa a záznamového hárku zhodnotiť silné stránky Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

RIADENIE VYUČOVACEJ HODINY			
Začiatok vyučovacej hodiny je hladký a rýchly, navodí kladný postoj žiakov k činnostiam, ktoré budú nasledovať. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľovi sa darí udržať pozornosť žiakov, ich záujem a aktivitu. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ počas hodiny sleduje postup žiakov a ich pokroky v práci. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Učiteľ žiakom poskytuje konštruktívnu a užitočnú spätnú väzbu, ktorá ich povzbudzuje k ďalšej práci. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Prechody medzi jednotlivými činnosťami sú hladké. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Čas venovaný jednotlivým činnostiam je dobre rozvrhnutý. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Tempo výučby sa v priebehu hodiny prispôsobuje a udržiava na primeranej úrovni. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
V prípade potreby učiteľ modifikuje priebežne plán výučby. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Záverečná fáza vyučovacej hodiny je dobre využitá. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13d – Atmosféra a disciplína v triede

(sprac. podľa Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování.* Praha: Portál, s. 25-26.)

Všeobecná didaktika (Pedagogická komunikácia, Psychológia pre učiteľov 2)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Preštudujte si pozorne jednotlivé položky záznamového hárku, príp. si prečítajte pôvodný text v publikácii Ch. Kyriacou (publikácia je odporúčaná literatúra v predmete Všeobecná didaktika).

Počas sledovania videa:

Priebežne si označujte v priloženom záznamovom hárku jednotlivé položky základných kompetencií učiteľa. Ak sledovaná vyučovacia hodina neumožňuje posúdiť danú kompetenciu, vyberte možnosť „neviem posúdiť". V nejasných, problematických otázkach si poznačte minutáž a k situácii sa spätne vráťte.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku. Podľa potreby si jednotlivé pasáže vyučovacej hodiny pozrite ešte raz a upravte svoje odpovede. Pokúste sa na základe sledovaného videa a záznamového hárku zhodnotiť silné stránky Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

ATMOSFÉRA V TRIEDE			
Atmosféra v triede je cielene orientovaná na plnenie úloh, uvoľnená a s jasným zmyslom pre poriadok. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ žiakov podporuje a povzbudzuje k učeniu a dáva im jasne najavo vysoké pozitívne očakávania. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Vzťahy medzi učiteľom a žiakmi sú do značnej miery založené na vzájomnej úcte a dobrom, dôvernom a uvoľnenom vzťahu. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Učiteľ poskytuje žiakom spätnú väzbu a prispieva tým k budovaniu jeho sebadôvery a sebaúcty. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Vzhľad triedy a rozmiestnenie vybavenia podporujú kladné postoje žiakov k vyučovaniu a uľahčujú činnosti, ktoré sa v nej realizujú. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
DISCIPLÍNA			
Poriadok a disciplína v triede sú založené na vytvorení pozitívnej atmosféry triedy a na dobrej realizácii a riadení vyučovania. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ má v triede primeranú autoritu a žiaci ju prijímajú. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ žiakom vhodným spôsobom oznamuje pravidlá a požiadavky týkajúce sa ich správania. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ pozorne sleduje správanie žiakov a robí vhodné kroky k tomu, aby predišiel prejavom nežiaduceho správania. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ sa vyhýba konfrontáciám a situácie rieši tak, aby nedošlo ku konfliktu. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 13e – Hodnotenie žiakov

(sprac. podľa Kyriacou, Ch. (2004). *Klíčové dovednosti učitele: Cesty k lepšímu vyučování.* Praha: Portál, s. 25-26.)

Všeobecná didaktika (Pedagogická diagnostika)

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Preštudujte si pozorne jednotlivé položky záznamového hárku, príp. si prečítajte pôvodný text v publikácii Ch. Kyriacou (publikácia je odporúčaná literatúra v predmete Všeobecná didaktika).

Počas sledovania videa:

Priebežne si označujte v priloženom záznamovom hárku jednotlivé položky základných kompetencií učiteľa. Ak sledovaná vyučovacia hodina neumožňuje posúdiť danú kompetenciu, vyberte možnosť „neviem posúdiť". V nejasných, problematických otázkach si poznačte minutáž a k situácii sa spätne vráťte.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku. Podľa potreby si jednotlivé pasáže vyučovacej hodiny pozrite ešte raz a upravte svoje odpovede. Pokúste sa na základe sledovaného videa a záznamového hárku zhodnotiť silné stránky Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

HODNOTENIE ŽIAKOV			
Hodnotenie práce žiakov počas hodiny je dôkladné a konštruktívne. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Spätná väzba o dosiahnutých výsledkoch neslúži len na hľadanie chýb a ich opravu, ale aj k povzbudeniu k ďalšiemu úsiliu žiaka, k posilneniu jeho sebadôvery. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ k hodnoteniu používa typovo rôzne úlohy, ktoré pokrývajú formatívne aj sumatívne hodnotenie. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

Univerzita Komenského v Bratislave | www.fphil.uniba.sk/stanemsaucitelom a www.ucitelskaakademia.sk
Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Učiteľ si vedie o práci a prospechu žiakov záznamy rôznymi spôsobmi. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Žiaci dostávajú príležitosť podieľať sa na hodnotení svojej práce a prospechu. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Hodnotenie prác žiakov sa používa na odhalenie oblastí, v ktorých má viac žiakov ťažkosti, na posúdenie efektívnosti vyučovania a tiež na overenie, či sa podarilo vytvoriť základ pre ďalší postup výučby. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		
Učiteľ hodnotí aj učebné spôsobilosti a stratégie žiakov, aby podporil ďalší rozvoj ich metakognitívnych kompetencií. Poznámky a príklady:	ÁNO	NIE	NEVIEM POSÚDIŤ
	Svoju odpoveď stručne zdôvodnite:		

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 14 – DIDAKTICKÁ ANALÝZA UČIVA

(sprac. podľa Petlák, E. (2004). *Všeobecná didaktika*. Bratislava: IRIS. S. 196 a Sokolová, L. (2013). *Didaktika psychológie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, s. 43.)

Všeobecná didaktika

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Prečítajte si text Ericha Petláka (2004) o didaktickej analýze učiva. Pozrite si záznamovú tabuľku a zamyslite sa nad tým, ktoré položky patria do jednotlivých rovín didaktickej analýzy učiva.

Počas sledovania videa:

Zapisujte si poznámky do nasledujúcej tabuľky. Pokúste sa na základe sledovania videa pomenovať ciele vyučovacej hodiny, hlavné pojmy a vzťahy v učive a použité metódy a prostriedky. K náročnejším alebo problematickým úsekom sa vráťte.

CIELE	UČIVO	METÓDY A PROSTRIEDKY
Analýza predchádzajúcich vedomostí a skúseností žiakov a cieľov vzdelávania	**Pojmová a vzťahová analýza (základné a doplnkové pojmy a vzťahy medzi nimi)**	**Operačná analýza (základné činnosti vedúce k porozumeniu a osvojeniu si učiva)**

Po sledovaní videa:

Na základe poznámok v tabuľke pracujte didaktickú analýzu učiva sledovanej vyučovacej hodiny do podoby pojmovej mapy. Farebne alebo inak graficky odlíšte ciele, kľúčové učivo, doplnkové učivo, didaktické metódy a didaktické prostriedky.

TIP: Pojmovú mapu môžete nakresliť, alebo použite niektorú z online aplikácií.

Názov aplikácie	Webový odkaz
Ayoa	www.ayoa.com
Coggle	www.coggle.it
Inspiration	www.inspiration-at.com
MindMeister	www.mindmeister.com
MindMup	www.mindmup.com
Xmind	www.xmind.net

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 15 – TAXONÓMIA UČEBNÝCH ÚLOH

(spracované podľa Skalková, J. (2007). *Obecná didaktika*. Praha: Grada, s. 122.)

Všeobecná didaktika

Meno: **Predmet:** **Dátum:**

Pred sledovaním videa:

Prečítajte si kapitolu Jarmily Skalkovej o funkciách cieľov vo vyučovacom procese (publikácia je odporúčanou literatúrou v predmete Všeobecná didaktika). Zamyslite sa nad tým, ako sa ciele podľa Bloomovej taxonómie premietajú do čiastkových činností a učebných úloh. Pozrite si záznamovú tabuľku nižšie, ktorá vymedzuje jednotlivé cieľové kategórie a typické činnostné slovesá, ktoré sa používajú pri vymedzovaní cieľov.

Počas sledovania videa:

Sledujte záznam vyučovacej hodiny a zamerajte sa na učebné úlohy a ich ciele. Priebežne si poznačte, aké učebné úlohy boli použité a ku ktorému cieľu by ste ich zaradili. V prípade potreby si poznačte aj konkrétnu minutáž a k problematickým úsekom sa môžete následne vrátiť.

Po sledovaní videa:

Prejdite si ešte raz jednotlivé položky záznamového hárku a podľa potreby upravte svoje odpovede. Stručne popíšte použité učebné úlohy pre jednotlivé kategórie cieľov. Ak niektorá kategória nebola v rámci danej vyučovacej hodiny naplnená, navrhnite učebnú úlohu s týmto cieľom.

Cieľová kategória	Slovesá používané k vymedzeniu cieľa	Stručný popis použitých učebných úloh
Zapamätanie informácií (terminológia, fakty, klasifikácie, kategorizácie, všeobecné poznatky)	definovať doplniť napísať opakovať pomenovať popísať priradiť zoradiť vybrať	
Porozumenie (preklad z jedného jazyka do druhého alebo z jednej formy komunikácie do inej, jednoduchá interpretácia, vysvetlenie)	dokázať inak formulovať vysvetliť interpretovať skontrolovať vypočítať vyjadriť vlastnými slovami objasniť opraviť	

Učiteľská akadémia vznikla vďaka grantovej podpore veľkých projektov z nadácie Fondu SK-NIC.

Cieľová kategória	Slovesá používané k vymedzeniu cieľa	Stručný popis použitých učebných úloh
Aplikácia (použitie abstrakcie, zovšeobecnenia, zákony a princípy v konkrétnych situáciách)	použiť aplikovať demonštrovať dokázať uviesť vzťah nájsť príklad navrhnúť interpretovať	
Analýza (rozbor komplexnej informácie na prvky, stanovenie hierarchie prvkov, princípu ich organizácie a interakcie medzi prvkami)	analyzovať urobiť rozbor rozhodnúť rozlíšiť rozčleniť špecifikovať	
Syntéza (zloženie prvkov a ich častí do nového celku, formulovanie zhrnutia, vytvorenie plánu, odvodenie vzťahov)	kategorizovať klasifikovať kombinovať modifikovať zhrnúť vytvoriť všeobecné závery	
Hodnotiace posúdenie (posúdenie materiálu, podkladov, metód a techník z hľadiska účelu podľa daných kritérií, alebo podľa kritérií, ktoré stanoví žiak sám)	argumentovať obhájiť oceniť oponovať porovnať posúdiť uviesť klady a zápory zhodnotiť	

VIDEOHOSPITÁCIA: ZADANIE 16 – METODIKA 3A

(spracované podľa Janík et al. 2013, Slavík et al., 2014 a Slavík et al. 2017)

Všeobecná didaktika (Metodológia pedagogického výskumu)

Metodika 3A (alebo aj metodika AAA) vznikla v spolupráci Pedagogickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne (konkrétne Institutu výzkumu školního vzdělávání), Národného ústavu pre vzdelávanie ČR a základných a stredných škôl v období okolo roku 2010 (Slavík et al., 2014). Cieľom tejto metodiky je systematicky rozvíjať schopnosť reflektovať pedagogickú prax a podporiť profesijný rozvoj učiteľov.

Metodika pracuje na princípe analýzy videozáznamu vyučovacích hodín (tzv. videoštúdie), videozáznam umožňuje do hĺbky analyzovať jednotlivé výučbové situácie, nazerať na rôzne aspekty výučby a tieto interpretácie podporiť konkrétnymi ukážkami z videozáznamu (Janík et al., 2013). Pri práci s touto metodikou sa učiteľ alebo študent učiteľstva sám stáva výskumníkom vlastnej resp. hospitovanej výučby, čím sa rozvíjajú jeho profesijné kompetencie, schopnosť reflektovať a súčasne modifikovať vlastné vyučovacie stratégie a postupy.

Ako napovedá názov, metodika 3A pozostáva z troch zložiek:

- Prvou zložkou je **anotácia**, ktorej cieľom popísať hlavné pojmy a koncepty, ktoré sa uplatňujú v danej vyučovacej hodine. Podľa Janíka et al. (2013, s. 243) sa anotácia delí na dve časti: popis kontextu výučbovej situácie a didaktického uchopenia obsahu prostredníctvom činnosti učiteľa a žiakov. Popis výučbovej situácie sa potom stáva podkladom pre ďalšiu fázu rozboru vyučovacej hodiny.
- Druhú časť tvorí **analýza**, ktorá má taktiež dve zložky: rozbor obsahu pomocou tzv. konceptového diagramu a rozbor transformácie obsahu, ktorý je opäť podkladom pre ďalšiu fázu (Janík et al., 2013, s. 243).
- Poslednú časť metodiky tvorí **alterácia**. Jej cieľom je hodnotiť a zlepšovať pedagogickú prax. Na základe analýzy výskumník (študent, učiteľ) vyhodnotí kvalitu výučbovej situácie. Janík et al. (2013, s. 236–238) popisujú štyri typy výučbových situácií: zlyhávajúce, nerozvinuté, podnetné a rozvíjajúce. Finálnou fázou tejto analýzy je návrh alternatív, ktoré môžu byť prínosom k skvalitneniu výučby.

Preštudujte si nasledujúce zdroje a príklady kazuistík rôznych vyučovacích hodín. Pozrite si záznam a prepis vyučovacej hodiny a pokúste sa na základe postupu českých kolegov spracovať kazuistiku Vami sledovanej vyučovacej hodiny.

Zdroje k analýze vyučovacej hodiny podľa metodiky A3:

Janík, T., Slavík, J., Mužík, V., Trna, J., Janko, T., Lokajíčková, V., … & Zlatníček, P. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky.* Brno: Masarykova univerzita. Dostupné online: Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky | PEDF | Munispace – čítárna Masarykovy univerzity

Slavík, J., Najvar, P., Janík, T., & Uličná, K. (2017). Kazuistiky v transdidaktickém přístupu. In J. Slavík, J. Stará, K. Uličná, & P. Najvar et al., *Didaktické kazuistiky v oborech školního vzdělávání* (s. 11-46). Brno: Masarykova univerzita. Dostupné online: Uvod-knihy-kazuistik.pdf (muni.cz)

Slavík, J., Janík, T., Janíková, J., & Tupý, J. (2014). Zkoumání a rozvíjení kvality výuky v oborových didaktikách: metodika 3A mezi teorií a praxí. *Pedagogická orientace,* 24(5), 721–752.

Databanka kazuistik – výukové situace a úvahy nad možnostmi jejich změn k lepšímu: Didactica Viva – Slovo úvodem (muni.cz)

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA

UČITEĽSKÁ AKADÉMIA UK METODICKÁ PRÍRUČKA

© Autori a autorky:
doc. Mgr. Lenka Sokolová, PhD., 2021
doc. RNDr. Štefan Karolčík, PhD., 2021
PaedDr. Darina Dvorská, PhD., 2021
Mgr. Martin Dovičák, PhD., 2021
Bc. Stanislav Griguš., 2021
Mgr. Zuzana Hrćan, PhD., 2021

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave, 2021.

Grafický návrh loga projektu: Dominika Ružová

Korigovali autori a autorky.

Rozsah 100 strán, 4,6 AH, prvé vydanie, vyšlo ako elektronická publikácia.

Dielo je vydané pod medzinárodnou licenciou **Creative Commons CC BY-NC-ND** Commons Attribution **4.0.** Viac informácií o licencii a použití diela: https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/.

ISBN 978-80-223-5210-9